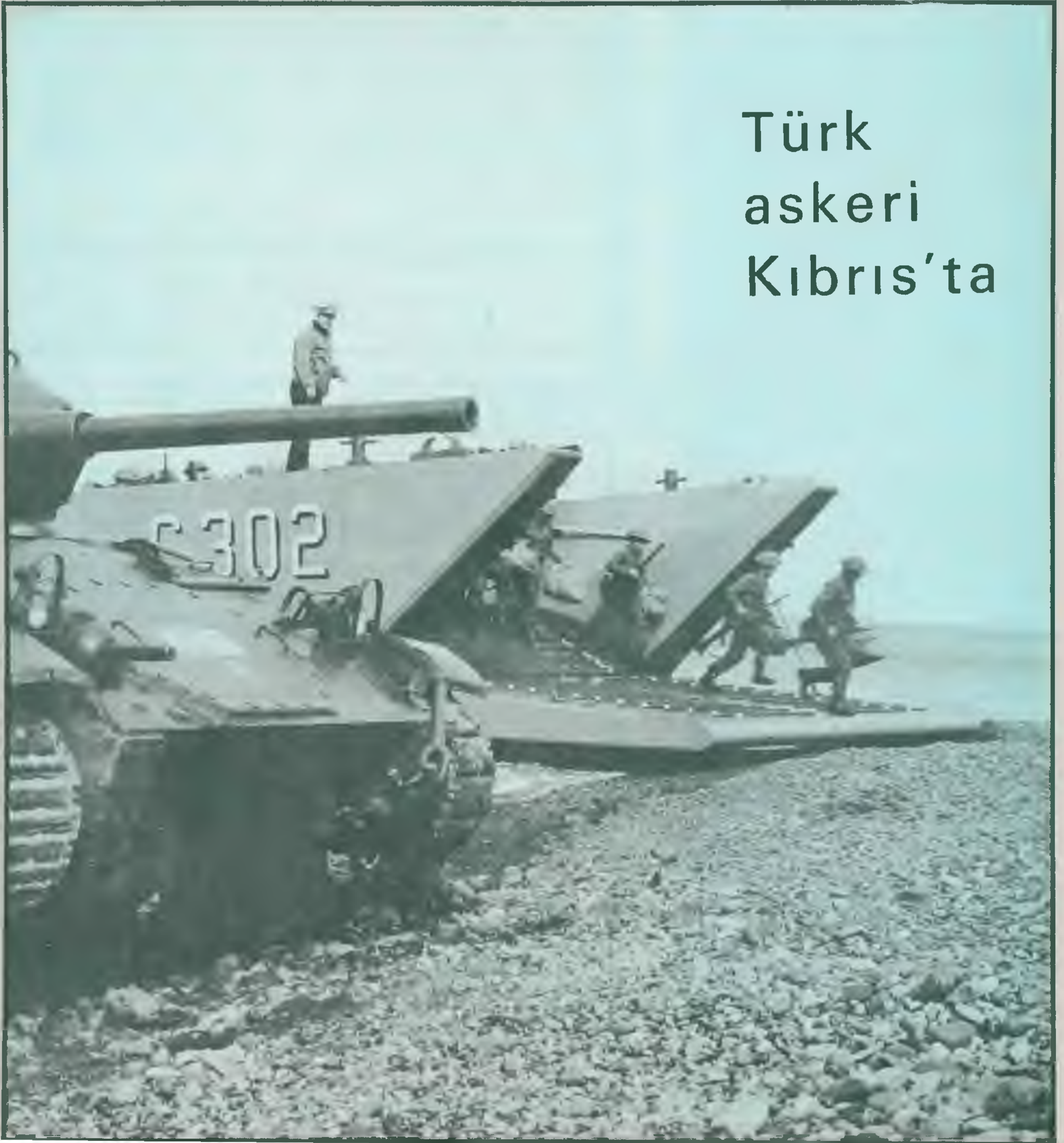
Türk-İş

SAYI : 114

TÜRKİYE
İŞÇİ
SENDİKALARI
KONFEDERASYONU

Türk-İş

AYLIK DERGİ

TEMMUZ
1974
YIL : 10
SAYI : 114

FİYATI : 250 Krş.
BİR YILLIK
ABONE : 25.00 TL.

Türk-İş adına sahibi
HALİL TUNÇ

Genel Yayın Müdürü
MEHMET OHRİ

Yazı İşleri Müdürü
ZİYA ÜMİT ETEL

Fotoğraflar
Şehir Fotoğraf Ajansı
ADNAN HASKOKAR

Adres :

Türk-İş Genel
Merkezi
Bayındır Sokak No. 10
ANKARA
Telefon : 17 91 34

- Türk-İş Dergisi Basın Ahlâk Yasasına uyar.
- Türk-İş Basın ve Halkla Münasebetler Merkezi tarafından hazırlanan Türk-İş Dergisinin bu sayısı, Ankara'da AĞAÇ-İŞ Matbaasında dizilmiş, tertiplenmiş ve basılmış; klişeler, Torunoğlu Klişede yapılmıştır.

SUNUŞ

Saygıdeğer

Türk - İş Okuru

Temmuz ayının son günlerinde, yalnız Türkiye'de değil, dünya ölçüsünde olaylara tanık olduk. Kıbrıs'ta Yunanlı subayların organize ettiği ve Rum muhafızlarınca Makarios'a karşı girişilen darbe teşebbüsü daha sonra Ada'daki Türklerin can ve mal güvenliğini de tehlikeye düşürünce, Türkiye, Londra andlaşmasının kendisine tanıdığı haklardan yararlanarak Kıbrıs'a çıkarma harekatında bulundu.

20 Temmuz sabahı saat 6 sularında Türk Kara, Hava ve Deniz Kuvvetlerine mensup askerler Kıbrıs'a havadan ve denizden çıkarma yaptılar. Bu çıkarmanın amacı, Ada'daki Türklerin can ve mal güvenliğini korumak, Kıbrıs'taki Anayasal nizamı yeniden kurmaktı. Hükümet bu yolda verdiği kararın uygulanması sırasında, herhangi bir silahlı karşı koyma ile karşılaşılmadığı taktirde ateş açılmayacağını da ilân etmişti. Kıbrıs'a barışçı bir müdahalede bulunulacaktı. Ancak havadan ve denizden yapılan çıkarma sırasında Yunanlıların şiddetle karşı koymaları ile Türk askerleri de ateş açmak zorunda kalmışlardı.

Kıbrıs harekatı üç gün devam etti ve Birleşmiş Milletlerin müdahalesi ile ateş—kes kabul edildi. Ancak bu üç gün içinde, Türk askerleri önceden plânlanan hedeflerden de ileri gittiler .Şu anda ise Cenevre'de Türkiye, İngiltere ve Yunanistan Dışişleri Bakanları arasında ateş—kes görüşmeleri ve Kıbrıs'ın geleceği konusunda görüşmeler devam ediyor.

Kıbrıs olayları sırasında ulus olarak gösterilen birlik ve beraberlik, dünya ölçüsünde taktirle karşılandı. Bu arada Türk—İş, yıllardan beri benimsediği ulusal harb sanayiimizin kurulması ve geliştirilmesi ilkesinin gerçekleştirilmesi için büyük bir kampanya açtı. Yurt içinde ve yurt dışındaki işçilerimizin katılacağı bağış kampanyasında sağlanacak para bu fonda kullanılacak. Türk—İş Kıbrıs harekatında yayınladığı bildirilerle devam eden grevleri de durdurdu. Kıbrıs olayları hakkındaki geniş yazımızı iç sayfalarımızda bulacaksınız.

*

Dergimizin su sayısında, Türk—İş Yönetim Kurulu ve Teşkilat Başkanlarının toplantısı ve alınan kararlar, Sosyal Sigortalar Kurumu Genel Kurul çalışmaları, Milli Eğitim Şûrası, Asgari Ücret Tespit Komisyonunun kararı, haftada iki gün tatil, tarımsal asgari ücretlerin tespiti ve Türk—İş'in kuruluşunun 22. yıldönümü konuları ile grev ve toplu sözleşmeler hakkında geniş haberlerimizi okuyabilirsiniz.

Diğer taraftan geçen sayımızda verdiğimiz «Almanya'daki Türk işçileri» başlıklı yazımızın son bölümü yer almaktadır.

Saygılarımızla

TÜRK ASKERLERİ KIBRIS SOKAKLARINDA
Barışı sağlamanın başka yolu yoktu..

YURTTA

TÜRK ASKERİ KIBRIS'TA

YUNANİSTAN CUNTA HÜKÜMETİNİN KIBRIS'TA ANAYASAL DÜZEN VE TÜRKLER ELEYHİNE GİRİŞTİĞİ KOMPLO KARŞISINDA TÜRK HÜKÜMETİ GARANTÖR DEVLET OLARAK KIBRIS'A MÜDAHALE HAKKINI KULLANDI. TÜRK ASKERLERİ 20 TEMMUZ SABAHI HAVADAN VE DENİZDEN KIBRIS'A ÇIKARMA YAPTILAR. ÜÇ GÜN DEVAM EDEN HAREKATTAN SONRA ATEŞ—KES YAPILDI VE GÖRÜŞMELER CENEVRE'DE BAŞLADI....

...Ve Türk Askeri Kıbrıs'ta.

Bu sözü, Temmuz ayının son haftası içine girdiğimiz 20 Temmuz günü başlayan ve üç gün devam eden Kıbrıs barış harekatından sonra artık rahatlıkla söyleme olanağımız var.

Evet üç gün devam eden bir harekattan sonra Türk askeri Kıbrıstadır, ama Türkiye'nin de dünyada yeni bir yeri olmuştur. Diplomasi ile başlayan, askeri harekat ile kuvvetlenen ve ulus olarak birlik ve beraberlik içinde ulus olma şerefini taşıyan yeni bir Türkiye...

Londra ve Zürih andlaşmalarının Türkiye'ye tanıdığı müdahale hakkının başlamasından beş gün önce bütün dünyayı endişeye sevkeden olay başladı.

Kıbrıs'ta Yunan cuntası, gayrimeşru bir darbe ile Enosis'çi Türk düşmanı Sampson'u başa geçirdi ve Makarios rejimine son verdi. Bu haber Türkiye'de büyük bir endişe ile karşılandı. Her geçen saat Kıbrıs'ta Türkler aleyhine işlemeye başladı ve darbeci subaylar bu defa Türklerin can ve malına karşı da harekete geçmeğe başladı.

15 Temmuz Pazartesi ile 22 Temmuz Pazartesi arasında geçen 7 gün belki de son 25 yılda Türk politikacıları, diplomatları, askerleri ve görevlileri için «en uzun hafta» oldu, Kıbrıs'ta Yunan cuntasının gayrimeşru bir darbeyle Enosis'ci Türk düşmanı Sampson'u başa getirmesinin Ankara'da yarattığı şokla başladı. Londra'da bir kavis çizdi, Ankara'da yoğunlaştı ve son üç günü Kıbrıs üzerine dünyanın başta bir türlü inanmadığı bir hızla akarak orada Türklerin başarısıyla düğümlendi.

22 Temmuz Pazartesi akşamı Sampson kendi radyosundan ateş — kes'i kabul ettiğini Rumlara açıklarken, bundan sonra aynı radyodan başka kimlerin konuşacağı sorusu herhal-

TÜRK ASKERLERİ BİR KÖYDE
Güvenliği sağlamak için

de kafasında kocaman bir soru işareti gibi kıvrılıyordu. Aslında Makarios'un siyasi rolü bir hafta önce. Sampson'unki de bir hafta sonra bitmişti...

Bu bir haftada birşey daha olmuştu:

Türkiye, Kıbrıs konusunda bir çatışma çıkmaması, NATO içinde çöküntü olmaması için tam 20 yıl sabretmiş, iki—üç defa hazırladığı harekâtı geri bırakmış, bir «Hazreti Eyyüp» kisvesine bürünmüş gibi görünen, bu defa, Hakkın kuvvet yoluyla da alınacağını bütün dünyaya ispatlamıştı.

EN UZUN HAFTA BAŞLIYOR

15 Temmuz Pazartesi günü sabah saat 9 sularında Dışişleri Bakanlığına bir şifre geldi. Bu şifrede, Kıbrıs'ta askeri bir darbe olduğu, Rum Milli Muhafızlarının Yunan subayları emrinde harekete geçerek radyoyu ele geçirdiği, sarayı sardığı ve Makarios'u öldürdüğü bildiriliyordu.

Başbakan o sırada haşhaş bölgesi Afyon'a doğru yola çıkıyordu. Durum kendisine ancak uçakta haber verildi. Ecevit, Afyondan sonra gideceği Denizli gezisini iptal etti ve uçakla Ankara'ya döndü .

Derhal Milli Güvenlik Kurulu toplandı, Ecevit daha sonra parti liderlerini toplayarak durumu anlattı. Liderlerle toplantıdan sonra Bakanlar Kurulu toplandı ve Kıbrıs konusu enine boyuna ele alındı.

Hükümetin görüşü, Ada'da Anayasal düzen yıkılmış gayrimeşru bir askeri yönetim kurulmuştu. Türkiye bunu andlaşmaların ve garantilerin ihlali sayıyordu. Atina susuyordu, Amerika ve İngiltere susuyordu.

Bakanlar Kurulu aynı gün üç defa toplandı. Son toplantıda TBMM'nin toplantıya çağrılması kararı alındı. Başbakan, böylece kısa fakat önemli bir zaman kazanmanın yolunu arıyordu.

16 TEMMUZ SALI

Haftanın ikinci günü Ada'daki darbe harekâtı ilk tokadı yedi: Makarios ölmemiş, İngilizlerin yardımıyla Ada'dan kaçarak Malta'ya gelmişti.

Bu bir bakımdan Türkiye için de avantajdı, zira Rumların seçtikleri adam, ortada bir potansiyel olarak duruyordu...

İngiltere derhal görüşünü açıkladı: «Darbecileri tanımıyor, Ada'da Anayasa düzenin ihlâl edildiğini kabul ediyordu. ABD, Yunanlıları açıkça kınamamakla beraber Kıbrıs'ta Anayasal düzenin bozulduğunu statükonun değiştiğini itiraf ediyor, bunu kabul etmeyeceğini» açıklıyordu...

Moskova daha da ileri giderek, Yunan Cuntasını açıkça suçlamakta tüm sosyalist bloktan ve 3. Dünya'dan, Yunan Cuntasını takbih sesleri gelmekteydi.

Türkiye'nin beklediği sonuçlardan biri çok çabuk alınmış dünya, Yunanistan'ın ve Sampson'un aleyhine dönmüştü .

Makarios'sa durmadan konuşuyor Başma gelenleri açıklıyordu...

TBMM, 18 Temmuzda toplanacaktı, hükûmetin önünde dış baskıyı artırmak için iki gün vardı.

Türkiye'nin hazırlıklarından kuşkulanan Waldheim ve Luns «itidal ve sabır» önerileri gönderedursun, Türkiye, İngiltere'ye bir nota vererek, Kıbrıs'taki gayrimeşru darbenin sonuçlarının ortadan kaldırılması ve Anayasa düzeninin iadesi için iki garantör devletin işbirliği yapmasını teklif etti. Ha-

KIBRISLI TÜRKLERİN TÜRK ASKERLERE SEVGİ GÖSTERİSİ
Yılların verdiği hasret...

san Işık'tan, Callaghan'a bir mesaj şeklinde gönderilen bu istek, bir nokta da şunu açıklıyordu:

«Eğer siz bizimle işbirliği yapar, yükümlülüklerinizi yerine getirmekten kaçınmazsanız, hemen harekete geçelim. Aksi halde biz yalnız başımıza hakkı, hukuku korumak zorunda kalacağız.»

Aynı gün, Ecevit hükûmeti, NATO Genel Sekreteri ile Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine de cevabî mesajlar göndererek, Türkiye'nin haklı görüşlerini açıkladı, bu kuruluşların Kıbrıs'taki olayı iyi değerlendirmelerini istedi.

Dışişleri Bakanlığı ve Başbakanlık, yabancı diplomatlarla taşıyor, hemen hepsinin Türkiye'yi desteklediği ancak bir savaş çıkmasından korktukları için, müzakereyle çözümlenmesine çalışmasını önerdikleri görülüyordu.

17 TEMMUZ ÇARŞAMBA

Başbakan, Milli Savunma Bakanlığında Kuvvet Komutanları ile bir toplantı yaptı ve bir müdahale karşısında ihtiyaç duyulan istekleri saptadı. Ecevit bu toplantıda, askeri bir müdâhale ile Kıbrıs'ta Anayasal düzenin ve barışın iadesi gerektiği yolunda hükümetin görüşünü açıkladı.

Ancak askeri hareket sınırlı olacak ve Ada'daki Türklerin varlığını daha güçlü bir hale getirecek şekilde düzenlenecekti.

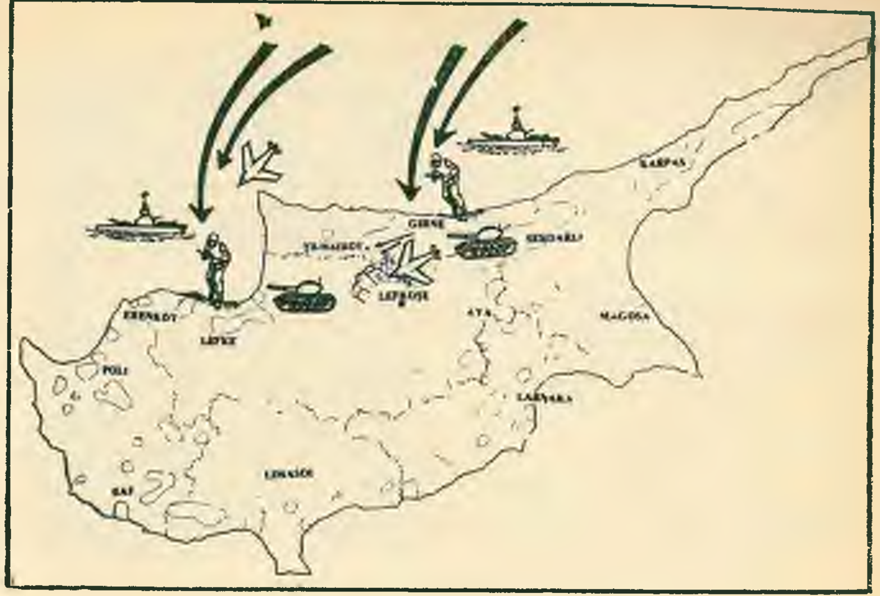
Bu sırada İngiltere hükümetinin cevabı beklenenden de önce geldi. Başbakan Ecevit Londra hazırlığına başladı. İngiltere Türkiye ile garantör devlet olarak görüşmeyi kabul ediyordu. Aynı saatlerde Amerikan Büyükelçisi Macomber de Washington'dan geldi ve Dışişleri Bakanı Kissinger'in bir mesajını getirdi. Amerika Kıbrıs'ın bağımsızlığı ve Anayasasının ihlaline karşı idi ancak Yunan Cuntasına da açıkça karşı çıkmıyordu.

Ecevit Büyükelçiye açıkça söyledi, İngiltere ile garantör devlet olarak istişare edeceğiz, bir sonuç alamazsak, haklarımızı kendimiz kullanacağız...

TÜRÇ—İŞ'TE TOPLANTI

Aynı gün, yani 17 Temmuz Çarşamba günü toplanan Türk—İş İcra Kurulu, gelişmeleri gözden geçirdi ve ulusal sorunlarımızın herzamankinden daha büyük bir önem kazanması karşısında Türk İşçi Hareketi bakımından alınması gerekli tedbirleri görüştü.

Türk—İş İcra Kurulu toplantısından sonra şu açıklama yapıldı.

KIBRISA YAPILAN TÜRK ÇIKARMASI
Türk askerinin gücü...

«Atina'lı generallerin kendi ülkelerindeki faşist yönetimi Kıbrıs'ta da gerçekleştirmek amacıyla, Kıbrıs Rum Muhafız Gücünde görevli subayları aracılığıyla giriştikleri darbe, yurdumuzu bir savaşın eşiğine getirmiş bulunmaktadır.

Türk ulusu, kıt'a sahanlığı ve haşhaş'tan sonra, şimdi de yavru vatanda başlatılan son derece ciddi bir sorun ile karşı karşıyadır.

TÜRK ULUSU BİR BÜTÜNDÜR

Türk ulusu ,tarih boyunca, onurunu ve bağımsızlığını korumayı başarmış büyük bir ulustur. Düşman, kim olursa olsun, daima haklarını korumayı bilmiş ve diğer uluslara örnek olan en büyük savaşı başarı ile vermiştir. Dün olduğu gibi, bugün de aynı ödev ile karşılaşıldığında, tüm Türk ulusunun aynı kavgayı vereceğinden hiç kimsenin en küçük bir şüphesi olmamak gerekir.

Türk ulusunun hak, adalet, ulusal onur ve bağımsızlık savaşmda başarısının başta gelen özelliği şudur: Ulusumuz, ulusal sorunlarla karşılaşıldığı her zaman, derhal bütünleşmeyı bilmiş, dayanışma içinde, cesareti ve kahramanlığı ile güçlüklerin üstesinden gelmiştir. Ulusal bağımsızlık savaşımız, bu alanda, yakın tarihimizin en canlı örneğini teşkil etmektedir.

Bugün de, niteliği itibariyle dün karşılaşılan sorunlardan pek farklı olmayan bir olayı yaşıyoruz. Bu durumda yapılacak iş her çeşit çekişmeyi unutmak, Atatürk'ün çizdiği yolda derhal bütünleşerek hak, adalet, ulusal onur ve bağımsızlığımızı sonuna kadar korumaya hazırlıklı olmaktır.

Siyasal çekişmeler, ekonomik ve sosyal problemler, ve bunlardan doğan sorunlar derhal ikinci plâna alınmalı, tüm Türk ulusu, tam bir dayanışma içinde ödev saatini beklemelidir. Burnumuzun hemen dibinde savaş rüzgârı estirmekten yarar uman, barışçı yolları dikkate almamakta direnen maceraperestler, öyle anlaşılmaktadır ki, yeni bir ders alma ihtiyacı içindedirler.

TÜRK İŞÇİSİ GÖREVE HAZIRDIR

İlk ödevimiz, ekonomik ve askeri gücümüzü en sağlam bir düzeye ulaştırmaktır. Hak ve adalet içinde yaşamamız, ulusal onur ve bağımsızlığımızı koruyabilmemiz, herşeyden önce, askeri ve ekonomik gücümüzün sağlam bir durumda bulundurulmasına bağlıdır. Bu uğurda Türk işçisi, her zaman olduğu gibi, hakkın zaferi sağlanıncaya kadar en önde savaşmaya ve her çeşit fedakârlığa tereddütsüz katlanmaya hazırdır.

Bu amaçla Türk—İş İcra Kurulu, olayların gelişmesi karşısında gerektiğinde ülke çapında devam etmekte olan grevlerin Türk—İş tarafından ertelenebileceğini de alınacak tedbirler arasında görmekteyiz.

Ayrıca, Türk—İş İcra Kurulu, çeşitli sektörlerde çok sayıda işçiyi ilgi-

TÜRK HELİKOPTERLERİ KIBRIS SEMALARINDA
Harekatın başlangıcı..

lendiren ve grev safhasına ulaşılan uyuşmazlıklarda. grevlerin Türk—İş'in ikinci bir uyarısına kadar, uygulanmasına geçilmemesinin istenilmesini kararlaştırmıştır.

TÜRK—İŞ'İN GİRİŞİMLERİ

Türk—İş İcra Kurulu, Kıbrıs'ta ki uluslararası andlaşmalara aykırı tutumun düzeltilmesi konusunda, üyesi bulunduğu, hür blok işçilerinin tek temsilcisi olan ve 67 milyon işçiyi temsil eden Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu (ICFTU)nun da gerekli girişimlerde bulunması için, dikkatini çekmeye karar vermiştir.

Türk—İş İcra Kurulu, Hükümeti, bütün siyasi partilerimizle, kurum ve kuruluşlarımızı ve yüce ulusumuzu dış ilişkilerde tam bir dayanışma içinde görmekte ve bu tutumun devamını beklemektedir.

Bu vesile ile bir kere daha belirtelim ki, bütün Türk İşçileri, Ulusun emrinde, üzerine düşen görevi eksiksiz olarak yapmaya hazır beklemektedir.»

LONDRA GÖRÜŞMELERİ

Başbakan Ecevit aynı gün saat 15.30'da Londra'ya hareket etti ve aynı gece İngiliz Başbakanı Wilson ve Dışişleri Bakanı Callaghan ile ilk toplantıyı yaptı.

Ecevit kesin konuştu. Ada'da anayasa kalmamış, her geçen saat Türklerin ve Türk toplumunun aleyhine işliyordu. Yunan cuntasının barışçı tekliflerden anlamasına imkân yoktu. Yunanistan ancak «kuvvet» dilinden anlamaktadır. Başka türlü sonuç Türkiye için olanaksızdır.

İngiltere müdahale konusunda kararsızdı ve zaman kazanmak istiyordu. İngiltere'nin amacı Amerika ile birlikte diplomatik yollara başvurmaktı.

Aynı gece Amerikan Dışişleri Bakanı Kissinger'in Yardımcısı Sisco da Londra'ya geldi ve Başbakan Ecevit ile görüşme yaptı. Türkiye'nin kararlı olduğunu o da gördü, durumu Washington'a bildirdi. Washington, Sisco'nun bu konuda geniş yetkilerle temaslar yapmasını, Atina ve Ankara arasında gerekirse «mekik» dokumasını istedi.

Ecevit Londra'dan ayrılmadan önce bir demeç verdi ve durumun ciddi olduğunu, Türk hükümetinin kararlı tutumundan dönüş olmayacağını imalı şekilde açıkladı.

18 TEMMUZ PERŞEMBE

TBMM olağanüstü toplandı. Başbakan Ecevit henüz Londra'dan gelmediği için Başbakan Yardımcısı Necmettin Erbakan Kıbrıs konusunda açıklamalarda bulundu. TBMM kapalı oturum yapmıştı. Parti liderleri de görüşlerini belirttiler. Daha sonra görüşmelerin devamına ve Başbakan Ecevit'in Londra temaslarının bilinmesine karar verildi.

Ankara'da yoğun diplomatik temaslar yapılırken, NATO Konseyi toplantı halinde idi. Bu arada Ortak Pazar Bakanlar Kurulu da Türk—Yunan ilişkileri hakkında görüşmeler yapıyordu.

Ankara'da Amerikan Dışişleri Bakan Yardımcısı Sisco, ve diğer ülkelerin Büyükelçileri ülkelerinin görüşlerini belirtiyorlardı. Hükümet aynı gece toplandı ve 20 Temmuz Cumartesi günü toplanacak olan TBMM'den savaş için tam yetki alınmasına karar verildi.

19 TEMMUZ CUMA

Bugün tamamen diplomatik temaslarla geçti. Bu arada çeşitli ülkeler, Yunan cuntasının hareketini kınadıklarını açıklıyorlardı. Amerika ise, Sisco aracılığı ile Atina ile Ankara arasında durmadan gidip geliyor ve uzlaştırma yolu arıyordu.

Türk—İş İcra Kurulu, 19 Temmuz'da yaptığı toplantıda, Ankara'da

ASKERLERİMİZ GİRNE'DE
Huzur ve barış'a doğru

bir süreden beri devam etmekte olan Genel—İş grevinin daha fazla uzamaması için tarafların anlaşmaları önerisinde bulundu.

Bu arada Başbakan Ecevit bütün gün yaptığı çalışmalardan sonra basın mensuplarına şu açıklamada bulundu: «Artık beklemeye sabrımız kalmadı...»

20 TEMMUZ CUMARTESİ

Türk Hükümeti sabaha karşı Kıbrıs'a müdahale karar aldı ve Türk Silahlı Kuvvetleri sat 05.00'ten itibaren harekata başladı.

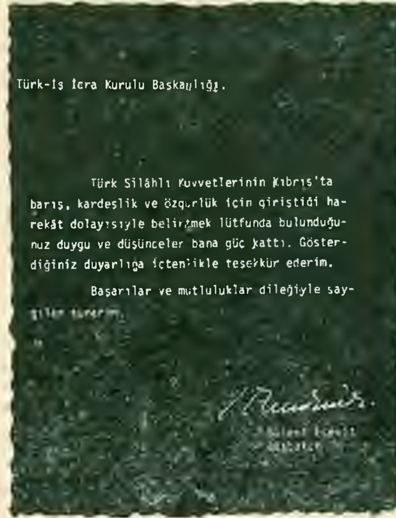
Başbakan Ecevit Türk Hükümetinin kararını şöyle açıklıyordu:

«Silahlı Kuvvetlerimizin Kıbrıs'a indirme ve bindirme hareketi başlamış oluyor, Milletimize ve bütün Kıbrıslılara ve insanlığa hayırlı olsun. Bu şekilde insanlığa ve barışa büyük bir hizmette bulunmuş olacağımızı inanıyoruz. Öyle umarım ki, kuvvetlerimize ateş açılmaz ve kanlı bir çatışmaya yol açılmaz. Biz aslında savaş için değil, barış için, yalnız Türk'lere değil, Rumlara da barış getirmek için adaya gidiyoruz.

Bu kararı ancak bütün diplomatik yolları denedikten sonra mecbur kalarak verdik. Bütün dost memleketlere bu arada son zamanlarda yakın istişarede bulunduğumuz dost ve müttefiklerimiz Birleşik Amerika'ya ve İngiltere'ye meseleye müdahalesiz halledilebilmesi, diplomatik yollardan halledilmesi için gösterdikleri iyi niyetli çabalar için şükranlarımı belirtmeyi borç bilirim. Bu çabalar sonuç vermedi ise elbette sorumlusu bu iyi niyetli gayretleri gösteren devletler değildir. Tekrar bu hareketin bütün insanlığa milletimize ve bütün Kıbrıslılara hayırlı olmasını dilerim. Allahın Milletimizi ve bütün insanlığı felaketlerden korumasını dilerim.»

Havadan ve denizden Girne'ye yapılan çıkarma harekatı çok başarılı geçti. Bu arada Rum ve Yunanlı subayların ateş açmaları karşısında, Türk jetleri sivil halk dışında askeri yerleri bombalamaya başladı. Kıbrıs'ta çok şiddetli savaşlar veriliyordu. Türk kuvvetleri büyük bir süratle ve başarı ile ilerliyorlardı. Türkiye radyoları sık sık Kıbrıs harekatı hakkında bilgi veriyor, gazeteler ikinci baskı yapıyorlardı. Bütün Türkiye Kıbrıs'a yapılan çıkarma dolayısiyle adeta bir bayram sevinci içinde idi. Yıllardan beri beklenen nihayet gerçekleşmişti.

TBMM aynı gün saat 15'te toplandı. Gizli yapılan ilk oturumda hükümete savaş yetkisi verildi ve 14 İl'de ilân edilen sıkıyönetim onaylandı.

Türk-İş İcra Kurulu Başkanlığı.

Türk Silâhlı Kuvvetlerinin Kıbrıs'ta barış, kardeşlik ve özgürlük için giriştiği harekât dolayısıyle belirtmek lütfunda bulunduğunuz duygu ve düşünceler bana güç kattı. Gösterdiğiniz duyarlığa içtenlikle teşekkür ederim.

Başarılar ve mutluluklar dileğiyle saygılar sunarım.

Bülent Ecevit
Başbakan

BAŞBAKAN BÜLENT ECEVİT'İN TÜRK—İŞ'E TEŞEKKÜR YAZISI

İkinci oturum açık yapıldı ve Başbakan Ecevit parti liderlerinin olumlu davranış ve konuşmalarına, TBMM'nin hükümetin kararını destekleyen tutumuna teşekkür etti ve daha sonra şunları söyledi:

«Zaman zaman ve yer yer, bazen de iyi niyetli bazı kimseler bunalımlı dönemlerde bütün milleti belli davalar, ülküler etrafında birleşmesi gereğine inandıkları vakit, bunun ancak, dikta rejiminde mümkün olabileceğini sanırlar. demokrasimizin verdiği geniş düşünce, tartışma, saflaşma ayrılığı içinde milli davalar etrafında milli birliğin sağlanamayacağını sanırlar. Bunun gerçeğe ne kadar aykırı olduğuna, karşı karşıya bulunduğumuz olaydan daha iyi bir örnek olamaz. Bir yanda dikta rejimi, ile yönetilen Yunanistan, her davasında ayrılmış, birbirine düşmüş bir yanda ekonomik, sosyal konular ortaya geldiği vakit, fikir ayrılıklarına yerverilebilecek konular ortaya geldiği vakit, bazen birbirleriyle kavga edecek kadar biribirinden ayrı, ama, gerçek bir demokratik anlayış içinde bir milli dava ortaya çıktığı vakit, demin söylediğim gibi tek kafa, tek yürek, tek vücut haline gelebilen bir meclis ve bir millet... Bu milletimizin zaferi olduğu kadar demokrasinin de zaferidir...

Kıbrıs'ta kazanılacak olan zafer de yalnız Türk Milletinin değil, yalnız Türklüğün değil, aynı zamanda demokrasinin zaferi olacaktır.»

TÜRK—İŞ'İN BİLDİRİSİ

Türk—İş İcra Kurulu Kıbrıs'a çıkarma yapıldığı gün sabah saat 07.30 da teşkilatına bağlı yetkililerle yaptığı ortak toplantıda, son durumu gözden geçirdi ve harekatı bütün varlığı ile desteklediğini, bildirdikten sonra yurt içinde devam etmekte olan grevlerin durdurulmasına karar verdi.

Bu konuda yayınlanan bildiride aynen şöyle deniyordu:

«BÜYÜK TÜRK MİLLETİ,
MİLLETİMİZİN GÖZ
BEBEĞİ, KAHRAMAN
SİLAHLI KUVVETLERİMİZ,

Türk Milletinin bölünmez bir parçası olan ve her an büyük Milletinin hizmetinde ve emrinde bulunan TÜRK İŞÇİ HAREKETİ'nin tüm teşkilatları, oybirliği ile aşağıdaki hususların Türk Ulusuna açıklanmasına karar vermiş bulunmaktadır.

Türk İşçi Hareketi, Devletler Hukukunun ve bağımsız Kıbrıs Cumhuyetine vücut veren Londra ve Zürih Andlaşmalarının öngördüğü tüm barışçı yolları deneyen Türk Hükümetinin girişimlerinin karşılıksız kalması üzerine Andlaşmalara dayalı müdahale hakkını kullanmasını yürekten ve bütün varlığıyla desteklemektedir.

Türk İşçi Hareketi, Türk Ulusunun ve kahraman Silâhlı Kuvvetlerimizin emrinde, görev başındadır.

Bu nedenle,

(1) Kamu ve özel sektörde tüm grev uygulamaları durdurulmuş, işçilerimize, işbaşı yapmaları için kesin talimat verilmiştir.

(2) İşçilerimize, gerektiğinde, geceleri ve tatil günlerinde bir ücret karşılığı olmaksızın çalışmaları ve bu çalışma karşılığı olan ödemelerin, Hükümetçe belirlenecek bir fonda toplanacağı hususu bildirilmiştir.

(3) Gıda üretiminin en yüksek düzeye çıkarılması için gerekli çabanın gösterilmesi hususunda ilgili kuruluşlara ve bunlar aracılığıyla işçilerimize gerekli direktif verilmiştir.

(4) İzinde bulunan tüm işçilerimizden ve işçi liderlerinden izinlerini derhal keserek görev başına dönmeleri istemiştir.

(5) Türk İşçi Hareketine ait tüm maddi varlıkların, araç ve gereçlerin gerektiğinde, Şanlı Ordumuzun emrine verilmesi kararlaştırılmıştır.

(6) Harekatın başladığı andan itibaren yurdumuzun her yanında işçilerimizce başlatılan bağış kampan-

yasının ulusal ihtiyaçlarımız yönünde kullanılabilmesini teminen yaygınlaştırıl ması ve belirli bir fonda toplanması kararlaştırılmıştır. Bu amaçla, Türk—İş'e bağlı kuruluşlarımız açılacak hesaba başlangıç olarak 4 milyon lira yatıracaklardır.

(7) Tüm işçilerimize, kan bağışı kampanyası gerekirse, bu hususta hazırlıklı olmaları duyurulmuştur.

(8) İşyerlerimizde alınabilecek sivil savunma tedbirlerinin eksiksiz uygulanması için işçilerimize, sendika temsilci ve yöneticilerimize gerekli direktifler verilmiş, Türk işçilerinin sivil savunma hizmetlerinde gönüllü çalışma yapacağı bildirilmiştir.

(9) Türk Hükümetinin tüm barışçı yollar denendikten sonra ve bu çabalara karşılık verilmemesi üzerine aldığı kararın amacının tüm dünya işçilerine duyurulması kararlaştırılmış, bildirim yapılmıştır.

(10) Türk—İş Yönetim Kurulunun, çalışmaları ve gelişmeleri izlemek ve şartların gerektirebileceği tedbirleri anında kararlaştırmak üzere, Türk—İş Genel Merkezinde görev başında olması kararlaştırılmıştır.

Türk—İşçi Hareketi, kahraman Türk Ulusunun ve göz bebeği Şanlı Ordusunun emrindedir.

Görevinin idraki içinde emir beklemektedir.

Milletimizin ve kahraman Ordumuzun gazası mübarek olsun.

Allah, büyük Milletimizin ve şanlı Ordumuzun yardımcısı olsun.»

20 Temmuz'da başlayan harekat 22 Temmuz Pazartesi günü saat 17'ye kadar devam etti. Yoğun diplomatik temasların sürdürüldüğü bu üç gün içinde Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi iki kez toplandı. Son toplantısında da Kıbrıs'ta ateş—kes kararı alındı. Kararı ilk olarak Yunanistan kabul etti. Daha sonra Türk hükümeti ateş—kes'i kabul ettiğini ve saat 17'den itibaren uygulayacağım açıkladı.

22 Temmuz'da yerli ve yabancı basın mensuplarına kararı açıklayan Başbakan Ecevit. ateş—kes kararını kabul etmelerinin nedenini «istilacı» olmadığımızın tüm dünya ülkeleri tarafından bilinmesine bağladı.

Ecevit Kıbrıs'ta artık Türk'ün varlığının bir daha ortadan kalkmayacağını belirttikten sonra, barış'ın savaş yapmak kadar güç olduğunu, ancak Türkiye'nin zafer alanında kazandığı başarıyı görüşme masasında da sürdürmeye kararlı bulunduğunu söyledi.

Aynı gün ateş—kes görüşmelerinin Cenevre'de yapılmasına karar verildi.

YUNANİSTAN KARIŞIYOR

Kıbrıs'ta ateşin kesilmesi ve Cenevre'de Türkiye, İngiltere ve Yunanistan arasında görüşmelerin başlaması kabul edildikten hemen sonra, Atina'da cunta hükümeti aleyhine bir darbe yapıldığı haberleri yayılmaya başladı. Gece geç vakitlere kadar bu yoldaki haberleri doğrulamak mümkün olmadı. Sabaha kadar Yunanistan Cunta liderinin eski sivil politikacılarla yaptığı görüşmelerden sonra, hükümetin istifası ve 11 yıldan beri Paris'te bulunan eski Başbakanlardan Kostantin Karamanlis'in yeni hükümeti kurmaya memur edildiği açıklandı.

Böylece Yunanistanda geçici de olsa, güdümlü de olsa bir sivil idareye dönüş başlamıştı.

TÜRK—İŞ YÖNETİM KURULUNUN BİLDİRİSİ

Türk—İş Yönetim Kurulu, İcra Kurulunun çağrısı üzerine 22 Temmuz'da olağanüstü toplandı.

Üç gün devam eden görüşmelerden sonra şu bildiri yayınlandı:

«Türk İşçi Hareketi, ulusumuzun göz bebeği, şanlı Ordumuzun Kıbrıs Cumhuriyetinin varlığına, tüm Kıbrıs halkının haklarına yönelik tehlikeyi bertaraf etmek ve Kıbrısın bağımsızlığını, güvenliğini ve Anayasası ile ihdas edilen düzeni yeniden kurmak amacıyla sürdürdüğü askeri barışçı harekâtın ilk üç günlük hedefine ulaşmış olmasını büyük bir sevinçle karşılamıştır.

Türkiye, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nin ateş kes çağrısına uymak suretiyle de barışsever tutumunu tüm dünya ulusları önünde bir kere daha ispat etmiştir. Şimdi beklenen Güvenlik Konseyi'nin bu kararının, harekâtın açıklanan amacının tahakkukuna engel olmasını önleyici tedbirlerin süratle alınmasıdır.

TÜRK İŞÇİSİ GÖREVE HAZIR

Türk—İş Yönetim Kurulu, ulus olarak, ilk ödevimizin, ekonomik ve askeri gücümüzü en sağlam bir düzeye ulaştırmak olduğunda görüş birliğine varmıştır. Hak ve adalet içinde yaşamamız, ulusal onur ve bağımsızlığımızı koruyabilmemiz herşeyden önce, askeri ve ekonomik gücümüzün sağlam bir durumda bulundurulmasına bağlılığın bilinci içinde olan Türk İşçi Hareketi bu uğurda her zaman olduğu gibi hakkın zaferi sağlanıncaya kadar en önde savaşmaya ve her çeşit fedakârlığa tereddütsüz katlanmamaya hazırdır ve bu hazırlıkların her türlü plânları yapılmıştır.

Türk—İş Yönetim Kurulu bu arada Kıbrıs olaylarının Türk İşçi Hareketinin yıllardır benimsediği bir temel ilkesinin, ulusal harb sanayiini kurma ve geliştirme ilkesinin önemini bir kez daha ortaya koyduğu gerçeğine tüm ulusumuzun dikkatini çekmesi gerektiğine işaret etmiştir.

Türk—İş'in 24 üncü ilkesi, «Türk işçisinin emeğinin, Ordumuzun gücü ile birleştirilerek, yurt savunmasında öz kaynaklarımızın kullanılmasını ve savunma gücümüzün dış yardıma bağlı kalmadan yürütebilmesi için ulusal harb sanayiinin kurulması»nı öngörmektedir.

Yurdumuzun ve yurttaşlarımızın zor zamanlarında yardıma koşanların daima önünde gelmek şerefini taşıyan Türk işçileri, bu alanda, zaman mefhumu tanımaksızın çalışma azim ve kararındadır.

TÜRK—İŞ'İN BAĞIŞ KAMPANYASI

Ulusal harb sanayiimizin kurulması ve geliştirilmesi, feragat ve fedakârlıkla çalışma yanında, ulusumuzun maddi olanaklarının gönüllü olarak seferber edilmesine de bağlıdır. Bu gerçeği bilen Türk işçileri askeri harekât ile birlikte derhal yurdun dört bir yanında etkin bir bağış kampanyasına başlamışlardır. Türk—İş'e bağlı teşkilâtlar, «teşkilât iştiraki» olarak, Türkiye Vakıflar Bankası Yenişehir Şubesi'nde 13200 numaralı hesaba 4 milyon lira yatırmışlardır. Tüm işçilerimizin bağışları bu fonda toplanacak ve ulusal harb sanayiimizin geliştirilmesi yönünde önemli bir başlangıç teşkil edecektir.

Türk—İş bu arada, işçilerimizin Temmuz ve Ağustos aylıklarından as-

TÜRK—İŞ GÖREV BAŞINDA
Türk işçileri yine en başta

gari birer yevmiyelerinin bağış kampanyası fonunda toplanması kararını almıştır.

Böylece, Türk—İş'in açtığı kampanya etkin bir biçimde yürütülecek ve ulusal harb sanayiimizin kurulması ve geliştirilmesi yolunda büyük bir adım atılmış olacaktır.

Türk—İş ayrıca, dış temsilcilikleri vasıtasiyle, yurt dışında çalışan işçilerimize bağışlarını da bu fonda toplamalarını bildirmiştir. Bu nedenle, bir milyon broşür bastırılmış ve yurt dışındaki işçilerimize dağıtılmaya başlanmıştır. Yurt dışındaki işçilerimizin, çeşitli kuruluş ve derneklerin açacağı kampanyalara katılmamaları gerektiği de bu broşürümüzde bildirmiştir.

Bağış kampanyasının başladığı gün den bu yana geçen kısa sürede toplanan para büyük bir yekûn tutmuştur. Bu sonuç, Türk işçilerinin kampanyaya inançla katıldıklarını göstermektedir.

ALINAN KARARLAR

Türk—İş Yönetim Kurulu, Türk-İş İcra Kurulunun Kıbrıs barış çıkarması günü sabah saat 07.30 da tüm teşkilât yetkilileri ile yaptığı toplantıda alınan kararları da görüşmüş ve aynen benimsemiştir.

Yönetim Kurulunun benimsediği kararlar aynen şöyledir:

1 — Türk—İş'e bağlı teşkilatların kamu ve özel sektörde uyguladıkları tüm grevlerin durdurulmasına, çeşitli sektörlerde çok sayıda işçiyi ilgilendiren ve grev safhasına ulaşılan uyuşmazlıklarda, grevlerin Türk — İş'in ikinci bir uyarısına kadar, uygulanmamasına karar vermiş ve bu kararın eksiksiz uygulanması yolunda teşkilâtına kesin talimat vermiştir.

2 — İşçilerimizin gerektiğinde zaman mefhumu tanımadan ve bu konuda işçi yararına toplu iş sözleşmeleri ve yasalarla sağlanmış haklarına bakılmaksızın geceleri ve tatil günlerinde de çalışmaları yolunda teşkilâtına talimat vermiştir.

3 — Üretimin her sektörde en yüksek düzeye çıkarılması özellikle, gıda üretiminin artırılması yolunda işçilerimizin yine zaman mefhumu tanımadan daha verimli çalışmaları için Türk—İş teşkilâtının bütün işyerlerinde özel bir gayret göstermeleri ve işçilerimize bunun önemini anlatarak üretimin artırılması yolunda ilgili kişi ve kuruluşlarla sıkı bir işbirliği yapmaları yolunda gerekli direktifler verilmiştir.

4 — İzinde bulunan işçilerin ve işçi liderlerinin izinlerini keserek görev başına dönmeleri istenmiştir.

5 — Çok önemli zorunluk olmadıkça işçilerimizin viziteye çıkmamaları konusunda uyarılmaları istenmiştir.

6 — Türk İşçi Hareketinin gerektiğinde tüm maddi varlıklarının araç ve gereçlerinin Şanlı Ordumuzun emrine verilmesi kararı alınmış, bu yolda gerekli tespitlerin yapılması Teşkilâttan istenmiştir.

7 — Tüm işçilerimize kan bağışı kampanyası için hazırlıklı olmaları duyurulmuştur.

8 — Kıbrıs konusunda bütün dünyanın haklılığımızı kabul ettiği gerçeçeğinden hareketle başta Hür Blok işçilerinin tek temsilcisi olan ve 67 milyon işçiyi temsil eden Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu (ICFTU) olmak üzere bütün Uluslararası kuruluşlara ve milli Konfederasyonlara Türk ulusunun bu haklı davasının desteklenmesi yolunda gerekli girişimlerde bulunmaları için dikkatlerin çekilmesine karar verilmiştir.

9 — İşyerlerinde alınacak sivil savunma tedbirlerinin eksiksiz uygulanması konusunda, işçilerimize, sendika temsilcisi ve yöneticilerimize uyarıda bulunulmuş, işçilerimizin bu hizmetlerde gönüllü çalışma yapmaları bildirilmiştir.

Kıbrıs olaylarının başlamasından bu yana, geçen süre içinde, Türk — İş'in kamuoyuna açıkladığı kararlar derhal uygulama alanına sokulmuştur. Devam eden grevler durdurulmuş, birçok işyerinde gece çalışmaları başlamış, izinde bulunan işçilerin işbaşına dönmeleri sağlanmış, yurt içinde ve yurt dışında bulunan Türk işçilerinin ulusal harb sanayiinin kurulması ve geliştirilmesi için sürekli ve çok geniş bir bağış kampanyasına derhal girişilmiştir. Bunun yanı sıra, gıda üretiminin artırılması. Türk İşçi Hareketinin tüm maddi varlıkları, araç ve gereçlerini gerektiğinde şanlı ordumuzun emrine vermesi sivil savunma tedbirlerinin eksiksiz uygulanması yolunda gerekli girişimlerde bulunulmuştur.

ZOR GÜNLERDE
BERABER OLMAK...

Türk işçileri, ulusun en zor günlerinde, tüm maddi ve manevi varlıklarını büyük bir duyarlıkla vermeyi yerine getirilmesi gerekli bir vatan görevi saymışlardır. Kalpleri yurt sevgisi ile dolu Türk işçileri, yıllardan beri güç koşullar içinde bulunmalarına rağmen ,en üstün seviyede tuttukları inançlarını tüm olanakları ile ulusunun emrine vermiştir.

Türk ulusu, bugün barış zaferinin heyecanı içindedir. Ancak Türk ulusu, kritik günler yaşamakta ve dünya ülkeleri içinde kendisine yeni ve daha şerefli bir mevki elde etmenin çabasını göstermektedir. Bugün her zamankinden daha büyük bir dayanışma içinde hareket etmenin engin huzurunu duyuyoruz. Ancak ulus olarak, gösterdiğimiz manevi heyecanımız yanında, maddi olanaklarımızı da ortaya koymanın zamanı geldiği inancındayız.

Bu konuda büyük iş çevrelerini uyarıyor ve onların da Türk işçileri gibi varlıkları ölçüsünde büyük bir bağış kampanyasına girişmelerini ve bu kampanyayı bir fonda toplamalarını öneriyoruz.

Türk İşçi Hareketi, barışta olduğu gibi, en güç günlerde de ulus olarak birlik ve beraberliğin manevi olduğu kadar maddi olması görüşündedir. Temel sorunlardan bir çoğunun çözümlenebilmesi bu ortamın yaratılmasına, sürdürülmesine ve kısır çekişmelerin terkedilmesine bağlıdır.

Kıbrıs barış harekâtının başlangıcından bugüne kadar ulus olarak gösterdiğimiz birlik ve beraberlik bizi dünya ölçüsünde engin bir başarıya ulaştırmıştır. Bu beraberliğin devamı, bundan sonra iç politikamızda da aynı ölçüler içinde gösterildiği takdirde, iç huzurumuz sağlanacak, ekonomik güçlükler yenilecek, yıllardan beri çekilen sıkıntılar geride kalacaktır. Ulus olarak bu özlemin gerçekleştirilmesi artık kaçınılmaz olmuştur.

Türk—İş, bu alanda her çevreye son derece önemli sorumluluklar düştüğü inancını bir kez daha tekrarlamayı kaçınılmaz bir görev saymaktadır.

Kıbrıs'a savaş için değil, barış için gidilmiş ve bunda zafer sağlanmıştır. Ulusal birliğimiz için şimdi, yurt içindeki barış havasının sürekli olmasını diliyoruz.

DEMOKRASİNİN GERÇEK ZAFERİ

Şimdi yeni bir dönemin eşiğindeyiz. Yunanistan, Kıbrıs.ta kaybettiği itibarını, yönetimde yaptığı değişiklikle az da olsa kazanmak istemekte ve eski sivil politikacıları işbaşına getirmektedir. Aynı durum Kıbrıs'ta da görülmektedir.

Cenevre konferansının eşiğinde yapılan bu değişikliğin elbetteki önemle değerlendirileceğine eminiz. Bugün Kıbrıs'ta ordumuzun kazandığı zaferlere, diplomasi alanında yeni zaferler katmak zorundayız. Aksi halde akıtılan Türk kanı boşa gidecektir.

Son Kıbrıs barış harekâtı, zaman zaman zihinlerde yerleşen bir düğümü kesinlikle çözmüştür. Yunanistan Kıbrıs'ta askeri bakımdan bozguna uğramış, dünya ülkeleri önünde de siyasi itibarını tamamen yitirmiştir .Yunanistan'ın aldığı bu sonucu Türkiye'nin askeri gücü karşısında olağan karşılayanlar bir gerçeği daha kabul etmek zorunda kalmışlardır. Eğer Yunanistan'da sağlam temellere oturmuş bir sivil yönetim olsa idi, böylesine bir hata işlenmemiş olurdu. Kıbrıs harekâtı, askeri alanda Türk askerinin zaferi olduğu kadar, siyasi alanda birlik ve beraberliğin zorbalığa karşı zaferi, demokrasinin dikaya zaferidir.

Yunanistan bu hatasını geç de olsa anlamış ve şimdi yönetimi sivil idare ile paylaşmak zorunluğunu duymuştur. Böylece, dünya diplomasisinde

TURAN GÜNEŞ
Cenevre Konferansında

yeni taraftar toplamak gayreti içine girecektir. Yunanistan'ın bu davranışının Türk hükümeti tarafından iyi değerlendirileceğine inanıyoruz.»

KAYBIMIZ

Başbakan Bülent Ecevit Millet Meclisinde yaptığı konuşmada tüm Kıbrıs harekatı sırasında 57 şehit verdiğimizi, 187 kişinin yaralandığını, 244 kişinin de kayıp olduğunu açıkladı. İki gün sonra yapılan açıklamada da kayıp adedinin 16'ya düştüğü belirtildi. Bu arada Kocatepe muhribimiz batmış, iki jet uçağımız da düşürülmüştü.

Yunanistan ve Kıbrıslı Rumların kaybı ise sayılamayacak kadar çoktu.

CENEVRE BARIŞ GÖRÜŞMELERİ

Cenevre'de Türkiye, İngiltere ve Yunanistan Dışişleri Bakanları arasındaki görüşmelere 25 Temmuz Perşembe gecesi başlandı. İlk görüşmelerde bir ilerleme kaydedilmedi. Ancak taraflar görüşmelerden ümitli olduklarını bildirdiler.

BÜYÜK KAMPANYA

Kıbrıs harekatından sonra bütün yurtta büyük bağış kampanyası başladı. Özellikle Türk—İş'in yurt içinde ve yurt dışındaki işçiler arasında başlattığı bağış kampanyası son derece hızlı gidiyordu. İlk gün 4 milyon lira toplandı. Bu miktarın sürekli olması bağışın rekor bir seviyeye ulaşacağını gösteriyordu.

Dergimiz baskıya verildiği sırada Cenevre görüşmeleri henüz başlamıştı.

Ancak hükümetin kararlı tutumu, ulus olarak varlığımızı görüşme masasında da sürdüreceğimiz kanısını kuvvetlendiriyordu. Kimsede bir tereddüt yoktu ve olmaması da gerekiyordu.

YUNAN MEVZİLERİ ATEŞ ALTINDA
Ancak bundan anladılar...

TÜRK - İŞ YÖNETİM KURULU TOPLANDI

Türk—İş Yönetim Kurulu 1—2 Temmuz günlerinde Ankara'da Türk—İş Genel Başkanı Halil Tunç'un başkanlığında toplandı.

Yönetim Kurulu toplantısını bir konuşma ile açan Türk—İş Genel Başkanı, iç ve dış politika konuları ile çeşitli işçi sorunları üzerinde durdu.

Halil Tunç, konuşmasında şunları söyledi :

«Ülkemizde hızlı gelişmelerin olduğu bu dönemde Türk Sendikacılık Hareketi de çalışmasını bu hızlı gelişmeye uygun bir şekilde plânlamış ve bildiğiniz gibi bugüne kadar muayyen seviyelerde toplantılar yapmıştır. Bu toplantılarda alınan sonuçlardan mutluyuz. Özellikle Asgari Ücret konusunda Türk İşçi Hareketinin katettiği mesafeyi küçümsemiyoruz. Bildiğiniz gibi, eskiden beri özlemini duyduğumuz tek ücret prensibine ulaşmış bulunuyoruz. Miktar üzerinde elbette tartışmalar olacak, az veya çok diyen çıkacaktır. Fakat Türk İşçi Hareketi, bu dönemde asgari ücret konusunda muayyen aşamalarda bulunmuştur. Yalnız tek ücret politikası değil, hükümetin önerdiği ücretlerde bir süre çok katı bir davranış içine girdiği hesaba katılırsa, hükümeti bu davranıştan daha mutedil bir politikaya getirmede Türk İşçi Hareketi başarılı sonuçlar almıştır.

Önümüzdeki çok kısa bir sürede çözümlenmesi gereken bazı sorunlarımız vardır. Örneğin, haftada iki gün tatil yapma, işçi—memur ayrımında hükümetin açık ve süratli bir politika uygulaması, kıdem tazminatları gibi konular Yönetim Kurulunun toplantısında ağırlık taşımaktadır.

Türk—İş'in en yetkili organı olan Yönetim Kurulu, geçmiş dönemde yaptığımız çalışmaların da değerlendirmesini yapacak ve bundan sonra İcra Kuruluna hangi istikamette bir çalışma yapması gerektiği direktifini verecektir.

TURK—İŞ YÖNETİM KURULU TOPLANTI HALİNDE
Yurt ve işçi sorunları ele alındı..

Bu arada, dış politika alanında büyük gelişmeler olmaktadır. Yönetim Kurulumuz ülkemizin yalnız iç sorunlarını değil, dış politika sorunlarını da enine boyuna tartışacak, hükümetin izlediği politikayı eleştirecek ve Türk İşçi Hareketi olarak her türlü çıkarların ötesinde ulusal bütünleşmeyi sağlayıcı uyarılarda bulunacaktır.»

Halil Tunç'un konuşmasıyla çalışmalarına başlayan Türk—İş Yönetim Kurulu, iki gün süren toplantısı sonunda bir bildiri yayınladı.

YÖNETİM KURULU BİLDİRİSİ

Türk—İş Yönetim Kurulu'nun bildirisi aynen şöyledir:

«Türk—İş Yönetim Kurulu, Genel Başkan Halil Tunç'un başkanlığında yaptığı toplantısında, iç ve dış politika konuları ile çeşitli işçi sorunları üzerinde durmuştur.

Dış politika alanında büyük gelişmeler olduğunu saptayan Türk—İş Yönetim Kurulu, dış politika sorunlarımızı da büyük bir önemle incelemiştir.

Ülkemizin içinde bulunduğu politik ortamı değerlendiren Türk—İş Yönetim Kurulu, hükümetin dış politikada ulusal çıkarlarımızın korunmasını amaçlayan kararlı tutumunu tasvip etmiş, başta siyasal partilerimiz olmak üzere, tüm kuruluşların milli bir politika etrafında büyük bir dayanışma içinde olmaları gereğini zorunlu görmüştür.

Türk—İş, Yönetim Kurulu, ele aldığı tüm sorunların bir an önce çözümlenmesi için, asgari ücretlerin saptanmasında gösterdiği kararlı tutumunun aynı bilinç ve heyecan içinde sürdürülmesini, her zamankinden daha fazla mevcut dayanışmanın, daha da artırılması kararını vermiştir.

ASGARİ ÜCRETLER

Çalışanların insanlık haysiyetine yaraşır bir yaşayış düzeyine çıkarılmasının ilk şartı, ücrette adaletin sağlanmasıdır. Anayasamızda da yer alan bu hükmün eksiksiz uygulanması yolunda Türk İşçi Hareketi yıllardan beri büyük mücadeleler vermektedir.

Anayasamızın bu ilkesi tam olarak uygulama imkânı bulmamakla beraber, çok kısa sürede alınan mesafe küçümsenmeyecek derecede büyüktür.

Üç aydan beri devam eden asgari ücret toplantıları, Türk—İş'in üzerinde ısrarla durduğu ulusal düzeyde tek ücret uygulamasının kabul edilmesi ile sonuçlanmış ve en az işçi ücreti 40 lira olarak saptanmıştır.

Ulusal düzeyde tek tip olarak tespiti yanında son asgari ücretin mik-

tar olarak da insanca yaşamayı sağlama hedefine yaklaşmış olmasından kıvanç duymaktayız.

Bundan böyle yapılacak tespitlerde artık işçinin daha iyi yaşamasını sağlayacak miktar konusunda gelişme kaydedilecek ama bölge ve benzeri gibi ayrımlar söz konusu olmıyacaktır.

Sendikalarımıza da, saptanan asgari ücretin uygulamasını takip ve kontrol etmek ve uygulamayan yerlerde gerekli müdahaleyi yapmak gibi önemli görevler düşmektedir.

Bundan önce beş yıllık bir geçmişi olan Merkezi Asgari Ücret Uygulaması tek tip asgari ücret ile takibi daha kolay hale getirilmiş bulunmaktadır. Esasen işçilerimiz de hakkına sahip olma bilincine varmıştır.

Türk—İş Yönetim Kurulu, ülkemizin hızla gelişmekte olduğu bir dönemde ,işçilerin de adaletli bir ücret alma mücadelesini eksiksiz sürdüren ve bunda başarı sağlayan Türk—İş İcra Kurulu ile Asgari Ücret Tespit Komisyonu toplantılarına katılan işçi temsilcilerini kutlamayı yerine getirilmesi gerekli bir görev saymıştır.

EN AZ GEÇİM İNDİRİMİ

Devlet çalışanların insanlık onuruna yaraşır bir yaşayış seviyesi sağlamalarına uygun adaletli bir ücret elde etmelerini sağlamakla yükümlüdür. Asgarî ücretler bu ödevin yerine getirilmesinde önemli bir başlangıç teşkil etmekte ve vergi mükelleflerinin mali gücünün sınırını çizmektedir. Vergilendirilmede ,asgari düzeyde geçinebilmek için gerekliliği saptanan bu sınırın dikkate alınmaması, malî güç ile bağdaşmayan oranlarda vergi sakınması adalete aykırı düşmektedir.

Asgari ücretlerin tek düzeyde saptanması, kamu personelinin ve emekli maaşlarının aynı düzeye getirilmesi sağlanmıştır. Saptanan bu düzeyin anlamı yerine getirilmiş, ancak vergileme bunun dışında kalmıştır. Bu aykırılığın da düzeltilmesi çalışanlara huzur verecektir.

Yönetim Kurulumuz en az geçim indiriminin, Türkiyede yaygın bir uygulama bulan asgarî ücretler düzeyine çıkarılmasını zorunlu görmüştür.

ÇALIŞMA HAYATINA İLİŞKİN YASALAR

Türk—İş Yönetim Kurulu çalışma hayatını doğrudan ilgilendiren çeşitli yasalarda yapılacak değişikliklerin geciktirilmeksizin gerçekleştirilmesi yolunda parlâmenterlere çağrıda bulunmayı kararlaştırmıştır.

Sendikalar Kanunu, toplu iş sözleşmesi, Grev ve Lokavt Kanunu gibi temel sendikal hak ve özgürlükleri düzenleyen yasalarda uygulama boşluklarının işveren çevrelerince alabildiğine istismar edildiğini ve işçi hak ve çıkarlarını koruyabilme olanaklarını sınırladığını kaydeden Türk-İş Yönetim Kurulu, bu konularda yapılan çalışmaların süratlendirilmesini istemektedir.

Sendikalar Kanunu değişiklikleri ile «hür sendikacılık ilkelerini zedeleyen» uygulama oyunlarına son verilmesi gereğine işaret eden Türk — İş Yönetim Kurulu, Anayasa Mahkemesince çeşitli maddelerinin iptal edilmesine rağmen Dernekler Kanunu ile ortaya çıkarılan pürüzlerin muhafaza edildiğini derin bir endişe ile tesbit etmiştir.

Dernekler Kanununun sendikal hak ve hürriyetleri zedeleyici yönde kullanılabilecek olan çeşitli maddelerinin değiştirilmemesi ve bu Yasa ile sendikaların ilgisinin kesilmemesi halinde konunun Uluslararası Çalışma Teşkilâtına «şikâyet» olarak götürülmesini kararlaştıran Türk — İş Yönetim Kurulu, ayrıca, Millet Meclisi'ne işçi milletvekillerince sunulan kanun tasarılarının bir an önce yasalaşmasının sağlanmasını istemiştir.

İŞÇİ — MEMUR AYRIMI SORUNU

12 Sayılı Kanun Hükmündeki Kararnamenin yürürlüğe girmesi ile işçi—memur ayrımı sorununun kazandığı yeni boyutları dikkatle gözden geçiren Türk—İş Yönetim Kurulu, «Kararnamenin Hükümet programındaki görüşleri ve yetkililerce bu konuda yapılan açıklamaları aksettirmekten uzak olduğu» yolundaki kanaatini tekrarlamış ve aşağıdaki hususların kamuoyuna bir kez daha duyurulmasını kararlaştırmıştır.

Kararnamede, işçi—memur ayrımının çözümünde «kamu yetkisini kullanma» kıstası benimsenmiştir.

Memur tanımında, uluslararası anlayış ve kuralları aksettiren «kamu yetkisini kullanma» kıstasından hareket edilmesini, bu kıstasın gerçek anlam ve niteliğine saygılı olunduğu sürece, ileri bir adım olarak kabul etmek mümkündür. Bu deyim, gerçek anlamı göz önüne alındığında, memur olarak çalışanları, Anayasamıza da uygun biçimde dar bir alanla sınırlandırmaya yöneliktir. Beklenen bu sınırın, gerçek anlamını aksettirecek biçimde çizilmesi ve işçi niteliğinde çalışanların hak ve özgürlüklerinin süratle tanınmasıdır.

Belirtilmelidir ki, «Kamu yetkisini kullanma» kıstası ile sorunun gerçekçi biçimde ele alınacağı izlenimini veren Kararnamede, işçi hareketini derin tereddütlere sevkeden ve sorunu yeni bir kavram kargaşalığına itecek unsurlar da vardır. Bunların başında, kamu yetkisini kullanmayan fakat bu yetkiyi kullananlara katılarak yardımcı görevlerde çalışanların «memur» sayılabilecekleri yolundaki hükümler gelmektedir. Kamu hizmetinde yardımcı görevlerde çalışanların memur sayılabilecekleri görüşü, kamu yetkisini kullanma kıstasını zedeleyici, geriye götürücü bir nitelik taşır. Türk İşçi Hareketince bu görüşten hareket edilerek yapılacak bir uygulamanın kabul edilmesine imkân yoktur.

Öte yandan, Türk—İş Yönetim Kurulu, işçileri doğrudan ilgilendiren konularda Uluslararası Çalışma Teşkilâtınca kabul edilen sözleşme ve tavsiye kararları dikkate alınmayarak, işçi—memur ayrımı sorununu çözümlemekle yükümlü kurullarda işçilerin temsil edilmemesini son derece vahim bir hata olarak nitelediğini kamuoyuna duyurmayı kararlaştırmıştır.

KIDEM TAZMİNATI

Türk—İş Yönetim Kurulu, işçilerimizin en başta gelen iş güvenliği aracı olan kıdem tazminatı konusunda bir süredir sistemli biçimde yürütülen olumsuz propagandanın kamuoyunu yanıltma hedefini güttüğünü tesbit etmiş ve değişiklik tasarısının, sosyal devlet ilkelerine uygun şekilde yasalaşması için sürdürülen etkin mücadelenin devamını kararlaştırmıştır.

İşverenler, kıdem tazminatına karşı çıkarken, yıllarca o işyerinde çalışmış, emeğini işverene tahsis ederek yıpranmış işçiyi, emeklilik çağında hiç bir güvence tanımaksızın yıllar süren ızdırabı ile başbaşa bırakmak eği-

limindedirler. Bu tutuma asla müsaade edilmeyeceği bilinmelidir.

Türk—İş Yönetim Kurulu, Millet Meclisi gündeminde bulunan değişiklik tasarısının bir an önce yasalaşması için çağrısını tekrarlarken, işverenlerin kıdem tazminatını bir prim sistemi içinde sigorta ettirme eğilimlerine kesinlikle karşı çıkılacağını kamuoyuna bir kez daha duyurmayı kararlaştırmıştır.

HAFTADA İKİ GÜN TATİL

Kamu kesiminde çalışan memurların iki gün hafta tatili uygulamasına başlanmış bulunulmaktadır. Toplumun tek çalışan gücü bürokrasiden ibaretmiş gibi bir davranış içine girilmiştir. 1936 yılından beri işçiler için haftalık çalışma saati 48 de kalmıştır. Bu sürenin Uluslararası Çalışma Teşkilâtı tarafından 40 saate indirilmesi önerilmektedir Çok sayıda ülke bu sınıra veya daha altına inmiştir. Memurların çalışma saatleri ile işçilerin arasında bir günlük bir fark bulunmaktadır. Bu çelişkiye hafta tatili konusunda bir yenisini eklemek işçi hareketinin tepkisi ile karşılaşmıştır. Bu çelişki Türk İşçi Hareketinin olduğu kadar sosyal politikanın da bir sorunu halini almıştır.

Yönetim Kurulu konunun çalışanlar arasında huzursuzluk ve yaşam kargaşasına dönüştürülmeden çözümlenmesi hususunda girişimlerde bulunmayı kararlaştırmıştır.

EĞİTİM SORUNUMUZ

Türk—İş Yönetim Kurulu, halen çalışmalarını sürdüren 9'uncu Millî Eğitim Şûrasında ele alınan konuları incelemiş, meslekî ve teknik eğitime büyük bir önem verilmesini istemiştir.

Türk—İş Yönetim Kurulu, meslekî eğitim programları ile genel eğitim arasında sıkı bir bağlantı kurulmasını, eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanmasını, öğretmenlere sosyal güvenlik sağlayan tedbirlerin bir an önce alınmasını, eğitim programlarının Atatürk ilkeleri doğrultusunda ve çağdaş bilim anlayışının ışığında düzenlenmesini istemiştir.

Eğitimde kalkınma ve sosyal adalet ilkelerine uygun köklü bir reform, herşeyden önce bir takım ilkelerin kabulünü ve bunların eksiksiz uygulanmasını gerektirir.

İşçi—işveren ilişkileri ve bunda

TÜRK—İŞ YÖNETİM KURULU

kaydedilen gelişme, kalkınmayı, olumlu bir yönde etkileyen toplu pazarlık müessesesi ve bu müesseseyi işler hale getiren haklar, Batı ülkelerinin çoğunda olduğu gibi, yurdumuzda da okulların müfredat programlarına girmelidir. Hür sendikacılık hareketinin felsefesi ,ekonomik ve sosyal görüşleri, bu görüşlerin dayandığı temel nedenler, öğrenciyi sosyal hayata hazırlayan bilgiler olarak anlatılmalı, öğretilmelidir.

Yurdumuzun hayati sorunları arasında bulunan eğitimde sosyal adalet ilkelerine uygun köklü tedbirlerin alınmasını zorunlu gören Türk İşçi Hareketi, bu yoldaki girişimleri içtenlikle destekleme kararı almıştır.

EKONOMİK DURUMUMUZ

Bugün oldukça eskimiş ticari bankacılık uygulaması Türkiyede kısa vadeli krediler veren kurumlar şeklindedir. Her çeşit kredi veren ve sermaye yatırımları yapan bankacılık sistemi, Türkiye'de de geliştirilmeli, klâsik anlayış terk edilmelidir.

Kredi dağılımında ticari kredilerin büyük payı düşürülmeli, tam tersine bir uygulama ile sınai kredilerin artırılması sağlanmalıdır. Kredi darlığı yanında hammadde sıkıntısı da eklenince üretimde belirgin bir azalma olmakta, bunun sonucu olarak da enflasyon sürekli bir görünüm kazanmaktadır.

Karşı karşıya bulunduğumuz sorunlardan bir diğeri ve en önemlisi ekonomimizdeki istihdam olanaklarının giderek artması gerektiği halde bu artışın gerçekleşememiş olmasıdır. Hatta sermaye, hammadde ve enerji kıtlığı nedeniyle mevcut çalışanların dahi bir kısmı işten çıkarılmak tehlikesiyle karşı karşıyadır. Hükümet para kredi politikası ve diğer gerekli tedbirleri almalı ekonomimizi de rahatlatmalıdır. Sosyal ve ekonomik gelişmeyi birarada gerçekleştirmek modeline dayalı etkin bir uygulama içine bir an önce girilmelidir.

Ekonomik ve sosyal bakımdan çeşitli mahzurlar ortaya çıkaran aşırı kazançlar ve hiç bir ekonomik esası bulunmayan gelir dağılımı çözümü zor problemler ortaya çıkarmaktadır.

Kurulu endüstrimizi sun'i tedbirlerle ayakta tutmak ve bir süre sonra bunların ekonomiye yük haline gelmesini önlemek zorundayız. İhracat artırılmalı, işçi dövizlerinin transferi daha da hızlandırılmalı, faiz hadleri düzene sokulmalı ve bu tedbirlerden alınan sonuçlar sınai yatırımlara dönüştürülmelidir.

KOOPERATİFLEŞMENİN ÖNEMİ

Türkiyenin ekonomik ve sosyal yapısı içinde ,kooperatifleşmenin her geçen gün büyük bir hız kazanması ve etkinliğini sürdürmesi gereği üzerinde önemle duran Türk—İş Yönetim Kurulu, sendikalarla kooperatifler arasında belirgin bir ilişki kurulmasını zorunlu görmüştür.

Türk—İş Yönetim Kurulu, işçinin ekonomik ve sosyal bakımdan korunması için sendika—kooperatif işbirliğinin kaçınılmaz olduğu gerçeğinin güç kazandığı bir dönemde, çok dağınık bir teşkilatlanma gösteren tüketim ve yapı kooperatiflerinin Türk—İş'in önderliğinde kooperatifler birliğinde toplanması, kooperatifler bankasının işçi bankası ile birlikte kurulması ve halkımızın kooperatifçilik bilincini geliştirecek yaygın bir eğitime girişilmesi konusunda ciddi çalışmaların yapılması kararını almıştır.

Bu arada. Sosyal Sigortalar Kurumu kredi limitlerinin henüz günün şartlarına göre yükseltilmemesi ve Bayındırlık Bakanlığı birim fiyatlarının Sosyal Sigortalar Kurumu tarafından uygulanmaması büyük şikayetlere yol açmaktadır.

Bugün özellikle yapı kooperatifleri mevzuatındaki boşluklardan yararlanan bazı çıkarcı kişiler tarafından işçimizin kooperatifçilik bilinci büyük bir istismar aracı olarak kullanılmaktadır. Sendikalarımızın aracılığıyla girişilen yapı kooperatifleri ise bir güven kaynağı olmuştur. İşçinin bu güveninden yararlanarak hareketi geliştirerek ve çok amaçlı işçi kooperatifleri kurulması yoluna gitmemiz gerekmektedir.

TOPLU SÖZLEŞMELER

Türk İşçi Hareketi toplu sözleşmeler bakımından hareketli bir devre içinde bulunulmaktadır. 1974 yılı sözleşmeleri yarım milyon civarında işçiyi ilgilendirmektedir. Bunlardan bir kısmı başarılı bir şekilde sonuçlandırılmış ancak bazı işyerlerinde anlaşma ortamına henüz girilememiştir. Devlet Su İşleri ve Elektrik Etüd İdaresi Genel Müdürlükleri ile Tes—İş, Denizcilik Bankası Deniz Nakliyat ve Devlet Demiryolları Genel Müdürlükleri ile Likat—İş, Çay Kurumu ile Tek Gıda İş arasında imzalanması gereken toplu iş sözleşmeleri bunlar arasındadır.

Ücretlerin, fiyatların önünde gitmesi prensibinin uygulamaya konulması, hükümet programında da yer almıştır. Bu uygulamanın sağlanması bir yandan makul ücret artışları yanında pahalılığın da mümkün olduğu ölçüde düşük tutulması için tedbir almakla mümkündür. Ancak bu iki uygulama bir arada yürütüldüğü takdirde bir anlam taşıyacağından binlerce işçiyi ilgilendiren ihtilaflı toplu sözleşmelerin bir an önce sonuçlandırılması gerekmektedir.

Daha önce yapılan Teşkilât Başkanları toplantısında saptanan ortak hedeflere ulaşılması için birlik içinde çaba harcanması, Yönetim Kurulunca da prensip olarak benimsenmiştir.

Türk—İş Yönetim Kurul, bu konuda işçi hareketinin güçlü bir dayanışma içinde olması üzerinde görüş birliğine varmıştır.

BAKANLAR—SENDİKACILAR ORTAK TOPLANTISI

İşçi sorunlarının giderek büyük ağırlık kazandığı günümüzde, çeşitli uyuşmazlıkların süratle çözüme bağlanması ve önemli yasa değişikliklerinin sağlanması gerekmektedir.

Bu amaçla, geçmiş yıllarda sık sık yapılan ve olumlu sonuçlar alınan Bakanlar—Sendikacılar ortak toplantılarının yeniden başlatılmasının yararlı olacağı görüşünde olan Türk-İş Yönetim Kurulu, bu konuda gerekli girişimlerde bulunacaktır.

TEŞKİLAT BAŞKANLARI TOPLANTILARI

Bugün yurdumuzda bir milyondan fazla işçiyi bünyesinde bulunduran Türk—İş bir yandan demokratik ve hür sendikacılık hareketinin gelişmesi çalışmalarını yaparken, diğer yandan teşkilatlar arasında da sıkı bir işbirliğini sağlamak için çalışmalarını yoğunlaştırmıştır.

Bu amaçla son aylar içinde Türk-İş'e bağlı Teşkilât Başkanlarının yaptıkları toplantılar bu açıdan büyük bir önem kazanmış, görüşülen konular ve alınan kararlar yararlı sonuçlar vermeye başlamıştır.

Yönetim Kurulumuz, Teşkilât Başkanları toplantılarını Türk İşçi Hareketinin bütünlüğü görüşü ile son derece olumlu karşılamış ve devamını uygun görmüştür.

BÖLGE TOPLANTILARI

Yönetim Kurulu, Türk—İş Genel Başkanı ve İcra Kurulu üyelerinin teşkilat çalışmalarına verdikleri önemi üzerinde de durmuştur.

Belirli programlar içinde sürdürülen bu toplantılarda, Türk işçisinin, Türk—İş etrafında büyük bir bütünleşme içinde olduğu saptanmış, teşkilat çalışmalarının yaygınlaştırılması konusunda Türk—İş İcra Kurulunun aldığı karar onaylanmıştır.

Teşkilatlanma sorunun çözümünde bir diğer amacın aynı işkolunda tek sendika ilkesi olduğunu belirten Türk—İş Yönetim Kurulu, bugüne kadar bu ilkenin gerçekleştirilemediği işkollarında kurulu işçi kuruluşlarına Türk—İş Ana Tüzüğü hükümlerine uygun bir duruma gelmeleri için 3 aylık bir süre tanımayı kararlaştırmıştır.

İŞÇİ EMEKLİLERİNİN DURUMU

Türk—İş Yönetim Kurulu, her geçen gün artan hayat pahalılığının, çalışanların yanında emeklileri de büyük geçim sıkıntısı karşısında bıraktığı görüşünde birleşmiştir

Türk İşçi Hareketinin ayrılmaz bir parçası olan emekli işçilerin, yıllar boyu yıprandıkları çalışma hayatından sonra, karşılaştıkları geçim sıkıntısını hafifletmek amacıyla Millet Meclisi gündeminde bulunan Tasarının bir an önce yasalaşması için Türk-İş Yönetim Kurulu etkili girişimlerde bulunmaya karar vermiştir.

YURT DIŞINDAKİ İŞÇİLERİN SORUNLARI

Yurt dışında çalışmakta olan Türk işçilerinin çeşitli sorunlarını da ele alan Türk—İş Yönetim Kurulu, özellikle Federal Almanya Hükümetinin Federal Parlamentoya sunduğu son çocuk zamları kanun tasarısını eleştirerek bu tasarının Almanyada çalışmakta olan yabancı uyruklu işçilere tanınmış ve tanınması gerekli hakların kısıtlanması yolunda atılmış yeni bir adım olduğu hususunda birleşmiştir.

Almanyada çalışmakta olan yabancı işçilerin yeni tasarıyla artırılan çocuk zammından Alman işçisi oranında yararlanabilmeleri için çocuklarının da Almanyada ikamet etmeleri şartını getiren tasarı, Federal Almanyadaki yerli ve yabancı işçiler arasında sosyal güvenlik bakımından bir ayrıcalık doğuracak, dolayısıyla uluslararası alanda kabul edilmiş sözleşme ve kararların öngördüğü eşitlik prensibine ters düşecektir. Ayrıca yabancı işçilerin eş ve çocuklarını yanlarına almaları çeşitli şartlara bağlanmış iken çocukları Almanyada ikamet etmeyen yabancı işçilerin Alman meslektaşları ölçüsünde çocuk zammı almalarını engellemek çelişkili bir tutumdur.

İşçi aldığı diğer ülkelerle olduğu gibi Federal Almanyanın Türkiye ile de imzaladığı bir sosyal güvenlik sözleşmesi mevcuttur. Bu sözleşme ise, Almanyada çalışmakta olan Türk işçilerin çocukları Almanyada ikamet ediyormuş gibi çalıştıkları yer mevzuatına göre çocuk zammı almalarını kayda bağlamıştır.

Buna rağmen Federal Alman Hükümetinin tek taraflı bir tutumla ayrıcalık yaratacak bir tasarı getirmesini Türk—İş Yönetim Kurulu endişe ile karşılamış ve bu tasarının Federal Almanyadaki yabancı işçileri mağdur kılacak biçimde yasalaşmaması için her türlü çabanın sarfedilmesi gereği üzerinde görüş birliğine varmıştır.

ULUSLARARASI İLİŞKİLER

Bu arada Türk—İş'in uluslararası ilişkiler 1974 yılı ilk altı aylık programını da gözden geçiren Türk—İş Yönetim Kurulu, özellikle Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu (ICFTU)nun göçmen işçilerle ilgili bir dünya konferansı düzenlemiş olmasının ve göçmen işçiler konusunun Haziran ayı içinde yapılan uluslararası Çalışma Konferansı gündeminde yer almasının memnunluk verici olduğunu kaydetmiştir.

Türk işçi hareketinin her iki toplantıda da .konuya ilişkin görüşlerinin geniş ölçüde yansıtılmış olmasını da memnunlukla karşılayan Yönetim Kurulu, ikili ve çok yönlü ilişkilerin devam ettirilmesinde ve giderek bu ilişkilerin daha da geliştirilmesinde yarar bulunduğu görüşünde birleşmiştir.

HAŞHAŞ EKİMİ KARARI

Türk—İş Yönetim Kurulu, hükümetin haşhaş ekimi konusundaki politikasını da önemle ele almıştır.

Ülkemizin ekonomik çıkarları ve yüzbinlerce haşhaş üreticisinin menfaatleri düşünülerek alınan karar, Yönetim Kurulunca da olumlu karşılanmış, bu konuda dışarıdan gelebilecek baskıya ulusça karşı koyulmasında görüş birliğine varılmıştır.»

TÜRK—İŞ TEŞKİLAT

Türk - İş Teşkilât Başkanları Toplantısı

Türk İşçi Hareketi, Haziran ve Temmuz aylarını çok yoğun bir çalışma içinde geçirdi. Çeşitli işçi sorunlarının yanında, ülkemizin son aylar içinde önemli gelişmeler gösteren, iç ve dış politika sorunlarının ele alındığı bu toplantılardan ilki 21 Haziran'da Ankara'da başladı.

Türk—İş'in çağrısı üzerine, Türk-İş'e bağlı milli sendika ve federasyonların başkan ve yöneticileri 21 Haziran'da Türk—İş Genel Başkanı Halil Tunç'un başkanlığında Ankara'da toplandılar.

Toplantının açılışında bir konuşma yapan Halil Tunç, «Türk İşçisinin her bölgede Türk—İş'e karşı sonsuz bir güven duygusunun içinde bulunduğunu son yaptığımız toplantılarda yaşayarak gördük» dedi.

Türk—İş Genel Başkanının konuşması şöyledir :

«Bugün başlayan Teşkilât Başkanları toplantısının gündeminde önemini halâ koruyan altı konumuz var. Bu arada genel gelişmeler hakkında vaktimiz olursa görüşme açacağız. Bu altı konumuz arasında Asgari Ücret çalışmaları son safhaya gelmiş bulunuyor. Bugün Başkanlar toplantısında bu konuyu enine boyuna tartışıp kesin politikamızı tespit edeceğiz.

KIDEM TAZMİNATI

Kıdem tazminatları Meclis gündemine alındı. Ümit ediyorum ki, Meclis tatile girmeden önce kıdem tazminatları yasalaşacak. Ancak kıdem tazminatlarının dışında işveren kesiminin kesif bir faaliyeti göze çarpıyor. İşçi kesimi de muhakkak ki bu kesif faaliyet karşısında Parlamento'da kıdem tazminatlarının en iyi şekilde çıkması yolunda gerekli çabayı gösterecektir. İcra Kurulumuz, kıdem tazminatı konusunu görüşmeğe başladığında çalışmalarımız hakkında size geniş bilgi verecektir.

TOPLU SÖZLEŞMELER VE HAFTADA İKİ GÜN TATİL

Toplu sözleşmelerimiz olumlu gelişiyor. Şimdiye kadar yapılan sözleşmelerde hedeflerimize ulaştık. Daha doğrusu tespit ettiğimiz tabanlardan aşağı bir düşüş olmadı. Birçok toplu sözleşme istediğimiz şekilde bağlandı. Birçokları da olumlu bir gelişme gösteriyor.

Haftada iki gün tatil yapma konusunda çalışmalarımız henüz hedefine ulaşamadı. Ancak haftada iki gün tatil yapma konusunu toplu sözleşme görüşmeleri ile birlikte sürdürmenin yararını da taktir edersiniz. Örneğin Tek Gıda—İş Sendikası işkolu seviyesinde yaptığı sözleşmeye bu hükmü koydurma gayreti içinde. Bunun dışında önümüzdeki sözleşmelerde haftada iki gün tatil konusu dikkate alınıp sözleşmelerle bağlanma yoluna gidilecek.

Sözleşmelerini yapan teşkilatlar için haftada iki gün tatil yapma konusunda hükümetle temaslarımız sürdürülüyor. İş müddetleri Nizamnamesinde bir değişiklik yapmak suretiyle haftada iki gün tatil yapma hakkının işçiye de tanınması yolunda gayretlerimizi devam ettiriyoruz.

BÖLGE TOPLANTILARI

Bu arada Bölge toplantıları belirli bir program içinde sürdürülüyor. Toplantılar olumlu geçmekte. Son olarak Adana'da yapılan toplantıya katılan bazı arkadaşlarımızın gördüğü gibi Adana'da teşkilâtlarımız tam bir bütünleşme içinde. Sendikalarımız güçlüler, ikinci kuruluşlara karşı, Disk'e karşı işçinin güveninin olmadığını ve

Türk işçisinin her bölgede Türk—İş'e karşı sonsuz bir güven duygusunun içinde bulunduğunu son yaptığımız toplantılarda yaşayarak gördük.

BÜTÜNLEŞME KOMİSYONU

Bu arada Bütünleşme Komisyonumuz çalışmalarını sürdürüyor. Son toplantısını bir iki gün önce yaptık. Bir alt komisyon seçtik.

İlkelerimizin tevhidi yapılıyor. Tahmin ederim ki, önümüzdeki günlerde daha ilerlemiş vaziyette komisyon çalışmalarını size sunacağız.

AŞIRI SAĞ VE AŞIRI SOLUN ÇABALARI

Bu arada, bugünlerde dikkatinizden kaçmaması gereken önemli olaylar var Türkiye'de. Yakın zamana kadar bizim yüzde yüz kanuni bir grevimizi hükümeti yıpratmak amacıyla kınayanlar bugünlerde iki konuda seslerini çıkarmıyorlar. Konunun biri, Bursa'da kanunsuz direnme namı altında işbaşı yapmamak, ikincisi ve daha önemlisi İskenderun'da olan olaylar... Bu olaylar tamamen Türk İşçi Hareketinin dışındadır. Ve yüzde yüz 12 Mart öncesi bir ortamın belirtilerini göstermektedir. Yine bugün bütün gazetelerde okudunuz. Ülkücü İşçiler Birliği adı altında bir birlik, gücü nedir bilmiyorum, 29 Haziran'da Ankara'da bir miting yapacağından söz ediyor. Görülüyor ki, Türk—İş dışında bazı çevreler işçi haklarının çok önemli bölümlerinin görüşülmeye başlandığı bugünlerde bu hakların alınmasını güçleştirecek, bu hakların alınmasında kamuoyunun desteğini yoksun bırakacak ve bu hakların alınmasında bazı çevrelere tereddüt uyandıracak birçok eylemlere girmiş vaziyetteler. Teşkilat Başkanlarının bu konuda da çok dikkatli olması gerekiyor. Bu konuya da zamanımız oranında ağırlık vereceğiz. İki kanat da aşırı sol ve aşırı sağ yine Türk İşçi Hareketi üzerinde kumar oynama, yahutta, Türk İşçi Hareketini belirli uçlara, belirli istikametlere yöneltme gayreti içine girmiş bulunuyorlar.

Teşkilât Başkanlarının her zamankinden daha çok uyanık, teşkilatlarına sahip, sorumluluk duygusu içinde meselelerini ele alacaklarını ümit ediyoruz.»

Türk İşçi Hareketinin önemli sorunlarının ele alınıp görüşüldüğü Türk—İş Teşkilat Başkanları toplantısı 21 Haziran'da başlayıp aralıklı olarak 27 Haziran gününe kadar devam etti. Toplantı sonunda yayınlanan bildiriyle şu açıklama yapıldı;

«Türk—İş'e bağlı Teşkilât Başkanlarının. Türk—İş Genel Başkanı Halil Tunç'un başkanlığında, 21 Haziran'da başlayıp aralıklı olarak 27 Haziran gününe kadar devam eden toplantısında, Türk İşçi Hareketini ilgilendiren sosyal, ekonomik ve politik konularla, çeşitli iç ve dış yurt sorunlarını görüşmüş ve tüm konularda görüş birliğine varmıştır.

Ülkemiz, son aylar içinde Orta—Doğu savaşının ortaya çıkardığı çeşitli problemlerin çözümü için büyük çaba gösterirken, bizi çok yakından ilgilendiren bir dış politika sorunu ile karşı karşıya kalmıştır.

Komşumuz Yunanistan ile «Kıt'a sahanlığı» anlaşmazlığı, NATO'nun Güney—Doğu kanadında bunalım yaratma tehlikesi göstermiş, zaman zaman karşılıklı çatışmadan dahi söz edilmiştir.

Ancak hemen belirtmeliyiz ki, Türk Hükümeti, Yunanistan ile mevcut anlaşmazlığın barışçı yollarla çözümlenmesi için büyük bir basiretle hareket etmiş, bu tutumu uluslararasında olumlu karşılanmıştır.

Tüm ulusun büyük bir dikkatle izlediği dış politika konusunda daha aktif bir duruma girmemiz için bugünlerde Parlamentoda ele alınması gereken kıt'a sahanlığı ile ilgili yetki kanununun hiç bir engele uğramadan çıkması beklenmektedir.

Türk İşçi Hareketi, Hükümetin dış politikadaki kararlı tutumunu bütün gücü ile destekleme. gerektiğinde maddi ve manevi kampanya açma kararını almıştır.

Orta—Doğu savaşı ise, iki süper devletin duruma müdahalesi ile şimdilik sonuçlanmıştır. Arap — İsrail savaşında petrol üreten ülkeler, doğal kaynaklarını en tesirli bir silâh olarak kullanma yolunu tercih etmişler ve dünya ülkelerini ciddi bunalımlar içine sürüklemişlerdir. Arap ülkelerinin bu politikası bağımsızlık savaşında ilk kez haklılığın sesini duyurabilmiştir.

Türk—İş Teşkilât Başkanları, iç politika üzerindeki gelişmeleri de dikkatle izlemiş, Hükümetin kurulduğu günden bu yana, ülke yararına çalışmalar yapmasını teşvik etmek ve muhalefette iken topluma ve özellikle işçi kesimine vaadettiği hakların verilmesini sağlamak amacıyla desteklenmesi konusu üzerinde durmuştur.

O günden bu yana geçen dönem içinde Türk İşçi Hareketinin kesinlikle taviz vermeyeceği konularda dahi bazı olumsuz gelişmeleri bir geçiş döneminin tecrübesizliği, daha açık bir deyimle koalisyon hükümetlerinin bünyesinde varolan çelişkiler olarak yorumlanmış ve hoşgörü ile karşılanmıştır.

Ancak, Türk—İş'in bugüne kadar bu tutumunu Hükümetin iyi değerlendiremediği son zamanlardaki bazı sorunların çözümlenmesindeki davranışları ile ortaya çıkmıştır.

Örneğin, Hükümet programında kesin bir ifade ile yer alan ve koalisyon protokolünde aynı kesinlikle belirlenen kıdem tazminatı konusunda Başbakana vekâlet eden Başbakan Yardımcısının işveren kesimi ile yaptığı toplantıdan sonra verdiği demeç, işçi hareketi üzerinde tereddütler yaratmıştır.

Türk—İş Teşkilât Başkanları, koalisyonu oluşturan siyasal partilerin, çok ayrı görüş ve düşüncelere sahip olsalar dahi, millete yaptıkları taahhütlerde dürüst ve samimi davranmaları gereğini hatırlatmayı da görev saymaktadır.

KIDEM TAZMİNATI

Millet Meclisi gündeminde bulunan işçilerin kıdem tazminatı tasarısı hakkında işveren çevrelerinin sistemli olarak yürüttüğü politikanın giderek çeşitli siyasal ve ekonomik baskılara yönelmesini, sosyal hayatımız bakımından tehlikeli bulan Türk — İş Teşkilât Başkanları, kıdem tazminatının sosyal devlet ilkesi içinde yasalaşması konusunda en etkin mücadeleyi verme kararını almıştır.

Türk toplumundaki gelişmeler, işçinin güvenlik içinde çalışmasını ve kıdem tazminatının müesseseleşmesini zorunlu kılmıştır. Bir iş güvenliği niteliğinde olan kıdem tazminatı, işçilere çalıştıkları işyerlerinde işverenler nezdinde biriken emeklerinin karşılığı olarak yapılan bir ödeme niteliğinde kabul edilmeli ve bu tanım içinde yasalaşmalıdır.

Çağımızın iş hukuku, kıdem tazminatını üretim unsuru içinde yer alan «biriken emek» karşılığı gördüğüne göre, ödeme süre ve miktarı bakımından ulaşılmak istenen düzeye karşı çıkılması, sosyal ve ekonomik gerçeklere ters düşmektedir.

Çalışma hayatımıza 1936 yılında giren kıdem tazminatı, bugün için imzalanan toplu sözleşmelerle yasada öngörülen süre ve miktarları aşmış bulumaktadır. Değiştirilmek istenen madde ile önerilen süre ve miktarlar, kıdem tazminatını günümüz koşullarına uygun olarak, gerçekçi bir düzeyde saptamaktan ibarettir.

Bu yıl yapılan araştırma sonuçları bu görüşü doğrulamaktadır. Aslında, işverenler, kıdem tazminatının paraya ilişkin yönüne değil, bu görünüm içerisinde iş güvenliğini sağlayıcı ve koruyucu yönüne karşı çıkmaktadırlar.

İşverenler kıdem tazminatına karşı çıkarken, yıllarca çalışmış, emeğini işverene tahsis ederek yıpranmış işçiyi, emeklilik çağında hiç bir güvence tanımaksızın yıllarca çektiği ızdırabı ile başbaşa bırakmak eğilimindedir. Bu düşünce ve davranışlar, Anayasamızda yer alan sosyal hukuk devleti ilkesi ile de çelişmektedir.

Kıdem tazminatı yaşanan hayata uygun bir biçimde düzenlenirken, işverenlerin kıdem tazminatını bir prim sistemi içinde sigorta ettirme eğilimleri ,iş güvenliği açısından büyük sakıncalar yaratacaktır. Türk İşçi Hareketi ,bu görüşü de benimsememektedir.

Türk—İş, kıdem tazminatı tasarısı Parlamentoda görüşülürken, siyasi partilerin bu konudaki tutumlarını yakından izleyecek ve uygulayacağı politikanın işçiden yana olup olmadığını saptayacaktır.

ASGARİ ÜCRETLER

Bir çok ülkede artık tartışma konusu dahi edilmeyen temel ilkelerden biri; işçiye ve ailesine insanca yaşamasını sağlayacak ve insanlık haysiyetiyle bağdaşacak bir ücret ödenmesi gerektiğidir.

Emeğin üretim unsurları içindeki farklı özelliklerinden dolayı 1961 Anayasası da 45'inci maddesi ile devleti, ücret konusunda bazı yükümlülüklerle görevli kılmıştır. Bugüne kadar ücret konusunda gerçekci olunamamasının nedeni, ücret artışlarının verimlilik ve benzeri gibi ölçümü dahi yapılamayan göstergelere bağlanmaya, ücret artışlarının tehlikeli göstermeye çalışılması gibi çarpık mantık oyunlarıdır.

Türkiye, ne kalkınmış ülkeler gibi asgari ücretin anlamını yitirdiği, ne de geri ülkeler gibi işçinin karın tokluğuna çalıştırılabileceği bir ülkedir. Kalkınmış ülkeler düzeyine henüz erişememiş olmaktan doğan sorunlar nedeniyle Türkiyede asgari ücretin anlamı değişik bir görünüm içindedir.

Türkiye, her ünite ve sektöründe hareketlilik görülen ve kalkınma çabası içinde bulunan bir ülkedir. Kalkınmış ülkelerden alınan tecrübelerle gelişmenin bazı aşamalarını atlayarak hızlı bir değişim içindedir. Bu değişim, yalnız ekonomik kalkınma dolayısıyle sosyal gelişime dayalı değil, güçsüzü kollayan bir iktidar dolayısıyla hem sosyal, hem de ekonomik hayatın birlikte gelişimine dayalıdır.

Bu koşullar içinde ele alındığında Türkiyede asgari ücret, ayrı bir değer kazanmaktadır. Bilindiği gibi üçüncü kez saptanacak olan asgari ücret konusunda belirli bir düzeye gelinmiştir.

Türk—İş Teşkilât Başkanları, asgari ücretin tespitinde, işçinin ailesi dışında tek başına ele alınmasının toplum gerçekleri ile bağdaşmadığı görüşündedir. Anayasamızda belirlendiği gibi, işçinin insanca yaşamasını sağlamak, ancak ailesinin de aynı düzeyde tutulması ile mümkündür.

Çalışanlara ve ailesine, insanlık haysiyetine yaraşır bir yaşayış düzeyi sağlamak, çağdaş devlet anlayışının gereğidir.

Türk—İş Teşkilât Başkanları, asgari ücretlerin bölge ayırımı yapılmadan ülke düzeyinde saptanmasını, yüzde 40 oranında pay alan besin giderlerine ailesi için de belli oranda pay eklenmesini zorunlu görmektedir.

Ancak ekonomik koşulların gereği olarak, iki bölge esası ağırlık kazandığı taktirde, ortaya çıkan hesaplarla asgari ücretlerin 41 ve 45 lira olarak saptanması bir aşama olarak kabul edilebilir.

Asgari ücret tespitini bekleyen binlerce vatandaşın sabrını istismar etmemek için yeni yöntem tespitleri ile vakit harcanmadan bu esasta birleşilmelidir.

Bu arada, işverenlerin kaydolmak zorunda bulunduğu Türkiye Odalar Birliğinin Genel Sekreterinin de hükümet görüşünü aşan tek bölgede 40 lira asgari ücret saptanması önerisi de dikkati çekmektedir.

Odalar Birliği Genel Sekreterinin önerisini, kamuoyuna bir kez daha açıklamakta yarar görmekteyiz:

«Asgari ücretler daha önce 1972 yılının onuncu ayında dört ayrı bölgeye göre tespit edilmiştir. Aradan geçen 18 aylık dönemde fiyatlar ortalaması yüzde 52 oranında (1972 yılı Ekim ayına kıyasla 1974 yılı Nisan ayında) yükselmiştir. Bu durumda asgari ücretler için tanınan azami iki yıllık sürenin dolmasını beklemeden yeniden tespiti yerinde bir davranıştır. Fiyat yükselişleri yanında sosyo — ekonomik gelişmişlik durumunu da dikkate almak gerekir. Belirtilen sürede yüzde 13 oranında sosyal hasıla artışı olduğu kabul edilebilir. Fiyat artışı ve sosyal ekonomik gelişme birlikte düşünülürse, asgari ücret seviyelerinde yüzde 65 oranında bir artış makûl karşılanabilir. Hükümetin asgari ücret seviyelerini «40» lira civarında tespit etmek istemesi bizim düşünüşümüze yaklaşık bir sonuçtur. Ancak, bundan daha ileri aşırı isteklerden işçi kesimi vazgeçmelidir. Aksi taktirde hem ekonomik istikrar, hem de işverenlerin istihdam gücü yönünden tehlikeli sonuçlar doğabilecektir.

Asgari ücretlerin bundan sonraki tespit çalışmalarında yöntem üzerinde durulmalıdır. Çalışma Bakanlığı teknik çalışmaları etkili olarak yürütecek şekilde donatılmalı veya olmadığı taktirde bu görev daha başka bir kuruluşa verilmelidir. Ayrıca, asgari ücretlerin «saat başı» ve «tek ücret» esasına göre tespiti için şimdiden hazırlıklara girilmelidir. Bu taktirde daha gerçekçi bir yol izlenmiş olacaktır.»

Görülüyor ki, işverenlerin üyesi bulundukları Odalar Birliğinin Genel Sekreteri, fiyat yükselmeleri ve sosyoekonomik gelişmeler sonucu, asgari ücretlerin 40 lira civarında tespit edilmesini doğal karşılamaktadır.

İşverenler dahi işçi kesiminin önerilerine yaklaşırken halâ 38 lira civarında direnilmesi, Çalışma Bakanının kişisel kaprisinden ileri geldiği görüşünü kuvvetlendirmektedir.

İŞÇİ—MEMUR AYRIMI

Anayasamızın temel özgürlükçü anlayışı, sosyal ve iktisadi haklardan tüm çalışanların yararlanması olanağının sağlanması ile korunabilir.

Başta sendika kurma, toplu iş sözleşmesi ve grev hakkı olmak üzere, Anayasamızda genel olarak düzenlenen hak ve özgürlüklerden bazılarının memurlara tanınmaması, siyasal iktidarları bu hakların yaygın olarak kullanılmasının önlenmesi için işçileri memur yapma eğilimine yöneltmiştir.

Bu anlayış, ne kadar çok işçi memur sayılırsa, o kadar çok işçinin sendikalaşma, toplu sözleşme yapma ve grev hakkı elinden alınacağından, siyasal iktidarlarca, işçi kuruluşları üzerinde bir baskı aracı olarak kullanılmıştır.

Türk—İş Teşkilât Başkanları, yıllardan beri bir türlü çözümlenemeyen işçi—memur ayrımı üzerinde titizlikle durmuş ve Anayasamızın özgürlükçü anlayışının mutlaka korunması gereğinin sağlanması için konunun kesin bir sonuca bağlanmasını kararlaştırmıştır.

Türk—İş Teşkilât Başkanları, 12 Sayılı Kanun Hükmündeki Kararnamenin yürürlüğe girmesi ile işçi—memur ayrımının kazandığı yeni boyutları gözden geçirmiş ve varılan sonucun kamuoyuna açıklanmasına karar vermiştir.

Kararname, memur tanımına «Kamu yetkisini kullanma» kıstasını getirmiştir. Bu değişim gerçek anlamı gözönüne alındığında memur olarak çalışanları Anayasamıza da uygun bir biçimde dar bir alanla sınırlandırmaya yöneliktir. Kamu yetkisini kullanan kişinin memur niteliğinde çalışması gerçekten gerekli ve zorunlu sayılmalıdır. Ancak, bu kıstası kabul ederek, işçi—memur ayrımı sorununun çözümü için ileri bir adım getiren kararnamede, kamu yetkisini kullanmayan, fakat bu yetkiyi kullananlara katılarak yardımcı görevlerde çalışanların da memur sayılması, getirilen ileri adımı, bu tartışmanın başladığı noktanın gerisine götürmüştür.

Çağımızda, üretim ve hizmetin tümünün tek kişi tarafından yürütülmesi olanaksızdır. Teknoloji, üretim ve hizmeti işbölümü esasına göre planlamaktadır. Bu nedenle, memura yardımcı olarak görev yapanları da memur sayma görüşü ve bunun Kararnamede ileri bir hüküm getirilmiş gibi yer alması, huzursuzluğu daha da ciddi bir noktaya getirmiştir.

Kararname ile, kamu hizmetinde yardımcı görevlerde çalışanların memur sayılmasının Anayasanın 117'nci maddesine de kesin olrak aykırı düştüğü Teşkilât Başkanları tarafından saptanmış ve kararnamenin Parlamentoda görüşülmesi sırasında, bu hükmün metinden çıkartılması için Türk—İş'in etkin girişimlerde bulunması kabul edilmiştir.

Ayrıca, kararnamenin 6'ncı maddesi, kamu kesiminde hangi görevlerde çalışanların memur veya işçi olduğuna, Çalışma ve Maliye Bakanlıkları ile Devlet Personel Dairesi uzmanlarından oluşan komisyonca kesin olarak karar verileceğini öngörmüştür.

Bu komisyonda işçi kesiminin görüşüne yer verilmemesi de, bugüne kadarki uygulamaya, 1317 Sayılı Kanun ile benimsenen prensiplere tamamen ters düşmektedir.

Şu anda kamu kesiminde çalışan binlerce kişi, çalışma statülerinin aydınlığa kavuşmasını sabırsızlıkla beklemektedir. Bu kararname ile, işçi kesiminin görüşü alınmaksızın ayrımın 9 aylık bir süre içinde yapılacağı öngörüldüğünden ve uygulamann hangi yönde gelişeceği de belli olmadığından 7 Sayılı Kararname ile bedenen çalıştıkları için işçi niteliği kesin olarak saptananlarda da huzursuzluk başlamıştır.

Kararnamenin yürürlüğe girmesinden bu yana geçen bir aylık süre içinde Türk İşçi Hareketinin duyduğu kaygıların yersiz olduğunu kanıtlayacak küçük bir işaret dahi alınmamıştır.

HAFTADA İKİ GÜN TATİL

Hükümetin çıkardığı Kanun Kuvvetinde Kararname ile, memurların haftada iki gün tatil yapmasını olumlu karşılayan Türk—İş Teşkilat Başkanları İş süreleri Tüzüğünde yapılacak değişiklikle bu hakkın işçilere de tanınmasının doğal olduğu görüşünde birleşmişlerdir.

Türk—İş'e bağlı kuruluşlar, yaptıkları toplu sözleşmelerle, hafta - tatilinin iki güne çıkarılması konusunda hükümler sağlamaktadırlar. Ancak kalkınmanın bütün yükünü omuzlarında taşıyan ve gördükleri iş bakımından toplumun her kesiminden daha fazla yıpranan işçilerin hafta tatilinden yararlandırılması, çalışanlar arasındaki eşitliği zedelememesi bakımından mutlaka yasal yönden gerçekleştirilmelidir.

Türk—İş, bu konuda gereken bütün çabayı gösterecektir.

MECLİSE SUNULAN KANUN TEKLİFLERİ

Teşkilât Başkanları, Türk — İş'in bir süreden beri üzerinde çalışmalar yaptığı çeşitli kanun teklifleri üzerinde durmuş ve çalışma hayatımızı ilgilendiren yasaların en kısa sürede çıkarılmasını istemiştir.

Bugün sadece işçilerin değil, emekleriyle geçinen tüm vatandaşların haklarını koruma yolunda en ciddi atılımlarda bulunan Türk—İş, kanunlaşmasını istediği on kanun teklifini sendikacı parlamenterler aracılığı ile Meclise sunmuştur.

Bu kanun teklifleri arasında, sosyal güvenlik sistemimize yeni olanaklar sağlayacak İşçi Yardımlaşma Kurumu Kanunu, sendikal hak ve özgürlükleri zedeleyen Dernekler Kanununun değiştirilmesi ve asgari ücretin vergi dışı bırakılması yer almaktadır.

Türk—İş Teşkilât Başkanları, işçi emekli aylıklarının alt sınırının asgari ücret düzeyinde olması ve emekli aylıklarının fiyat yükselmeleri karşışında artırılmasını öngören kanun tasarısının bir an önce yasalaşması gereği üzerinde de görüş birliğine varmıştır.

Türk—İş, kurulduğu günden bu yana, çalışma hayatımızla ilgili kanunlarda ve işçilerin kazandığı hakların altında imzasını atmıştır ve bu imzası devam edecektir.

Türk—İş, bir kısım işçi kuruluşları gibi işçiyi sokağa dökmemiş, kin ve intikam duyguları ile milli servetleri tahrip etme politikası gütmemiştir. Türk—İş, Türk işçisinin Anayasa düzeni içinde kanunlara saygılı, yurt ve işçi çıkarları lehine davranışlarda bulunmasının savunuculuğunu yapmıştır.

Türk—İş, Anayasadan doğan temel hak ve hürriyetler içinde, haklarını almada kesin bir kararlılık içindedir. Batı dünyasının işçi hak ve hürriyetleri konusundaki felsefesini bilmekte ve aynı ölçüler içinde tavizsiz kullanmaya kararlı bulunmaktadır.»

TÜRK - İŞ 22 YAŞINDA

Türk—İş'in ismi kuvvetin ta kendisidir. Türk—İş kuvvetini işçiden almaktadır. Merhum Genel Başkan Demirsoy'un ifadesi ile Ankara'da Hükümet vardır, Ankara'da Başbakan vardır, Ankara'da Türk—İş vardır sözü her geçen gün daha da kuvvet kazanmaktadır.

31 Temmuz 1952, Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu (Türk—İş) nun kuruluş günü. Türkiye'de hür ve demokratik sendikacılık hareketinin temelinin atıldığı gün...

Bundan 22 yıl önce, işçi kuruluşları, çalışma hayatımıza yön vermek, yurt kalkınması ve vatandaşların sosyal güvenliklerinin sağlanması, işçi hak ve özgürlüklerinin korunması için Türk—İş çatısı altında toplanmışlardı.

22 yıl gibi kısa bir geçmişi içinde Türk—İş, çalışma hayatı ve toplumumuzun temel ekonomik ve sosyal hayatı ile ilgili bütün sorunların çözümü için mücadele ederek bugün bir buçuk milyona yakın işçiyi temsil eden en güçlü durumuna geldi.

Türkiye'de işçi ve sendikacılık hareketinin tarihi oldukça eskilere dayanır.

İşçilerimiz, Osmanlı İmparatorluğu zamanında, özellikle savaş endüstrisi, tekstil, gıda, kâğıt ve matbaacılık işkollarında örgütlenmeye başladılar. 1871 yılında, Ameleperver Cemiyetini kuran işçiler, 1872 yılında çeşitli grev hareketlerine giriştilerse de, ücretlerini artırmada ve iş koşullarını geliştirmede önemli bir başarı sağlayamadılar. Bu devrede ikinci büyük işçi örgütü 1895 yılında, Tophane Fabrikaları işçileri tarafından kuruldu. Aynı tarihlerde Amele Yardımlaşma Cemiyetleri de kurulmaya başlandı. 1908 yazında, çeşitli grev hareketleri oldu. İttihat ve Terakki devresinde işçiler, büyük bir baskı hareketiyle karşı karşıya bırakıldılar ve nihayet, Balkan Savaşıyla Birinci Dünya Savaşı, işçi hareketinin gelişmesini baltalayan önemli sonuçlar doğurdu. Milli Mücadele devri başlayınca, işçilerin değişik isimlerle kurdukları cemiyetler, milli kurtuluş hareketine geniş ölçüde yardım etti.

Bu arada, İstanbul'da toplanan işçi liderleri, sendikaları 20 işkolu etrafında birleştirmeyi kararlaştırdılar ve batılı anlamda örgütlenme çalışmalarına başladılar. İstanbul'un kurtuluşundan sonra, örgütlenme çalışmalarına devam eden işçi kuruluşlarından onaltısı, birleşmek için ilk denemeye girişmişse de işçilerin birlik ve beraberlik içinde hareket etmesini istemeyenler bu denemeyi baltaladılar.

1927 yılında, hükümet, sosyal ve siyasal kuruluşları denetimi altına almış, işçilerin toplu halde bulundurulmamaları için endüstriyel kurumlar birçok illere dağıtılmış ve 1935 yılında da İzmir'de bir İşçi ve Esnaf Birliği kurulmuştu. Ancak bu kuruluş, gerçek bir işçi örgütü olmaktan çok uzaktı. İşçi hareketinin sessizliği 1946 yılına kadar devam etti. Cemiyetler Kanununun sınıf esasına dayanan cemiyetlerin kurulmasını yasaklayan hü-

TÜRK—İŞ GENEL MERKEZİ
Sarsılmaz bir kale

kümlerinin kaldırılması üzerine, işçiler hızla örgütlenmeye başladılar.

1946—50 DÖNEMİ

Çok partili hayata geçildiği 1946 yılından 1950 yılına kadar, sendikalar devamlı olarak, zamanın iktidarı tarafından kontrol altında tutuluyordu. Bu dönemde İstanbul'da kurulan İşçi Bürosu iktidar partisine bağlı sendikalar kurulması için devlet gücünü de kullanarak, büyük çaba sarfetti. Ancak, amaç ne olursa olsun, bu yolda gösterilen çabaların, işçiyi teşkilâtlandırma yönünde olumlu sonuçları görüldü. Aynı yıllarda muhalefet partisi de işçinin karşısına «grev hakkı» vaadiyle çıktı ve bir yandan tek parti döneminin ezikliği içinde bulunan, öbür yanda grev hakkı vaadini benimseyen işçi liderleri, büyük bir çoğunlukla, bu fikri geliştirmeye çalıştılar.

1950 de iktidar değişmesinden sonra çalışma hayatında yeni bir dönem açılmasını bekleyenler yanıldıklarını gördüler. Muhalefetteyken, grev hakkının savunuculuğunun yavan parti, iktidara geldikten sonra görüş değiştirdi, buna karşı ana muhalefet partisi de, grev hakkını savunmaya ve iktidara geldiğinde bu hakkı tanıyacağını söylemeye başladı.

TÜRK—İŞ'İN KURULUŞU

İşçi hareketini bir bütün olarak temsil edecek ulusal bir örgüt kurulması, çok geçmeden büyük bir ihtiyaç olarak ortaya çıktı ve bu alanda ilk olumlu adım 18 Şubat 1952 tarihinde İstanbul'da, Tekstil ve Örme Sanayii İ...şçileri Sendikaları Federasyonunun kongresinde atıldı.

Türk işçisinin içte ve dışta sesini duyuracak, sorunlarını üst seviyede ele alacak bir «Konfederasyon» kurulmasını kararlaştıran işçi liderleri, 1952 Nisan ayında Bursa'da toplandılar. Burada «Türk—İş'in Temmuz ayı içinde kurulması kararlaştırıldı, seçilen geçici İcra Kuruluna bu görev verildi. Geçici İcra Kurulu Bursa'da alınan karar uyarınca her türlü hazırlığı tamamladı ve 31 Temmuz 1952'de Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu (Türk—İş) resmen kuruldu.

...VE TÜRK—İŞ

Bugün yurdumuzda birbuçuk milyona yakın işçiyi bünyesinde toplamış bulunan Türk—İş'in bugünlere gelebilmesi kolay olmadı. Bir defa, Türk Sendikacılık Hareketinin büyümesi ve kuvvetlenmesi sıkı bir şekilde, Türkiye'nin demokratik siyasi düzenine bağlı kaldı. Türk—İş'in ve Türk Sendikacılık Hareketinin kendisinden bekleneni vermeye başlaması ise, ancak, sadece siyasi demokrasinin insanları hür ve mutlu kılmak için yeterli olmadığı, sosyal adalet ve sosyal güvenlik ilkelerinin en geniş ölçüde gerçekleştirilmek gerektiği anlayışının yurdumuzda yerleşmesinden sonra mümkün olabildi. Aslında, devletimizin sosyallik niteliğini ön plâna çıkaran bu anlayışa, iktisaden zayıf olan kişiler, çalışanlar bakımından, 24 Temmuz 1963'te gelindi. Türk işçisi bu tarihte, toplu sözleşme ve grev haklarını elde etti ve belki de, ilk defa yurdumuz sosyal adalete ilgisiz kalmamanın huzurunu duyabildi.

Denebilir ki, Türkiye'de gerçek anlamda sendikacılık 1963 yılında başladı.

Önceleri, demokratik ve hür bir sendikacılık hareketinin yerleşmesi çalışmaları yapıldı ve başarıya ulaşıldı. Bugün artık, Türk-İş'in mücadelesi, toplumu nrefah ve saadetine, sosyal adaleti sağlayan gerçek bir kalkınmanın gerçekleştirilmesine yöneliktir.

Türk Sendikacılık Hareketini en yüksek kademede geniş bir ölçüde temsil eden Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu, Türkiye'de en etkili baskı grubu olarak ,kuruluş tarzı, yapısı ve yönetimiyle batılı anlamda sendikacılığı örnek aldı ve bu nedenle de şu temel amaç ve ilkeleri kabul etti:

— Çalışmayı, toplumun temel değeri haline getirmek;

— Toplum hayatının sosyal adalet ilkelerine göre düzenlenmesinde, çalışmanın temel ölçü olarak ele alınmasını sağlamak;

— İşçilerin, yaptıkları işe uygun ve insanlık onuruna yaraşır bir hayat seviyesine kavuşmalarına elverişli. adil bir ücret sağlamaları için çalışmak;

— İşçilerin geleceklerine güvenle bakmalarını sağlayacak sosyal güvenlik sistemini geliştirmek;

— Milli gelir artışlarından. işçinin adil şekilde yararlanmasını sağlamak, becerikli, kuvveti ve yüksek verimli işgücü yaratmak;

— Türkiye'nin bağımsızlığının korunmasına ve kakınmanın gerçekeştiriilmesine bütün gücüyle katılmak, sosyal ve ekonomik sorunların çözümünde devlete yardımcı olmak...

Bu amaç ve ilkelere göre, Türk—İş'in temel fonksiyonu, işçilerin ekonomik, sosyal ve kültürel menfaatlerini korumak ve geliştirmektir. Bununla beraber Türk—İş, mesleki çıkarları dolayısiyle, dolaylı olarak etkilendiğine inandhğı toplumsal sorunlara da el attı. Toprak reformunun gerçekleştirilmesi, vergi reformunun süratlendirilmesi, madenlerin, petrollerin millileştirilmesi, dış ticaretin belirli ölçüler için de devletleştirilmesi tezi, yurdumuzda ilk defa Türk—İş tarafından ortaya atıldı.

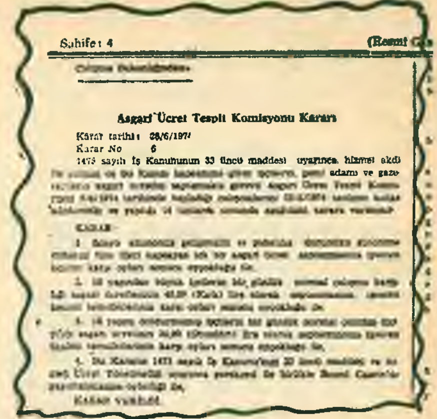
Türk—İş bu görüşleri ortaya atarken, doktriner açıdan hareket etmediğini de israrla belirtiyor ve bu isteklerinin gerekçesini yurt çıkarlarına dayandırıyordu.

İLKE VE AMAÇLAR

Türk—İş'in siyasi partiler karşısında benimsediği ilke tarafsızlıktır. Türk—İş, bugüne kadar yürüttüğü «Partilerüstü politika» ile hiç bir partinin etkisinde kalmadı. Ancak tarafsızlığı muhafaza etmesi olayı Türk Sendikacılık Hareketinin siyasi konulara ,yurdun çeşitli sorunlarına ilgisiz kalmakta olduğunu anlamını taşımamaktadır. Aksine, Türk sendikacılığı, siyasal sorunlarla ilgilenmekte, memleketin karşılaşmakta olduğu her çeşit konuda. kendi görüşünü açıklayarak uyarmalar yapmakta ve çözüm yolları önermektedir. Türk—İş bugün, yurdumuzda organize kuruluşların en güçlülerinden biridir.

Türk—İş ismi kuvvetin ta kendisidir .Türk—İş kuvvetini işçiden almaktadır.

Türkiye'de asgari ücret uygulamasına başlandı

Sahife: 4

Asgari Ücret Tespit Komisyonu Kararı

Karar tarihi: 28/6/1974

Karar No 6

1475 sayılı İş Kanununun 33 üncü maddesi uyarınca, hizmet akdi ... gemi adamı ve gaze-

KARAR VERİLDİ

RESMİ GAZETEDE ASGARİ ÜCRET KARARI

Asgari Ücret Tespit Komisyonu 5 Nisan'dan beri sürdürdüğü toplantılar sonunda, Türkiye'de tek asgari ücret uygulanması ilkesini benimsiyerek, yurt düzeyinde asgari ücretin 40 lira olması kararını aldı. Komisyon kararına göre, 16 yaşından küçük olanlar içinde asgari ücret 34 lira olarak tespit edildi. Yeni asgari ücretler 1 Temmuz 1974 tarihinden itibaren yürürlüğe girdi.

30 Haziran 1974 tarih ve 14931 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanarak, yürürlüğe giren «Asgari Ücret Tespit Komisyonu Kararı» şöyle:

Karar tarihi : 28.6.1974

Karar No : 6

1475 sayılı İş Kanununun 33 üncü maddesi uyarınca, hizmet akdi ile çalışan ve bu Kanun kapsamına giren işçilerin, gemi adamı ve gazetecilerin asgari ücretini saptamakla görevli Asgari Ücret Tespit Komisyonu 5.4.-1974 tarihinde başladığı çalışmalarını, 28.6.1974 tarihine kadar sürdürmüş ve yaptığı 14 toplantı sonunda aşağıdaki karara varmıştır.

KARAR :

1. Sosyo-ekonomik gelişmişlik ve pahalılık durumları gözönüne alınarak tüm illeri kapsayan tek bir asgari ücret saptanmasına işveren kesimi karşı oyları sonucu oyçokluğu ile,

2. 16 yaşından büyük işçilerin bir günlük normal çalışma karşılığı asgari ücretlerinin 40,00 (Kırk) lira olarak saptanmasına, işveren kesimi temsilcilerinin karşı oyları sonucu oyçokluğu ile,

3. 16 yaşını doldurmamış işçilerin bir günlük normal çalışma karşılığı asgari ücretinin 34,00 (Otuzdört) lira olarak saptanmasına işveren kesimi temsilcilerinin karşı oyları sonucu oyçokluğu ile,

4. Bu Kararın 1475 sayılı İş Kanunu'nun 33 üncü maddesi ve Asgarî Ücret Yönetmeliği uyarınca gerekçesi ile birlikte Resmî Gazete'de yayınlanmasına oybirliği ile,

KARAR VERİLDİ.

Kararın Gerekçesi

I — ÇALIŞMA İLKELERİ :

Asgari Ücret Tespit Komisyonu, çalışmalarına başlamadan önce aşağıdaki ilkelere bağlı kalınarak saptama yapılmasını kararlaştırmıştır.

1. Asgari ücret, işçinin ilgili yasa ve yönetmelik hükümlerinde öngörülen kriterlere uyumlu, objektif bir yöntem ve güvenilir verilerle saptanan bir taban ücrettir.

2. Asgari ücretlerin saptanmasında gelir dağılımı ve refahın yaygınlaştırılması amacı, cari ekonomik ve sosyal koşullarla uyumlu ve uzun dönemli bir yaklaşımla gözetilir. Bu nedenle yüksek gelir grupları ile düşük gelir grupları arasındaki dengesizliği giderici bir özelliği bulunmaktadır.

3. Asgari ücretlerin parasal düzeyinin, Türkiye'nin her ilinde yeterli bir satın alma gücünü sağlaması temel bir ilkedir.

II — TESPİT YÖNTEMİ :

Asgari ücret bütün illerde besin ve besin dışı harcamaları kapsayan ve bu gereksinmeler için yeterli bir satın alma gücü sağlayan ücrettir. Bu neden-

ASGARİ ÜCRETİN İLLERE GÖRE ARTIŞ ORANI

le tüketim harcamaları iki grup içinde mütalâa edilmelidir.

A) Besin harcamaları:

1. Çalışmaların fizyolojik gereksinmeleri ile tutarlı ve dengeli bir beslenme düzeyine erişebilmeleri için gerekli besin maddeleri nitelik ve nicelik yönünden saptanmalıdır. Bu amaçla Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı ile Hacettepe Üniversitesinin, bir işçinin bir günlük çalışma karşılığı olarak 3500 kaloriye ihtiyacı olduğunu gösterir çalışmalar ve bu kaloriyi sağlayan beslenme kalıbı bu konudaki çalışmalara esas alınmıştır.

2. Dengeli beslenme ilkesine göre beslenme kalıbına giren maddelerin birim fiyatlarının derlenmesi bu maddeleri satın almaya yeterli harcamaların saptanması bakımından zorunlu görülmüştür. Bu amaçla D. İ. E'ce Belediyeler aracılığı ile derlenen perakende fiyat istatistiklerinden yararlanılmış ve (Miktar x fiyat) eşitliği ile illere göre besin harcama tutarları saptanmıştır.

B) Besin dışı harcamalar :

D. İ. E.'ce 11 ilde yapılmış olan «Tüketici Bütçe Harcamaları» anketine göre (501-1.000) TL. gelir dilimi içindeki tüketiciler toplam gelirlerinin ortalama % 48 ini besin harcamalarına ayırmaktadırlar. Buna göre, Türkiye için saptanmış olan ortalama besin harcama mutlak rakamı temel asgari ücretin % 48 ini oluşturmakta, arta kalan % 52 oranındaki harcamanın besin dışı gereksinmelere ayrılması sonucu doğmaktadır. Bu esastan hareket edilerek Türkiye için bulunan ortalama besin harcama mutlak rakamı 100/48 katsayısı ile çarpılarak ulusal temel asgari ücret elde edilmiştir.

III — ASGARİ ÜCRETLERİN SOSYAL VE EKONOMİK TUTARLILIĞI:

Temel asgari ücrete ulaşmak amacıyla çalışmalar sonucu erişilen rakamlar Asgarî Ücret Yönetmeliği'nin birinci maddesinde tanımlanan fizyolojik, ekonomik ve kültürel gereksinmelerin karşılanması ilkesine dayanmaktadır. Anılan Yönetmeliğin beşinci maddesi uyarınca genel ekonomik ve sosyal durum ile fiilen ödenmekte olan ücretlerin genel seyrinin asgari ücrete yansıtılması gerekmektedir. Bu amaçla saptanacak asgari ücretlerin sosyal ve ekonomik tutarlılığını ölçmek için Komisyonda oybirliği ile kabul edilen 4 kriter esas alınmıştır. Bu kriterlerin asgarî ücretlere ne şekilde yansıtılacağı Asgarî Ücret Tespit Kademeleri başlığı altında yöntemde yer alan ve işveren kesimi temsilcilerinin karşı oyları sonucu oyçokluğu ile kabul edilen 6 ve 7 nci maddelerde belirtilmiştir. Gelir dağılımının düzeltilmesi amacına yönelik bu kademelerin uygulanması iki aşamada gerçekleştirilmiştir.

a) Genel olarak oransal payın eşitlenmesi

b) Bu payın belirli ölçüde yükseltilmesi

1973 yılı ortalama asgarî ücretleri tarım dışı istihdam edilen kişi başına cari fiyatlarla düşen ortalama gelirin % 21,3 üdür. Aynı oran 1974 yılı ortalama tarım dışı gelirine uygulandığında ortalama asgari ücretin yılda 10.379 TL olması gerekir

Yıllar	Tarım dışı İstihdam edilen kişi başına gelir	Ortalama asgari ücret	Oran
1973 x	39.516	8.413	21.3
1974 x	48.372	10.379	21.3

(x) Tahmin

Yıllık ortalama asgarî ücret günlük asgari ücretlere dönüştürüldüğünde 10.379/360 = 28.83 TL. bulunmaktadır, Yukarıdaki prensipten hareket edilerek oransal pay % 21.3 den % 25'e artırıldığında ulaşılan değer 33.83 TL. olmaktadır.

Ekonomideki olumlu gelişmelerin asgarî ücretlere yansıtılması amacıyla genel çalışma prodüktivitesinde 1972=100 temeline göre, 1974 yılındaki % 7.1 lık reel artışın saptanan değere eklenmesi gerekmektedir.

33.83'e % 7.1 genel prodüktivite uygulandığında;

33.83 + 33.83x7.1/100 = 36.23 ortalama asgari ücret değerine ulaşılmaktadır

Fiilen ödenmekte olan ortalama ücretlerin genel seyrindeki artışın belirli bir ölçüde asgari ücretlerle ilişkilendirilmesi amacı ile son yıldaki ortalama ücret artış hızının % 25 oranında (Paylaşım dengesi katsayısına eşit) asgari ücretlere yansıtılması (% 8.2) uygun görülmüştür. Belirtilen ortalama ücret artışı hızı yansıtılmış nihai ulusal asgari ücret

36.23 = 36.23x3.2.100 = 39.22

olarak saptanmıştır.

Bu rakamın uygulama kolaylığı dolayısiyle 40.000 TL, iblağı işveren kesiminin karşı oyları sonucu oyçokluğu ile kabul edilmiştir.

1969'DAN 1974'E

Türkiye'de asgari ücretin işçi, işveren ve hükümet temsilcilerinden kurulu, yetkili bir komisyonca saptanması ilk olarak 1969 yılında oldu. 1969 yılı Temmuz ayında asgari ücretler Türkiye'de 6 Bölge üzerinden tespit edildi. Bu tespitte, karar, tarım işçilerini de kapsayacak şekilde alındı.

Türkiye'de ikinci asgari ücret tespiti 1972 yılının Kasım ayında yapıldı. Bu kez alınan kararla, Türkiye'de asgari ücretler 4 bölge üzerinden düzenlendi ve tarım işçileri için de ayrı bir ücret tespiti yapıldı. Bu tespitte asgari ücretler, 1'nci bölge (İstanbul) için 25, 2'inci bölge (Ankara, İzmir, Kocaeli) için 23.50, 3'üncü bölge için 23.00, 4'üncü bölge için 22 lira olarak düzenlendi.

İki sene arayla yapılan asgari ücret tespiti için, 1974 yılındaki ilk toplantı Çalışma Bakanlığı'nın çağrısı üzerine 5 Nisan'da Ankara'da yapıldı. İşçi kesimini temsilen, Türk—İş Genel Sekreteri Sadık Şide, Teksif Genel Başkanı Şevket Yılmaz, Sağlık—İş Genel Başkanı Mustafa Başoğlu, Tes-İş Genel Başkanı Orhan Erçelik ve Türk—İş Yönetim Kurulu Üyesi Yılmaz Gümüşbaş'ın katıldıkları Asgari Ücret Komisyonu toplantıları aralıklı olarak 28 Haziran'a kadar sürdü.

TÜRK—İŞ İN GÖRÜŞÜ

Bu toplantılar sırasında, Türk—İş ülke düzeyinde tek asgari ücret ilkesini ısrarla savundu. Bu arada, Hükümet Asgari Ücret Tespit Komisyonu'na 3 bölge üzerinden bir öneri getirdi. Bu öneriye göre, en düşük işçi ücretlerinin 3 bölgede 40—38—36 lira olarak tespit edilmesi isteniyordu. Hükümet'in bu önerisi 30 Mayıs'ta yapılan toplantıda, işçi ve işveren kesimleri tarafından benimsenmeyerek, reddedildi.

İşçi kesiminin bu teklife karşı çıkmasının en önemli nedenlerinden biri, Türk—İş'in toplantıların başından beri ısrarla savunduğu, ülke düzeyinde tek asgari ücret ilkesinin, bu öneride dikkate alınmamasıydı.

Bu konuda Türk—İş Genel Başkanı şunları söyledi:

«Sosyal ücret olarak tanımlanan ve temeli işçiye insanca yaşayabileceği bir ortam yaratmak olan asgari ücret tarih boyunca giderek artan bir

ASGARİ ÜCRET TESPİT KOMİSYONU İLK TOPLANTISINDA
Uzun fakat başarılı oldu..

önem kazanmıştır. O kadarki bugün demokratik ülkelerde hükümetlerin iktidar olma olanak ve şartlarından biri haline gelmiştir. Bu bakımdan ülkemizde de asgari ücretin önemi çok büyüktür ve İşçi Hareketi asgari ücret çalışmalarını çok yakından izlemektedir. Bütün dünyada olduğu gibi Türk—İş'in de asgari ücret anlayışını şöyle tanımlamak mümkün.

Asgari ücret sosyal bir ücrettir, asgari ücretin tespitinde herşeyden önce sosyal kriterler, önde gelmesi lazım gelir, Bugün hükümetin tespit ettiği yahutta komisyona teklif ettiği 36, 38, 40 liralık bir ücret daha ziyade ekonomik kriterleri ağırlık kazanan bir ücret teklifi niteliğindedir. 1969'dan bu yana asgari ücret çalışmalarında yapılan aşamalara göre, geriye gidilmiştir. Örneğin 1969'da işçi ailesi asgari ücreti dikkate alınmış olmasına rağmen bu teklifte işçi ailesinin dikkate alınmadığını görmekteyiz. Türk—İş her konuda olduğu gibi, bu konuda da, konuyu duygusal olarak değerlendirme yerine meseleyi sosyal yönden, işçinin bugün içinde bulunduğu geçim sıkıntısı yönünden, gayet objektif kriterlere dayanarak ele almıştır.»

Hükümet'in getirdiği önerinin kabul edilmemesi üzerine, dağılan Asgari Ücret Tespit Komisyonu, Çalışma Bakanı tarafından 19 Haziran günü tekrar toplantıya çağrıldı. Yapılan yoğun çalışmalar sonunda, 28 Haziran günü Asgari Ücret Tespit Komisyonu, asgari ücretin yurt düzeyinde 40 lira olması kararını verdi İşçi ve Hükümet temsilcilerinin oylarıyla alınan karar, 30 Haziran günü Resmi Gazete'de yayınlandıktan sonra yürürlüğe girdi.

Asgari Ücretin 40 lira olarak tespit edilmesinden sonra, Türkiye çapında milli bir asgari ücretin saptanmasından duyduğu memnunluğu belirten Türk—İş Genel Başkanı Halil Tunç, «Eskiden beri özlemimiz olan milli ücret politikasının temelleri atılmıştır.» dedi ve şöyle devam etti:

«Son yapılan asgarî ücret tespitinde bir merhale aşılmıştır. Bu merhale bizi hedefe ulaştırmıştır. Artık ülkemizde doğu, batı ayrımı yapılmamıştır. Tek bir ücret ülkenin her yerinde aynı şekilde uygulanacaktır. Bilindiği gibi bugüne kadar dört bölgede ayrı ayrı ücretler uygulanıyordu. 22 lira ile 25 lira arasında değişen bu ücretler, elbette günün ihtiyaçlarına kafi değildi ve bugünkü hayat pahalılığı karşısında bunların miktarı yükseltilmeliydi. Hala 540 lirayla yaşamaya terkedilmiş işçi emeklileri vardır. Onların ücretleri 1200 lira seviyesine çıkartılacaktır.»

ASGARİ ÜCRETLERİN 1972'YE GÖRE ARTIŞ ORANLARI

1 Temmuz'dan itibaren yürürlüğe giren yeni asgari ücret, 1972 yılında tespit edilen asgari ücrete göre ortalama % 77,7 * bir artış sağladı. (* Ağırlıklı Artış Ortalaması)

Yeni asgari ücretin, 1972 de tespit edilen ücrete göre artış oranı bölgeler itibariyle, şu şekilde bir gelişme gösteriyor:

Bölgeler	Artış % si :
1'inci Bölge	60.0
2'nci Bölge	70.2
3'üncü Bölge	73.9
4'üncü Bölge	81.8

Tarımsal asgari ücretler tespit ediliyor

Ülke düzeyinde asgari ücretin tespitinden sonra, tarımsal asgari ücretin tespiti için çalışmalara başlandı. Tarım alanında çalışan işçiler için geçerli olacak asgari ücret tespitini yapacak olan komisyon Ankara'da çalışmalarına başladı.

Komisyon, İşçi, işveren ve hükümet kesimlerinden beşer; Gıda, Tarım ve hayvancılık, Köyişleri ve Kooperatifler ve Orman Bakanlıkları ile Türkiye Ziraat Odaları Birliği'nden birer temsilci olmak üzere 19 kişiden oluşuyor.

Tarımsal Asgari Ücret Tespit Komisyonu çalışmaları hakkında görüşlerini açıklayan Türk—İş Genel Sekreteri Sadık Şide şunları söyledi :

«Türk—İş olarak, tarım kesiminde çalışan işçilerin bundan önceki dönemde üç bölge üzerinden yapılan ücret tespitlerinin, bu devre ulusal seviyede bir ücret şeklinde yapılmasını öngörmekteyiz.

Bu tespit sırasında, gelir dağılımını iyileştirici hale getirecek tedbirlerin alınmasını da istemekteyiz. Üçüncü nokta olarak en az sanayi kesimindeki artış oranına uygun bir sonuca varılmasını öngörmekteyiz. Dördüncü nokta olarak da tespitin ekonomik ve sosyal koşullarla tutarlı olmasını istemekteyiz.»

Türk—İş Genel Sekreteri, tarım kesiminde çalışan işçilerin şartlarının yer yer, sanayi kesiminde çalışanlardan daha ağır olduğunu hatırlattı. Sadık Şide, taban fiyatı garantisine bağlı ürünlerin yetiştirildiği bölgelerde, tarım işçisinin yoğun emeğinin bulunduğunu söyleyerek, bu emeği ve tarım işçilerinin ihtiyaçlarını karşılayacak bir asgari ücretin gerçekleştirilmesi amacında olduklarını belirtti.

ÇALIŞMA BAKANI'NIN DEMECİ

Çalışma Bakanı Önder Sav, Komisyon'un çalışmaya başlaması dolayısıyle verdiği demeçte, sanayi işçileri gibi tarım işçilerinin yaşama ko-

TARIMSAL ASGARİ ÜCRET KOMİSYONU TOPLANTIDA

Tarımda çalışanların güvenliği

şullarının da düzeltileceğini belirtti. Sav demecinde özetle şunları söyledi:

«Bugün toplantılarına başlayacak olan Komisyonun çalışmalarını kısa bir süre içinde tamamlayacağını umuyoruz. Hükümetin düşük gelir gruplarının yaşama koşullarını düzeltme politikası ,tarım ürünlerinin taban fiyatlarının yükseltilmesi yanında, bu kesimde emeği ile çalışanların asgari ücretlerinin erken tespiti suretiyle gerçekleştirilmiş olacaktır.»

Tarımsal Asgari Ücret Tespit Komisyonu çalışmalarına İşçi kesimini temsilen Türk—İş Genel Başkanı Halil Tunç. Türk—İş Genel Sekreteri Sadık Şide, Tes—İş Federasyonu Başkanı Orhan Erçelik, Sağlık—İş Genel Başkanı Mustafa Başoğlu, Ağaç—İş Genel Başkanı Ömer Deniz asil üye olarak katılıyorlar. Komisyon'un, işçi kesimini temsil eden yedek üyeleri de Likat—İş Genel Başkanı Ahmet Kurt, Koop—İş Genel Başkanı H. İbrahim Çapan, Türk—İş Yönetim Kurulu Üyesi Yılmaz Gümüşbaş, Basın—İş Genel Başkanı İsmail Özkan, Metal—İş Federasyonu Başkanı Enver Kaya'dır. Ayrıca Tarım—İş Genel Başkanı Binali Yağışan'da Komisyon çalışmalarına katılmaktadır.

Tarımsal asgari ücretin tespiti için işçi kesiminin görüşlerini belirlemek amacıyla kurulan komite tarımsal asgari ücretin tespiti sırasında savunulacak ilkeleri ve izlenmesi gereken yöntemi saptamıştır.

TÜRK—İŞ'İN SAPTADIĞI TARIMSAL ASGARİ ÜCRET İLKELERİ

Türk—İş'te yapılan çalışmalar sonunda saptanan tarımsal asgari ücret ilkeleri şunlardır:

«Türk ekonomisi sanayie geçiş için hızlı adımlar atmakla birlikte henüz tarıma dayalı olmaktan çıkamamıştır. Tarımda çalışanlar sanayide çalışnlara kıyasla çok fazladır. Ekonomik ve sosyal bakımdan gelişmemişliğin bir örneği olan tarım sektörü yaygın ama yeteri kadar verimli olmayan bir sektördür. Bu özellik bir miktar tarımın bünyesinden ileri gelmekle birlikte bir miktar da ihmale uğramış olmasındadır. Tarım üretimi, gerek toprağın dağılımı ve bakımı, gerek kullanılan malzeme ve gerekse en rasyonel ekimin yapılması gibi çeşitli faktörlerin etkisi ile artırılabilir. Ancak eğitim noksanlığı ve olanaksızlıklar tarım üretiminde belirgin bir aşama yapılmasını önlemektedir. Bu birbirine bağlı etkenler dolayısıyle tarımsal üretimde çalışanlar da tarımsal geri kalmışlığın bir parçası haline gelmekte çalıştıkları sektörle birlikte onlar da ihmal ve ilgisizliğe maruz kalmaktadırlar.

Aslında Anayasamızın bütün çalışanlara tanıdığı haklara sahip oldukları gibi adaletli bir ücret almaları da gerekmektedir. Tarımda çalışanları yani himayeye muhtaç olanları korumakla yükümlü T.C. Devleti ve Hükümeti bu amaçla tarımsal asgari ücretleri tespit etmektedir. Bu tespit yapılırken amaca ve olanaklara en uygun asgari ücretin bulunması için aşağıdaki temel ilkelerin hatırlanmasında yarar görmekteyiz.

ASGARİ ÜCRET ULUSAL DÜZEYDE OLMALIDIR

1 — Tarım işçilerinin asgari ücretleri de sanayide olduğu gibi ulusal düzeyde olmalıdır.

Bir ülkede verimi yükselten en önemli faktörlerden biri, çalışanların huzur içinde olmasıdır. Ötedenberi farklı muameleye tabi tutulan tarımda çalışanlar için saptanacak asgari ücretin bölgesel farklılıklar v.b. sebeplerle haksızlık ve huzursuzluk doğuracak sonuçlara neden olmaması gerekir. Esasen yetiştirilen mahsul, arazi değeri, toprağın verim farkı gibi çeşitli farklılıklar bilinmekle birlikte bu farklılıkları tam olarak ortaya koyacak sıhhatli veriler yoktur. Geçen tarımsal asgari ücret tespitinde kullanılmak zorunda kalınan verilerin de tamamen yaklaşık hesaplara ve tahminlere dayalı olması bunu açıkça doğrulamaktadır.

2 — Gelir Dağılımındaki Dengesizliği gidermelidir.

1968 de yapılan bir gelir dağılımı çalışmasına göre nüfusun % 90 ı gelirin % 55 ini almaktadır. Nüfusun en yüksek gelirli % 2' gibi çok küçük bir kısmı, gelirin % 23.5 unu almaktadır.

Bu rakamlar Türkiyede gelirin eşitlikten çok uzak bir biçimde dağıldığını göstermektedir. Bu adaletsizlik başka ülkelerle kıyaslandığında daha açıkça ortaya çıkmaktadır. Kıyaslama Hindistan'la yapıldığında dahi Türkiyedeki gelir dağılımı daha adaletsizdir.

Yerleşim birimlerine göre yapılan mukayeselerde ise gelir dağılımının en adaletsiz olduğu yerleşme birimleri 2000 den az nüfuslu yerlerdir. Eşitliğe en yakın görünümde olan yerleşme yerleri 15.000 den yukarı nüfuslu (üç büyük il merkezi hariç) kentlerdir.

Meslek grupları kıyaslamasında adaletsizliğin en belirgin olduğu mes-

lek grubu çiftçilik ve tarım işçiliğini içeren grup olmaktadır

İster sektörün kendi içindeki dengesizlik, ister ülke düzeyinde meslek veya yerleşim birimine göre kıyaslama isterse dünya düzeyinde olsun, Türkiyede tarım sektörü aleyhine çok büyük bir dengesizlik mevcuttur.

Asgari ücret bu adaletsizliği düzeltebilmek için kullanılabilecek en etkili ve değerli fırsattır. Ekonomik ve sosyal kalkınmayı birlikte gerçekleştirmeyi hedef alan bir hükümet programı ve dar gelirliyi koruyan bir uygulamanın tarımsal asgari ücret tespitini bu açıdan çok iyi değerlendirmesi gerekir. Ayrıca tarım işçileri bütün bir yılın ancak belli bir kısmında çalışabilme olanağına sahip olduğundan hesap yapılırken aylık değil yıllık gelir nazara alınmalıdır.

ASGARİ ÜCRET, GELİŞMEYLE UYARLI OLMALIDIR

3 — Genel Ekonomik ve Sosyal Gelişmeyle uyarlı olmalıdır.

Bir ülkede ekonomik ve sosyal koşullar o ülkenin tümünün vardığı düzeyi ortaya koyar. Aykırı oluşumlar zamanla törpülenir veya kendisi ya da tüm ülkeyi menfi yönde etkiler .Ülke düzeyinde sağlanan gelişme köylüye intikal etmemekte veya geç intikal etmektedir. Sosyal açıdan dış ülkelere açılma köylere bir hareketlilik getirmiş ancak ekonomik gelişme talebi de aynı hızla artmıştır. Haksız tutum ve aykırı ekonomik tedbirler yerine sosyal ve ekonomik bunalımı giderici rahatlık verici uygulama talep edilmektedir.

4 — Tarım mevsiminin geçmekte olduğu dikkate alınarak tespit edilecek ücretten işçilerin yararlanabilmesi için çalışmalar en seri şekilde tamamlanmalıdır.

Asgari ücret tespit çalışmaları zamanı bakımından aceleyi gerektiren bir döneme raslamış bulunmaktadır. Özellikle tarım işçilerinin asgari ücret tespitinin en kısa zamanda tamamlanması gerekmektedir ki, saptanan ücret uygulanabilsin. Aksi halde asgari ücret anlamını yitirmiş olacaktır. Bu nedenle Türk İşçi Hareketi olarak zaman kaybını önleyici ve pratik bir model önerisi ile komisyon çalışmalarının sık toplanarak acilen bir sonuca varmasına yardımcı olunacaktır.

GENEL KURULLAR

Sosyal Sigortalar Kurumu 29. Genel Kurulu yapıldı

Sosyal Sigortalar Kurumu 29. Genel Kurulu 24—29 Haziran tarihleri arasında Ankara'da Türk Standartları Enstitüsü toplantı salonunda yapıldı.

Genel Kurul'un açış konuşmasını yapan Çalışma Bakanı Önder Sav, «Sosyal güvenlik, devletin görevi olmakla beraber kişinin de iktisadi ve sosyal hakkıdır. Ülkemizde bu hakkı etkenleştirmeye ve yaygınlaştırmaya çalışan kuruluşların biri de Sosyal Sigortalar Kurumu'dur» diyerek Kurumun görevlerini yerine getirmeğe çalışırken, birçok güçlüklerle karşılaştığını belirtti.

Çalışma Bakanı Sav konuşmasna şöyle devam etti:

«Kurum görevini yerine getirmeğe çalışırken birçok güçlüklerle, uygulamadan doğan aksaklıklarla karşılaşmaktadır. Bugün için hemen sayılabilecek birkaç tanesini; İşçi konutları uygulaması, emekli işçilerin sorunları, 1 Nisan 1975 ten itibaren gelecek emekli işçilerin isteklerini karşılamadaki güçlük, borçlanma müessesesinin yeniden düzenlenmesi, tarım işçilerinin sosyal güvenliğe kavuşturulması ve sağlık hizmetlerinin yeterli düzeye çıkarılması şeklinde sıralıyabiliriz.»

1975 DE DURUM

Bu konularda yapacağı açıklamaların, Kurumu eleştiri niteliğinde olmayıp, ileriye dönük olarak geliştirilecek programın sunumu şeklinde olacağını söyleyen Çalışma Bakanı, 1975 yılında çok büyük sayıda emeklilik istemiyle karşılaşılacağını belirterek, Kurumun bu konuda gerekli tedbirleri aldığını söyledi.

Bakan emeklilik istemleriyle ilgili olarak şunları söyledi:

«Hepimizin bildiği gibi, 1 Nisan 1975, sigortalıların büyük çapta emekli olmaya başlıyacakları tarihtir. Kurum yetkilileri ile yaptığım görüşmeden, beklenen emekli aylığı bağlama yükünü karşılayacak tedbirler konusunda çalışmaların hızlandırıldığını öğrendim. Emeklilerimizin üzülmesini engelleyici, haklarını almayı çabuklaştırıcı düzenlemenin 1 Nisan 1975 ten önce bitirilmesi talimatını verdim.

ÖNDER SAV
Çalışma Bakanı

Sosyal Sigortalar Kurumu'ndan emekli aylığı alan işçilerin, emekli aylıkları günümüzün ekonomik koşullarına uygun biçimde yeniden hesaplanmış, ilgili tasarı hazırlanmıştır.

T.C. Emekli Sandığından aylık almakta olanlar için her yıl bütçe kanunu ile saptanan katsayıya benzer bir sistemin yerleştirilmesi amacını güden tasarı kanunlaştığı taktirde, işçi emeklileri artırım için her yıl parlamenterlerin peşinde koşmaktan kurtulacaklardır.»

SAĞLIK HİZMETLERİ

Çalışma Bakanı, Kurumun sağlık hizmetlerine de değinerek, «Kurumun sağlık hizmetleri, olanakların değil organizasyonun eksikliğinden ve bir kısım personelin görev anlayışının nok-

SSK. GENEL KURULUNDA İŞÇİ DELEGELERİ
Her yıl aynı şikâyetler

sanlığından dolayı önemli sorunların içinde olduğunu söyleyerek, emekli, aylığı alan emeklilerin eş ve çocuklarının da sağlık hizmetlerinden yararlanabilmeleri için ilgili 36 cı maddenin değiştirilmesi için bir tasarı hazırlandığını belirtti.

KONUT SORUNU

Konuşmasında, konut sorununa da değinen Önder Sav, şunları söyledi:

«Sosyal Sigortalar Kurumu tarafından yaptırılan veya finanse edilen konut inşaatlarından eksiltmesi anah tar teslimi ve götürü bedel esasına göre yapılmış işlemlerin uygulanmasında zorlukla karşılaşılmıştır.

Fiyat artışları nedeniyle işlerini sürdürmekte güçlük çeken müteahhitler, yapı kooperatifleri ve sigortalılar yapınların aksadığını belirtmişler, Sosyal Sigortalar Kurumu'ndan sorunu çözümlemesini istemişlerdir.»

Bakan, Kurum yetkililerince yapılan çalışmaların ,sadece kredi limitinin artırılmasına yönelik olduğunu görünce, bunu yeterli görmeyip diğer güçlükleri de giderici tedbirlerin getirilmesi için çalışmalar yapılmasını istediğini sözlerine ekledi.

GENEL KURUL BAŞKANLIK DİVANI

Çalışma Bakanı'nın yaptığı açış konuşmasından sonra yapılan Başkanlık Divanı seçimlerinde, Başkanlığa Prof. Dr. Cahit Talas. Başkan vekilliklerine de işçi kesiminden Zeki Gedik ve Adnan Başaran, işveren kesiminden Reşit Zeytinoğlu ve Özkan Şendir seçildiler.

SADIK ŞİDE KÜRSÜDE

Türk—İş Genel Sekreteri Sadık Şide, isçi kesimi adına ilk konuşmayı yaptı. Konuşmasına, SSK'nın bu Genel Kurulu'nun büyük önem taşıdığını belirterek başlayan Sadık Şide şunları söyledi:

«29. Genel Kurul, Ülkemizde artık bütün haklariyle iyice anlaşılmaya başlanmış Sosyal Güvenlik sisteminin daha ileriye, daha güzele götürülmesinin istendiği bir devreye raslamıştır.

Bu Genel Kurul birkaç noktadan dolayı büyük önem taşımaktadır. Bu Genel Kurulda 1.4.1975 tarihinde bugüne kadar emekli olmuşlara eş sayıda emekli olacak kişilerin önümüzdeki yılın başından itibaren hazırlıklarının yapılması tedbirlerinn bugünden alınması gerekmektedir. Raporun tetkikinde gördüğümüze göre bugüne kadar büyük eksikliği hissedilen dağınık çalışmayı yeni yönetim, önce Kurum merkezinde merkez koordinasyon kurmakla, sonrada bütün hinterlandda sigorta işlerini yürütmekle görevli en büyüğünden en küçüğüne kadar bu merkezî koordinasyon çalışmasiyle gerçek bir irtibatın kurulmuş olmasını memnuniyetle tespit etmiş bulunuyoruz.

Kurum içi koordinasyon çalışmaları başta çok önemli meseleleri öne almak suretiyle bir proğram yapmış ve bizim bu Genel Kurul'a kadar çeşitli vesilelerle tenkit etmiş olduğumuz hususları ortadan kaldıracak bir programı kabul etmiş bulunmaktadır.

Genç ve dinamik Genel Müdürümüzün böylesi bir proğramla işe başladıktan sonra başarıya ulaşacağına inanıyoruz.

Ancak, bazı zorluklar vardır ki, Kurum yönetimini aşmaktadır.

Sayın Bakanımız yaptığı konuşmada Çalışma Bakanlığı olarak, Hükümet olarak bize inşirah veren bir takım açıklamalarda bulundu.

Temennimiz odur ki, bizim için birinci derecede büyük olan konular öne alınmak suretiyle, bu meseleler kısa sürede halledilmelidir.»

Türk—İş Genel Sekreteri, 1.4.1975 te emekli olacak 200 bin işçinin emeklilik işlemlerinin hızla yürütülmesi için ne gibi tedbirler alındığını sorarak, daha önce uygulamaya geçilmiş olan otomasyonun, daha verimli ve etkili bir şekilde sürdürülmesini istedi. Bu yapılmadığı takdirde hem işlerin aksayacağını ,hem de alınan makinelerin lüks ten başka bir şey olmayacağını söyleyen Sadık Şide şöyle devam etti:

«Pek tabii Kurumun derdi sadece emeklilere, malûllere ve ölmüşlerin arkada bıraktıklarına tahsisin zamanında bağlanmasıyla bitmeyecektir. Büyük dertlerimizden birisi, Kurumun bugüne kadar gelmiş geçmiş bütün yöneticilerin büyük gayretlerine rağmen tahakkuk eden primlerin % 83 den fazlasını tahsil edememiş olmasından gelmektedir. % 100 prim tahsiline en yakın noktada alınması gerekli tedbirlerin çok kısa zamanda alınması şarttır. Eğer bütün tedbirlere rağmen tahakkuk eden primlerin % 83 den fazlasını tahsil etmek mümkün olmuyorsa, kıdem tazminatı sebebiyle sayın işverenlerimizin önerdiği 2. bir sigorta işi daha, Sigorta Genel Müdürlüğüne yüklenirse bugün 1 milyar 750 milyona çıkmış işveren borçlarının önümüzdeki yıl 3 milyara çıkacağına işaret olur. İleri ülkeler çok yoğun insanın hizmet beklediği müesseselerde artık klâsik yönetimi bir tarafa bırakmışlardır. Ve modern yönetim sistemlerini geliştirmişler, bazı işleri daha süratli

yapabilmek için makineleşmeye geçmişlerdir. Yine memnuniyetle kaydediyoruz, raporun önsözünde böylesi bir modern yönetim seminerinin başladığını ve giderek çoğaltılacağını en uçtaki şube personeline kadar indirileceğini vadetmektedirler. Ve proğrama almış bulunmaktadırlar. Arzu ederiz ki şu modern yönetim sistemi gerçekten sigortanın bütün şubelerine kadar ulaştırılsın, artık sigortalı emekli veya emekli olma adayı, ki şimdi yaşadığımız günlerde sayısı 2 yüz bin civarındadır. Bu kadar insan eş ve çocuğuyla bu kongrede alınacak kararlara merakla bakmaktadır. Biz bu çok büyük grup insanla beraber emekli olduğumuzda acaba 1976 larda maaş bağlanma sırası gelecek midir? kaygısına düşmüşlerdir.

PLASMAN GELİRLERİ

17 Milyar liraya ulaşan plâsmanlarımızın toplam geliri maalesef % 5,83 de kalmıştır. Bankaların çeşitli vesilelerle çıkartmış olduğu bültenlerden görüyoruz ki, son 2—3 yılda Türk Parası, değerinden % 11 civarında kayba uğramıştır. Bu gerçeğe göre Kurumun % 5,83 seviyesinde ki geliri, aslında gelir diye kabul edilemez fakat tam tersine % 5,17 kayba uğruyor demektir. Böylece kabul edilmesi, tedbirin böylece alınması gerekmektedir. Aradaki bu 5,17 lik açık nasıl kapatılacaktır?

Elbette Kurum Genel Müdürü burada yapılacak çeşitli görüşmelerden sonra da bu çok önemli mesele hakkında açıklamalarda bulunacaklardır. Bu açığın üstüne 1 milyar 750 milyona ulaşan işveren borçlarını da kattığımız zaman, Kurumun yakın zamanda büyük sıkıntı ile karşı karşıya geleceğini görmek mümkün. Esasen önsözde bunu Kurum yetkilileri gayet açık ifade etmektedirler ve şöyle bir cümle kullanmaktadırlar. «Kurumun yapısal ve fonksiyonel sorunları sebebiyle güç durumda olduğu bir gerçektir.» Bu noktaya nasıl gelinmiştir? İşte bunun muhasebesi bu Genel Kurul'da yapılacaktır. Raporda bir husus dikkatimizi çekiyor. 1972 yılından 1973 başına kadar sigortalı işyeri sayısında artış 100 bindir. Hemen aynı sahifenin altında 100 bin işyerinin artışına mukabil işçi sayısındaki artış 124 bindir. Bu işyerleri ortalama 1,5 insan mı çalıştırıyor?

SADIK ŞİDE
Türk—İş Genel Sekreteri

Öyle bir nokta var ki, biz bu Kurumun kendi raporundaki ifadelerden hareketle şunu açıkça söylemek durumundayız. Sanayi Kuruluşlarında süs nebatlarıyla uğraşıyor, park bahçe işçiliği yapıyor, veya ufak bir tarla işinde çalışıyor diye sanayi işverenine bağlı işçiler sigorta kapsamı dışındadırlar. Bütün mücadeleler, Kurum Genel Müdürlüğüne yapılan bütün müracaatlar ve teşebbüsler, maalesef bu kişilerin sigorta kapsamı dışında kalmasını önleyememiştir. Bunun ötesinde bir de henüz kesinlikle tarifi yapılamamış tarım işçisinin sigortalanması söz konusudur.

Ama meseleyi oraya götürmeden önce bugün söylüyorum ki, ve bunu işçi arkadaşlarım adına söylüyorum, sigortalanması gerekli sayı Türkiye'de 2 milyondur. Bunun halen 250 bin ka darı kaçak çalıştırılmaktadır. Bütün yetkililer huzurunda bunu açıkça söylüyorum.»

SSK'nın çalışma raporundaki bazı bölümleri eleştiren Türk—İş Genel Sekreteri ,bazı yanılgılar olduğunu söyledi ve şu şekilde devam etti:

«İş kazaları ve Meslek hastalıkları sonucu bir yıl içerisinde 1048 arkadaşımız vefat etmiş bulunmaktadır. Bu rakam sigortalıların 1972 deki ölümlerine göre % 16 artış ifade etmektedir. Oysa Kurum raporunda her ne kadar bir artış görünmekte ise de, bu artış sigortalı işçi sayısındaki artıştan gelmektedir deniyor. Fakat raporun hemen aşağısını tetkik ettiğimizde görüyoruz ki,sigortalı işçi sayısındaki artış % 7, ölüm nispetindeki artış % 16 dır.

Bu konuya ağırlık vermek zorundayız. önem vermek zorundayız, alınması gereken bütün tedbirleri burada beraberce görüşüp, bu tedbirleri almak zorundayız.

HASTANELER SORUNU

Devlet Plânlamanın, 3. cü 5 Yıllık Kalkınma Plânı'nda yaptığı açıklamaya göre Ülkemizde 94 bin yatak mevcuttur. Bunun % 15 i Kurumumuza aittir. Hepinizin bildiği gibi Meclise sevk edilmiş Genel Sağlık Sigortası var. Genel Sağlık Sigortası nasıl yürütülecek? Bütün Türk Vatandaşına sağlık hizmeti, nerelerde, nasıl verilecek, yetkililer ve ilgililer bunu düşünmüşler, daha evvelde düşünmüşlerdi ve ilk akla gelen sigorta hastaneleri.

Sigorta hastanelerini tek elde birleştirelim. Şiddetle hayır. Arkasından öyleyse tek yönetimle yönetelim. Yani teçhizat, doktor, sağlık personeli gibi standartlaşma yapalım. Her yerde aynı şekilde hizmet veren hastaneler vücuda gelsin. Bu ancak tek elden yönetimle mümkündür, teklifi ile karşılaştık.

15 Nisanda 3 gün süren bir toplantı yapıldı. Hükümetimiz Sağlık Bakanına Genel Sağlık Sigortasının uygulanmasını sağlıyacak bir teklifin hazırlanması görevini vermişti. Orada gördük ki 10 yıl önceden başlıyan bu teklif yeniden ortaya çıkıyor. Deniyordu ki, devlet hastanelerinde yapılan masraf 150 TL. ve sigorta hastanelerinde bir gün için yapılan masraf 180 TL. Bu adalet değil. Öyleyse sizin 180 TL. ya ulaşmış hizmet standardınızı indirelim, aşağıdaki seviyelerle bir ortak yol bulalım.

İşçilerimiz bu konuda olduğu kadar bütün teferruatıyle geniş bir bilinçlenmeye hiç bir başka konuda ulaşmamıştır. SSK. kurulduğu günden beri vergisi dışında 2. bir vergiyi prim adıyla ödiyerek yaptırdığımız hastaneler bugün işçilerimizin hizmetine yetmez iken ortaklık kabul edemeyiz. Bu hiç bir zaman Genel Sağlık Sigortasına karşı olduğumuz manâsına gelmemelidir. Gönülden katılıyoruz köylü vatandaşlarımızı, en uçta çalışan insanlarımızı, çok mağdur kalmış kişilerimizi de Genel Sağlık Hizmetlerine kavuşturmalıyız.

Ancak, bu Anayasa'da da yazıldığı gibi devletin görevidir. Kurulmuş müesseselere el atmak suretiyle bu hizmeti yapmak doğru olmayacaktır ve zaten mümkün de olmayacaktır.»

KONUT SORUNU

Sadık Şide konuşmasında konut sorununa da değinerek, bu konuda Çalışma Bakanı'ndan bir açıklama beklediklerini söyledi ve konut kredisinin artırılması gerektiğini rakamlarla açıkladı:

«Üç rakam vereceğim. Yaptırdığımız tespitler, yaptığımız son kooperatif çalışmaları ile bütün illerimizde kurmaya başladığımız yapı kooperatifleri birliğinden aldığımız bilgiler, İstanbul'da 100 metrekarenin altında ki konutlar için söylüyorum, 135 bin liraya

EKREM ÖZKILIÇ
SSK. Müdürler Kurulu üyesi

ihtiyaç var. Ankara'da 130 bin liraya ihtiyaç var. İzmir'de 127 bin liraya ihtiyaç var. Adana'da, Bursa'da, Konya-da, Eskişehirde de ve diğer benzeri vilâyetlerimizin hepsinde 110 bin, 100 bin, 107 bin TL. paraya ihtiyaç var. Arsa bunun dışında.

Kurum kredisi 75 bin lira işçi nereden verecek 65 bin lira daha? işçi nereden verecek 55 bin lira daha? Bütün Kooperatiflerimiz 74 inşaat sezonunu beklemekle geçiriyorlar Oysa Devlet Plânlama Teşkilâtının 3 ncü BYKP da da hazırladığı konut sorunu ile ilgili bölümde 5 yıl içersinde 1 milyon 220 bin konutun şehirlerde, 994 bin konutun da kırsal bölgede yapılmasını öngörmektedir. Arkadaşlarımız kurdukları kooperatiflerle çeşitli sıkıntılara göğüs gererek sürdürdükleri bu faaliyetlerin, 1974 yılında boş geçirilerek akamete uğratılmasına elbette razı olmayacaklardır.

Sayın Bakandan rica ediyoruz huzurlarınızda. Konut kredileri asgari limit 100 bin TL olacak şekilde temin edilmeli, tespit edilmeli, karar açıklanmalıdır. 74 sezonu değerlendirilmelidir.»

İŞÇİ SİGORTALARI KURUMU

Türk—İş Genel Sekreteri konuşmasının sonunda, SSK'nın isminin de değiştirilmesi gerektiğini ileri sürdü. Şide bu konuda şunları söyleyerek konuşmasını bitirdi:

«Bugünkü ismiyle bütün Milleti kapsayan bir kanun intibaını veren fakat hakikatte sadece işçilere hizmet eden ,ailelerine sosyal güvenlik getiren Sosyal Sigortalar isminin 1965 de konmasına ait bütün gerekçelerin, bütün vecibelerin ortadan kalktığı bugün bir teklif getiriyoruz. Kurumumuz bize verilmelidir. isminin İşçi Sigortaları haline getirilmesini öneriyoruz.»

İŞÇİ TEMSİLCİLERİ

SSK. 29. Genel Kurul çalışmaları sırasında birçok işçi temsilcisi söz aldı. Türk Harb—İş Genel Başkan Kenan Durukan yaptığı konuşmada özellikle konut sorunu üzerinde durdu ve bu sorunun 1974 te yeni boyutlar kazandığını belirtti. 2 milyona yaklaşan sigortalı sayısına karşılık 12 yılda yapılıp, teslim edilen konut sayısınn 32646 olduğunu söyleyen Durukan, yapılanlarla beraber bu sayının 72156 ya ulaşacağını ileri sürdü. Bu sayının bir başarı sayılamıyacağını belirten konuşmacı, sorunlara çözüm bulunabilmesi için köklü tedbirlere gerek olduğunu değinerek, Türk — İş, Çalışma Bakanlığı ve İmar ve İskân Bakanlığı'nın katıldıkları bir örgütün kurulmasını istedi.

Maden Federasyonu Genel Sekreteri Mustafa Orhan da, Türkiye'de çalışanların ihmal edildiklerini söyleyerek maden işçisinin dertlerine işaret etti. Meslek hastalığı sorununa değinen Mustafa Orhan, yurdumuzda bu konunun ciddiyetle ele alınmadığını belirtti ve «Meslek hastalıkları istatistiklerin gösterdiği şekilde azalmıyor, bilâkis artıyor.» dedi.

DYF—İş Genel Başkanı Şerafettin Akova yaptığ konuşmada, SSK'nın çalışmalarındaki aksaklıklar üzerinde durarak, bir işçinin emekli olduktan sonra emekli ödeneklerini ancak, 8—10 ay ve hatta bir yıl sonra alabildiğini söyledi. Nisan 1975 te emekli olacak işçilerin durumu üzerinde de duran DYF—İş Genel Başkanı, Kurum'un güçlendirilmesini amaç göstererek, primlerin artırılması önerisini işçi kesimi olarak kabul etmediklerini açıkladı.

Genel Kurul'da bir konuşma yapan Tes—İş Federasyonu Genel Başkanı Orhan Erçelik te Sosyal güvenlik kavramı, gayesi ve ülkemizdeki sosyal güvenlik anlayışının doğruduğu problemler üzerinde durarak, önümüzdeki yıl karşılaşılacak 200 bine yakın işçinin emeklilik istemini mali yönden inceledi. Orhan Erçelik konuşmasında, af yasasıyla egtirilen, ödenmeyen sosyal güvenlik primlerinin ceza ve faizlerinin affı konusunun da sosyal güvenlik anlayışına ters düştüğünü ileri sürdü.

Yol—İş Federasyonu Başkanı Halit Mısırlıoğlu da konuşmasında, SSK'nın sağlık hizmetlerine ve milli sağlık sigortasına değinerek, milli sağlık sigortası tesis edilmedikçe hastanelerin birleştirilmesine karşı olduğunu bildirdi. Mısırlıoğlu, ileri toplumlarda gayri safi milli hasılanın % 20—25 kadarı sağlık ve sosyal hizmetlere harcanırken, bu oran bizde % 5 civarındadır dedi. Yol—İş Federasyonu Genel Başkanı, Anayasa'da yer alan «Sosyal devlet» ilkesine karşılık, 1970 te çalışma durumunda olan nüfusa bakılınca, bu nüfusun ancak % 20 kadarının sosyal güvenlik çalışmalarından yararlandığını belirtti

Genel Kurul'un son günü de komisyon raporları görüşüldü ve oylandı. Bu oylamalar sırasında Türk—İş Genel Eğitim Sekreteri Kaya Özdemir, yaptığı konuşmada, Kurum'un adının «İşçi Sigortaları Kurmu» olarak değiştirilmesini önerdi. Yapılan çeşitli konuşmalardan sonra, bu öneri oya sunuldu ve kabul edildi.

5 Komisyon raporunun görüşülüp, kabul edilmesinden sonra gündem gereği SSK Genel Müdürü Erdal Atabek bir konuşma yaptı. Kurum çalışmaları ve programı hakkında bilgi veren Atabek'in konuşmasından sonra Çalışma Bakanı Önder Sav'ın yaptığı konuşmayla SSK 29. Genel Kurulu çalışmalarını sona erdirdi.

Türk - İş Genel Başkanı Milli Eğitim Şûrasında konuştu

''Eğitimde köklü reform ve uygulama gerekiyor,,

9 uncu Milli Eğitim Şûrası 24 Haziran'da Ankara'da toplandı ve çalışmalarını Temmuz ayının ilk günlerine kadar sürdürdü. Türk eğitim sistemi bakımından önemli kararların alındığı Şûra'da, Türk İşçi Hareketini Türk—İş Genel Başkanı Halil Tunç temsil etti.

Şûra çalışmalarının ikinci gününde bir konuşma yapan Halil Tunç, «Eğitimde kalkınma ve sosyal adalet ilkelerine uygun köklü bir reform, herşeyden önce bir takım ilkelerin kabulünü ve bunların eksiksiz uygulanmasını gerektirir.» dedi.

Türk—İş Genel Başkanının 9'uncu Millî Eğitim Şûrası'nda yaptığı konuşma şöyledir :

«Her alanda ilerlemenin ve başarıya ulaşmanın ilk şartı olan bilgi ve kültür henüz ülkemizde geniş halk tabakalarına maledilmemiştir. Yurttaşlarımızın büyük çoğunluğu okuma yazma nimetinden dahi yoksundur. Toplum hayatında öncülük yapmak durumunda olan okumuşlar da eğitimin maddi imkânına sahip olan pek dar bir çevreden çıkmaktadır. Bu durum, milletimizin sinesinde bulunan birçok kabiliyetin kendilerini göstermelerine, gelişmelerine ve yurt meselelerine sosyal bir görüş getirmelerine engel olmaktadır.

Yurdumuzun gerek siyasi, gerek ekonomik ve gerekse sosyal hayatının düzenliliğe kavuşmuş, ulusumuzun lâyık olduğu refaha ulaşması ancak, eğitim sorununumuzu kısa zamanda çözümlemekle mümkün olacaktır. Bu bakımdan Konfederasyonumuz eğitime geniş bir önem vermektedir.

Eğitim alanında kalkınma ve sosyal adalet ilkelerine uygun köklü bir reforma ihtiyaç olduğuna inanan Türk-İş, bu konuda yeterli bir gelişme kaydedilmediğini üzüntü ile görmektedir. Son yıllar içinde, yatırımların gecikmesi bir yana, okul ile işyeri arasında sıkı bir birlik kurulamamış, eğitimde fırsat eşitliği ilkesini zedeleyici davranışlara tanık olunmuştur. Bunlara bir de eğitim camiasında gün geçtikçe gelişme istidadı gösteren huzursuzluğu eklemek gerekir.

Yurdumuzun en hayati sorunlarından olan eğitimin hızla bir çıkmaza sürüklenmekte olduğunu görmek hazindir.

Eğitimde kalkınma ve sosyal adalet ilkelerine uygun köklü bir reform, herşeyden önce, bir takım ilkelerin kabulünü ve bunların eksiksiz uygulanmasını gerektirir.

Eğitim hakkı temel insan haklarındandır; kişinin toplum hayatına bilinçli bir şekilde katılmasına hizmet etmeli ve insan kişiliğini geliştirmeye yönelmelidir.

Eğitim hakkının bir anlam taşıyabilmesi, eğitim plânlamasında sosyal adalet ilkelerinin dikkate alınmasına bağlıdır. Kişilerin maddi imkânları ile sınırlı bir eğitim hakkı, kâğıt üzerinde kalmaya mahkûmdur.

Nazari olarak tüm yurttaşlarımız için kabul edilmiş olan eğitim hakkında pratikte maddi bakımdan varlıklı küçük bir zümrenin yararlanmasının karşısındayız. Eğitimin parasız olmasını ve devlet eliyle yürütülmesini istememizin başta gelen nedeni budur.

Eğitimin finansman ve sorumluluğu, herşeyden önce, topluma ve devlete aittir. Eğitim imkânlarını geliştirecek kamu fonlarının yetersiz kalması halinde, özel sektörün katkıda bulunması istenebilir. Ancak bu finansman mutlaka kamu kontrolü altında tutulmalı, katkının karşılığının eğitimde fırsat eşitliğini ayaklar altına alan bir yolda sürüklenmesine müsamaha edilmemelidir.

HALİL TUNÇ
«Eğitim hakkı temel İnsan haklarındandır»

Eğitimde başarı, öğretmenlerin varlığına, tutum ve kabiliyetine dayanır.

Türk öğretmeni ,bir an önce 1960 Aralık ayında Paris'te UNESCO ve Uluslararası Eğitim Merkezi tarafından ortaklaşa hazırlanan ve kabul edilen ekonomik ve sosyal imkânlara kavuşturulmalıdır.

Öğretmenlere, insanlık haysiyetiyle bağdaşır bir ücret ve çalışma şartı sağlanmalı, teşkilâtlanma özgürlükleri tartışmasız tanınmalıdır. Öğretmenlerin sosyal güvenliği sağlanmalıdır. Meslekî bağımsızlıklarına saygı gösterilmeli, eğitim politika ve programlarının belirlenmesinde kendilerinin ve kendilerini temsil eden kuruluşların görüşlerine yer verilmelidir.

Binbir fedakârlık ve feragat içinde yurt çocuklarını yetiştirmeye çalışan öğretmenlerin toplumda çok önemli bir yeri vardır. Herşeyden önce, bu yere saygı gösterilmelidir.

Eğitim herşeyden önce geçmişten çok geleceğe dönük olmalıdır. Bu, öğretim programlarında ve metodlarında köklü bir revizyon yapılmasını gerektirir. Öğretilecek konuların seçimi

yapılırken, günümüzün teknik gelişmelerine, yeni buluşlara yer verilmeli, her kademede eğitim, öğrenciyi sosyal hayata hazırlamalıdır.

Öğrenci yurt gerçeklerinin ekonomik ve sosyal şartların, sorunların dışında tutulmamalı aksine, gelişmeleri günü gününe izleyebilecek bir düzeye getirilmelidir.

İşçi—işveren ilişkileri ve bunda kaydedilen gelişme, kalkınmayı olumlu yönde etkileyen toplu pazarlık müssesesi ve bu müesseseyi işler hale getiren haklar, Batı ülkelerinin çoğunda olduğu gibi yurdumuzda da okulların müfredat programlarına girmelidir. Hür sendikacılık hareketinin felsefesi, ekonomik ve sosyal görüşleri, bu görüşlerin dayandığı temel nedenler ,öğrenciyi sosyal hayata hazırlayan bilgiler olarak, anlatılmalı, öğretilmelidir.

Mesleki eğitim sistemi, işçiye bir iş sağlamak kadar o işi koruyabilmesini, işinde yükselebilmesini ve buna paralel olarak yaşama seviyesini yükseltebilmesini öngören bir anlayışla düzenlenmelidir.

Mesleki eğitim programları ile genel eğitim arasında sıkı bir bağ kurulmalıdır. Mesleki eğitim programlarında işçiye birbirleriyle yakından ilgili meslekler hakkında bilgi verilmeli, teknolojik gelişmelerden ve ileride otomasyondan doğabilecek işsizliği önleyici adımlar şimdiden atılmaya başlanılmaıldır.

Mesleki eğitim düzenlenmesine ilişkin 117 sayılı Uluslararası Çalışma Teşkilâtı, sözleşmesi, programların hazırlanmasında dikkate alınmalı ve sözleşmenin «...mesleki eğitim programlarının hazırlanmasına işçi kuruluşları katılmalıdır» yolundaki hükmü uygulanmalıdır.

Özellikle geri ekonomilerde günün sosyal ve teknik gelişmelerine ayak uydurabilmek eğitimde süreklilik ilkesini uygulamakla mümkündür. Eğitimde süreklilik, işçilerin, günün değişen iş ve istihdam ihtiyaçlarına cevap verebilecek seviyeye gelmelerini sağlamalıdır.

Eğitimde süreklilik ,toplumsal sorunların günü gününe izlenmesini, yetişkinlerin, sosyal, siyasal ve ekonomik gelişmeler hakkında bilgi sahibi olmalarını sağlamalıdır.

Eğitimin her yaşta devamını sağlama yolundaki çabaların başarısı, günümüzün teknik gelişmesinden en çok ölçüde yararlanmaya bağlıdır. Bu çaba, radyo, televizyon gibi kulağa ve göze hitap eden araçlarla desteklenmeli, buna ilişkin programların hazırlanmasına işçi kuruluşları iştirak ettirilmelidir.

Eğitimde süreklilik ilkesinin uygulanabilmesi, diğer bazı şartların da dikkate alınmasına bağlıdır. Ücretli eğitim izinleri, eğitim süresince gelir ve iş güvenliği garantisi bu şartların başında gelir.

Çağımızda bilim ve teknolojinin hızla gelişmesi ve bu gelişmenin sağladığı buluş ve yenilikler dünyanın her tarafında. toplumu büyük ölçüde etkilemektedir. Yirminci yüzyıln ikinci yarısını tanımlamak amacıyla kullanılan «elektronik çağı», «atom çağı», «otomasyon çağı» ve «uzay çağı» gibi deyimler bilim ve teknolojinin birlikte meydana getirdikleri büyük gelişmenin sadece sembolik ifadeleridir. Bugün her ülke, dünyadaki yerini bilimsel alandaki gayret ve çalışması ile değerlendirerek korumak zorundadır. Bu nedenle eğitim, yalnız bilimsel gelişmeyi etkilemesi bir yana artık ekonomik gidişi de etkileyen temel faktörlerin başına geçmiştir. Bu nedenle her zaman belirttiğimiz gibi, Türkiye eğitiminde bir ihtilâl yapma gereği vardır.»

Türk - İş işçilere haftada 2 gün tatil hakkı istedi

Türk—İş, 12 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile memurlara tanınan haftada iki gün tatil hakkının işçilere de tanınması için Hükümet nezdinde gerekli girişimlerine devam ediyor.

Temmuz ayı başında, Türk — İş Yönetim Kurulu'nca da ele alınan, işçilerin haftada iki gün tatil yapması konusunda, Türk—İş Genel Başkanı Halil Tunç, Başbakan Bülent Ecevit ve Maliye Bakanı Deniz Baykal ile görüştü.

Türk—İş Genel Başkanı Başbakan'la yaptığı görüşmeden sonra şunları söyledi :

«Türk İşçi Hareketinin asgari ücretlerden sonra büyük önem verdiği konulardan birisi ve en önemlisi, işçilerin haftada iki gün tatil yapması konusudur.

Kamu kesiminde çalışan memurların haftada iki gün tatil yapmalarını son derece olumlu karşılayan Türk — İş, işçilerin de bu haktan yararlanması konusunda ciddi atılımlarda bulunmuştur. Konu ile ilgili olarak Başbakan Bülent Ecevit ve Maliye Bakanı Deniz Baykal ile görüştüm.

Başbakan, işçilerin de memurlar gibi haftada iki gün tatil yapmaları olanağına kavuşmalarını prensip olarak kabul ettiğini ve önümüzdeki hafta içinde konuyu Bakanlar Kuruluna getireceğini ifade ettiler. Başbakan bu arada, Tekel Bakanına da talimat verdiğini ve Tek Gıda—İş ile Tekel Genel Müdürlüğü arasında imzalanacak toplu sözleşmede işçilerin haftada iki gün tatil yapmaları hükmünün yer almasını istediğini açıkladılar.

Türk—İş, kalkınmanın tüm yükünü omuzlarında taşıyan ve gördükleri iş bakımından toplumun her kesiminden fazla yıpranan işçilerin, haftada iki gün tatil uygulamasından yararlandırılmasını bugünlerin en önemli konusu olarak ciddi şekilde takip edecek ve sonuçlandırmaya çalışacaktır.

Türk—İş, hafta tatilinden işçilerin de yararlandırılmasını, Anayasanın eşitlik ilkesinin bir gereği olduğu görüşündedir.

Hükümet Başbakanının, bu konudaki samimi dileğinin bir an önce gerçekleşmesini bekliyoruz.»

TÜRK—İŞ HÜKÜMETE BAŞVURDU

Türk—İş Genel Başkanı Halil Tunç'un Başbakan'la yaptığı görüşmeden sonra, Türk—İş işçilere de haftada iki gün tatil hakkı tanınması için Hükümet'e resmen başvurdu.

Çalışma Bakanlığı'na bir yazı ile başvuran Türk—İş, «İşçilere, devlet memurları gibi haftada iki gün tatil hakkı tanınmasının Anayasa'nın eşitlik ilkesinin vazgeçilmez bir gereği olduğunu» bildirdi.

EKONOMİK VE SOSYAL HAKLAR HER ÇALIŞANA TANINMIŞTIR

Anayasanın sosyal ve iktisadi haklar bölümünde yer alan dinlenme hakkının bu bölümde yer alan diğer haklar gibi, hiçbir ayrım yapılmaksızın her çalışana tanındığı kaydedilen müracaatında Türk—İş şu görüşlere yer verdi :

«...Anayasanın dinlenme hakkına ilişkin 44 üncü maddesinin yeni uygulamasını ifade eden bu teşebbüs, Konfederasyonumuzca gene Anayasanın 12 nci maddesi ışığında değerlendirilmiştir.

Anayasamızın sosyal ve iktisadi haklar ve ödevler bölümünde yer alan 44 üncü maddenin yeni uygulama şeklinin, bu bölüme özgü ve çalışanlar bakımından genellik arzeden özelliklerini taşıması gereği açıktır. Anayasamızda öngörülen sosyal ve ekonomik haklar ve ödevler, memuru ve işçisiyle tüm çalışanlar için objektif, eşit ve genel bir uygulama konusu olmak gerekir.»

FARKLI UYGULAMA HUZURSUZLUK KAYNAĞIDIR

Çalışma hayatında çalışanlar arasında farklı uygulamalardan kaçınmanın sadece bir ödev değil aynı zamanda huzursuzlukları önleyici bir yol olduğu anlatılan yazısında Türk—İş, Hükümetin son derece önemli bir sorumlulukla karşı karşıya bulunduğunu belirterek şöyle dedi:

«İşçilerimizin, dünyanın her ülkesinde olduğu gibi, ağır iş şartları nedeniyle çok daha kısa bir süre içinde, çok daha fazla yıprandıkları bilinen bir gerçektir. Kalkınmanın ağır yükünü omuzlarında taşıyan ve toplumun her kesiminden daha fazla yıpranan işçilerimizin haftada iki gün tatil hakkından yararlandırılmasına, en az diğer çalışanlar kadar hak kazandıkları ortadadır.»

YASA DEĞİŞİKLİĞİNE GEREK YOK

İşçilere haftada iki gün tatil hakkının tanınmasının İş Kanununda herhangi bir değişiklik yapılmasını gerektirmediğini de savunan Türk—İş, İş Kanununun çalışma süresine ilişkin 61 inci maddesinde, haftalık çalışma süresini «en çok» kaydıyla 48 saat olarak düzenlediğini, iş müddetlerinin uygulama şeklinin tayininin Hükümetin görevi ve yetkisi içinde olduğunu hatırlatarak, «yapılacak iş, Yasa değişikliğine gitmeksizin. Anayasasının 12 nci maddesinin ışığında, İş Süreleri Tüzüğünü işçilere de haftada iki gün tatil yapma hakkını tanıyacak biçimde değiştirmektir.» dedi.

Türk - İş hükümetin haşhaş ekimi kararını destekledi

Hükümetin aldığı karar sonucu, 7 ilde denetim altında haşhaş ekimine izin verildi. Yurdumuzda ve özellikle ekim alanlarında büyük bir sevinç yaratan bu karar, Amerika'da çeşitli tepkilere yol açtı. Basın ve yayın organları Türkiyenin bü kararı üzerine değişik yorumlarda bulunuyorlar.

Bazı A.B.D basın organları, haşhaş ekiminin denetim altında yapılmasının hiç bir zarar vermeyeceğini belirtirken, bazı «Çirkin Amerikalı»lar da, yazılarında «Haşhaş alanları bombalansın» diyebilecek kadar insanlık dışı önerilerde bulundular.

Bu arada Amerikan siyasi çevrelerinde de, Türk Hükümeti'nin kararı tepkiyle karşılandı. Yetkililer bu konuda çeşitli isteklerde bulundular. A.B.D. Senatosu da, haşhaş ekimi yapan ülkelere yardım yapılmasının durdurulmasını isteyen bir öneriyi kabul etti.

Ülkemizde, büyük bir tepki gören bu karar üzerine, bir toplantı yapan Türk—İş İcra Kurulu, daha önce de Türk—İş Yönetim Kurulu bildirisinde de ortaya konulduğu şekilde, Hükümet'in haşhaş politikasının Türk—İş tarafından desteklendiğini belirten ve A.B.D. Senatosu'nun kararını Türkiye'nin içişlerine müdahale olarak kabul ederek kınayan bir bildiri yayınladı. Bildiride Türk—İş'in, haşhaş ekimi kararının anlayışla karşılanması için Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu ile Amerika Birleşik Devletleri İşçi Sendikaları Konfederasyonu nezdinde gerekli girişimlerde bulunacağı da açıklandı.

Türk—İş İcra Kurulu'nun kamuoyuna açıklaması aynen şöyledir.

Türk—İş İcra Kurulu, Genel Başkan Halil Tunç başkanlığında yaptığı toplantıda tüm ulusun büyük bir dikkatle izlediği dış politika konusunu görüşmüş, özellikle Amerika Birleşik Devletleri Senatosu'nca, haşhaş ekimi söz konusu edilerek, dış yardımın kesilmesi konusunu ele almıştır.

Türk—İş İcra Kurulu kamuoyuna aşağıdaki hususların açıklanmasını zorunlu görmüştür:

İÇİŞLERİMİZE MÜDAHALE

1 — Bütün dünya bilmelidir ki, Türk ulusu dış politika konusunda bir bütündür. Hükümetin dış politikadaki tutumunu bütün gücü ile desteklemektedir. Çünkü Türkiye Cumhuri-

İSVİÇRE YABANCI İŞÇİ ALIMINI SINIRLIYOR

İsviçre hükümetinin yabancı işçi alımını sınırlayacağı açıklandı.

İsviçre Cumhurbaşkanı Erns Brugger, ülke nüfusunun altıda birini meydana getiren yabancı işçi sayısının daha da artmasını önlemek amacıyla hükümetin bazı tedbirler alacağını bildirdi.

Bir basın toplantısı düzenleyen İsviçre Cumhurbaşkanı, hükümetin her yıl çıkardığı yeni çalışma permilerinin sayısının kademeli olarak azaltılacağını. bu konuda bir yasanın 1 Ağustos'tan itibaren yürürlüğe gireceğini belirtti.

Cumhurbaşkanı Brugger. nüfusu altı milyonun biraz üstünde olan İsviçre'de bir milyondan fazla yabancı işçi bulunduğunu, bu sayının artması halinde ülkede ciddi sosyal sorunlar doğacağım söyledi.

yeti bağımsız, demokratik ve içişlerine müdahaleye kesinlikle tahammülü olmayan bir ülkedir.

Amerika Birleşik Devletleri Senatosu'nun aldığı yasaklama kararı bize göre geniş anlamda düşünüldüğü takdirde Türkiye'nin içişlerine ve hükümranlık haklarına müdahale anlamını taşımaktadır. Büyük Türk Milleti egemenlik haklarına müdahaleyi nasıl ve nereden gelirse gelsin ve sebebi ne olursa olsun kesinlikle kabul edemez. Hele dost ve müttefik bir devletin anlayışla karşılaması gereken zorunlu nedenlerle ve yoksulluğun giderilmesi düşünülerek etkin bir denetim de kararlaştırılarak haşhaş ekimine izin verilmesi nedeniyle alınan duygusal kararlara hiç itibar edemez.

2 — Haşhaş ekimi kararı fakir Türk köylüsünün haklarını korumak, geçimlerini sağlamak amacıyla etkin bir denetim de öngörülerek, dostlarımızın, vaadlerini yerine getirmemeleri karşısında alınmış ve bütün halkımızın, siyasal partilerimizin, kurum ve kuruluşlarımızın içtenlikle destekledikleri meşru bir karardır.

3 — Haşhaş ekimine izin verilmesi karşısında Amerika Birleşik Devletleri Senatosu nun dış yardımların kesilmesiyle ilgili kararı Natonun Güneydoğu kanadında güvenilir, samimi bir dostun kırılması, incinmesi, dost ve müttefik büyük bir milletin gururunun hesabedilmemesi yanısıra insan sevgisine değer vermemenin de bir sonucu olarak kaydedilmelidir.

4 — Büyük Türk Milleti ve onu temsil edenler, Türkiyenin kurucusu ölümsüz Atatürk'ün direktiflerine uygun olarak, batı toplumu içinde ve ittifaklarına sadık kalma kararlılığı içindedir.

İYİNİYET HEYETİ GÖNDERİLMEMELİDİR

5 — Amerika Birleşik Devletleri Senatosu'nca alınan ve haksızlığı kendi ülkelerinde de tartışmaya vesile olan bu karar düzeltilmediği sürece Birleşik Amerikaya iyi niyet heyeti adı altında siyasi partilerimiz ve diğer parlamenterlerimizden oluşan bir heyetin gönderilmesi anlamsız olduğu kadar büyük milletimizin onurunu incitebilecek bir manâ da taşımaktadır.

Türk—İş İcra Kurulu, bu heyetin gönderilmesinden vazgeçilmesini hiç olmazsa bir süre geciktirilmesini, haysiyetli bir dış politikanın gereği saymakta, ve Türk Hükümetinin kararlı tutumunda ısrar etmesini temenni etmektedir.

6 — Türk—İş İcra Kurulu Amerika Birleşik Devletleri yasama meclislerinin ve hükümetinin haşhaş ekimi konusunda Türk Hükümeti tarafından alınmış olan ve vazgeçilmesi mümkün olmayan haklı ve meşru uygulama kararını anlayışla karşılamalarını sağlamak amacıyla başta 67 milyon üyesi bulunan Uluslararası Hür işçi Sendikaları Konfederasyonu (ICFTU) ile Amerika Birleşik Devletleri İşçi Sendikaları Konfederasyonu (AFL—CIO) nezdinde de gerekli girişimlerde bulunmayı kararlaştırmıştır.

Türk—İş İcra Kurulu, Hükümeti bütün siyasi partilerimizle, kurum ve kuruluşlarımızı ve büyük milletimizi dış ilişkilerde tam bir dayanışma içinde görmekte ve bu tutumun devamını beklemektedir.

FRANSA İŞÇİ ALIMINI DURDURDU

Fransa Hükümeti, Ekim ayına kadar yeni yabancı işçi alınmamasını kararlaştırdı

Fransa Bakanlar Kurulu'nun aldığı karara göre, yabancı işçilerin gelişi geçici olarak durdurulmuş bulunuyor. Hükümet Ekim ayına kadar, yabancı işçilerle ilgili sorunları enine boyuna inceledikten sonra, kararını ya kaldıracak ya da uzatacak.

Fransa Hükümeti, yeni yabancı işçi alımını durdururken, Fransa'da çalışan 3.5 milyonu aşkın yabancı işçinin durumu konusunda hiç bir açıklama yapmadı.

Hükümetin Ekim ayına kadar yapacağı çalışmalarla, yabancı işçilerin, konut sorunu ve eğitim ve öğretim sorunlarını çözümleyecek olanakları ve sosyal tedbirleri almak için çaba sarfetmesi bekleniyor.

Sözleşmeler

Temmuz ayında 3 sendika sözleşme yaptı

Türkiye Tütün, Müskirat, Gıda ve Yardımcı İşçileri Sendikası (Tek Gıda—İş) ile Tekel Genel Müdürlüğü arasında devam eden toplu iş sözleşmesi görüşmeleri olumlu sonuç verdi ve sözleşme imzalandı.

Tek Gıda—İş ile Tekel Genel Müdürlüğü arasında varılan anlaşmayla 45 bin Tekel işçisinin yararlanacağı toplu iş sözleşmesinin imza töreninde bir konuşma yapan Türk—İş Genel Başkanı Halil Tunç, yapılan sözleşmenin işçi kesimi için örnek bir sözleşme olduğunu söyleyerek ücret zamları ile sosyal hakların Tekel işçilerinin emeklerinin haklı karşılığı olduğunu belirtti. Halil Tunç konuşmasında devlet memurlarına uygulanan haftada 2 gün tatil hakkının da bu sözleşmede yer alan bir madde ile Tekel işçilerine de tanındığını açıklayarak, ilgililere teşekkür etti ve bu bu uygulamanın en kısa zamanda tüm işçileri kapsayabilmesi için gerekli tedbirlerin alınması konusunda Türk—İş'in çalışmalarını anlattı.

Gümrük ve Tekel Bakanı Mahmut Türkmenoğlu da yaptığı konuşmada şunları söyledi:

«Çalışan insanlar geçim sıkıntısı çekmemelidir ki, işlerinde verimli olabilsinler, işçi tasarruf olanağı bulsun. Bu tasarruflarla işçiler, ilerde kurulacak şirketlere hisedar olarak girsinler. tüm çalışanlar Türkiye'nin gelişmesinde söz sahibi olabilsinler.

İşçiler için büyük tüketim kooperatifleri kurulsun istiyoruz. Bu konudaki teklifimizi işçi temsilcileri kabul ettiler. Bu kuruluşların gerçekleşeceğinden umutluyum. Kooperatifler sayesinde aracı, belli ölçüde ortadan kalkacaktır. Böylece halk alacağı malı daha ucuza temin edecektir.»

Haftada iki gün tatil konusunun ilk olarak Tekel'de uygulandığını belirten Gümrük ve Tekel Bakanı, bunun üretimde bir düşme yaratmayacağını

istihdamda % 40 oranında bir artışa gidileceğini söyledi.

SÖZLEŞME HÜKÜMLERİ

Tekel Genel Müdürlüğüne bağlı işyerlerine çalışan işçiler. yeni sözleşmeye göre. saat ücretlerine birinci yıl 250 kuruş. ikinci yıl 200 kuruş zam aldılar. İkinci yıldan itibaren her hizmet yılı için saat ücretlerine 5 kuruş zam yapılacak.

Yeni dönem toplu iş sözleşmesiyle, sosyal yardımlar yönünden de önemli haklar alındı. Sözleşmede çocuk zammı 30, doğum yardımı 450, cenaze yardımı 1000 lira olarak saptanıyor. Evlenme yardımı da kıdeme göre saptanıyor. İşçi çocukları için kreşlerin de kurulmasının yer aldığı toplu sözleşmede daha birçok sosyal hak bulunuyor.

TES—İŞ TEK İLE SÖZLEŞME İMZALADI

Tes—İş Federasyonu ile Türkiye Elektrik Kurumu arasında devam eden toplu iş sözleşmesi uyuşmazlığı anlaşmayla sonuçlandı ve TEK işyerlerinde çalışan işçilere yeni haklar sağlandı.

Tes—İş Genel Sekreteri Faruk Barut'un verdiği bilgiye göre, varılan anlaşma gereğince, halen ortalama 72 lira olan işçi ücretlerine birinci yıl için 24 lira 50 kuruş, ikinci yıl için 12 lira zam yapıldı. Böylece TEK işyerlerinde çalışan işçilerin ortalama ücretleri 96 lira 50 kuruş oldu.

SOSYAL HAKLAR

Tes—İş eGnel Sekreteri, alınan diğer haklar konusunda da şunları söyledi :

«Cumartesi günleri öğleden sonraları çalışılmayacaktır. Kesin hükümle beraat edenler, işlerine yeniden alınacaklardır.

Bayramlarda yarım gün çalışanlara iki yevmiye ödenecektir. Her yıl işçi çocuklarına 100—150 lira arasında öğrenim masrafı ödenecektir.

Çocuk zamları 25 liradan 30 liraya yükseltilmiştir. Cereyan muafiyeti de 75 kilovattan 80 kilovata çıkarılmıştır.

Bunların dışında işçi üyelerimize birçok yeni sosyal ve maddi haklar da sağlanmış bulunmaktadır.»

TGS'NİN SÖZLEŞMESİ

Türkiye Gazeteciler Sendikası ile Güneş Matbaacılık Türk Anonim Kirketi arasında 390 işçiyi kapsayan toplu iş sözleşmesi Ankara'da imzalandı.

Sözleşme. işçi ücretlerine yüzde 10 ile yüzde 60 arasında değişen oranda zam yapılmasını öngörüyor. Kıdem Tazminatı da, işten çıkarılan ve emekli olanlar için her yıla 40 gün, 5 yıl çalışıp istifa edenler için ise her yıla 20 gün olarak kabul edildi.

Sözleşmeyle, işçi ve ailesinin hava kirliliği nedeniyle hastalanmaları halinde. tedavi parası olarak verilmek üzere her ay 10 bin liranın belli bir fona yatırılmasının yanında çeşitli sosyal haklar da sağlandı.

GREVLER

GENEL—İŞ'İN ANKARA BELEDİYESİ GREVİNDE İŞÇİLER

Genel-İş Sendikası Ankara Belediyesinde grev yaptı

Türkiye Genel Hizmetler İşçileri Sendikası (Genel—İş) bir süreden beri bazı belediyelerle sürdürdüğü toplu iş sözleşmesi görüşmeleri sonunda anlaşmaya varılamadığı için grev kararı aldı.

Genel — İş aldığı grev kararının ilk uygulamasını Ankara Belediyesi'ne ait işyerlerinde başlattı. 11 Temmuz günü, Ankara Belediyesi'nin Elektrik, Gaz, Otobüs İşletmeleriyle, Sular İdaresi dışında kalan işyerlerinde uygulanan grev 6 bin 641 işçiyi kapsıyordu.

Genel—İş Genel Başkan vekili Ertan Andaş'ın yaptığı açıklamaya göre, grevin uygulandığı işyerleri şunlardır:

Fen İşleri Müdürlüğü, ambar trafik, yapı harita teknik, muamelat, muhasebe, yol ,otopark, tamirhane, kanal, taşocağı, büz şantiyesi yapı kontrol, şehiriçi otopark ve şehiriçi takip hizmet yerleri ,gecekondu önleme bölgeleri, Gençlik Parkı, Toptancı Hali, Mezarlıklar Müdürlüğü, tüm temizlik hizmetleri ve Şehirlerarası Otobüs Terminali......

Ertan Andaş açıklamasına devamla şöyle dedi:

«6 bin 641 işçimizin katıldığı bu grev üzülerek belirtelim ki, Ankara halkının en hayati hizmetlerinin aksamasına ve durmasına sebep olacaktır. Bu arada cami, okul gibi hizmet yerlerinin, bir milli servet olan park ve bahçelerin grev süresince kirlenip harap olmaması için gerekli bütün tedbirler alınmıştır.»

Grevin devam ettiği 9 gün boyunca. Belediye hizmetlerinin durmasının ortaya çıkardığı aksaklıklar özellikle şehrin temizliği yönünden Ankara'yı çok etkiledi. Sokaklarda yığılı çöpler ve gruplar halinde gezen grev gözcüsü temizlik işçileri Ankaralılara belki de ilk olarak bir grevin etkisini bu kadar ciddiyetle duyurdu.

Bu arada grevin bir başka yönü de Genel—İş Yöneticileri ile Ankara Belediyesi yetkilileri arasında karşılıklı olarak ileri sürülen iddialarda ortaya çıkıyordu. Basın ve radyodan televizyonda yapılan oturumlara kadar genişleyen bu karşılıklı suçlamalar Ankara halkının yanında, tüm ulusun da bu konuyla ilgilenmesine neden oldu.

Ülkemizin, Kıbrıs'ta yapılan Yunan darbesi sonunda yaşamakta olduğu kritik günlerde de devam eden bu Belediye-Sendika tartışması, Türk—İş'in yaptığı uyarıya rağmen ,Ankara Belediyesi tarafından sürdürülünce, Türk—İş İcra Kurulu toplanarak, konuyu görüştü ve şu açıklamayı yaptı:

«Türk—İş İcra Kurulu bugün Genel Başkan Halil Tunç'un başkanlığında toplanarak bir süreden beri Ankarada devam etmekte olan Genel—İş grevini görüşmüş ve aşağıdaki hususların kamu oyuna açıklanmasında yarar görmüştür.

Türk—İş, Ankara halkının sağlığını tehdit edecek bir nitelikte gelişmeye başlayan grevin uzamasını üzüntü ile karşılamaktadır. Özellikle Kıbrısta başgösteren olaylar üzerine İcra Kurulumuzun çeşitli sektörlerde çok sayıda işçiyi ilgilendiren ve uyuşmazlıklarn sonucu grev noktasına gelen ve bu noktada grev kararı alınmasına vesile olan uyuşmazlıkların Türk—İş'in ikinci bir uyarısına kadar greve dönüştürülmemesi ve uygulamanın yapılmaması yolunda teşkilâtımıza yaptığımız önerinin oybirliği ile onaylanmakta olduğundan son derece memnundur.

Bu arada Genel—İş Teşkilâtımızda İstanbul ve İzmir'de uygulama alanına koymayı kararlaştırdığı grevlerini ertelemiştir. Türk—İş'in çok kritik bir dönemde başlamak üzere olan grevleri de durdurmayı düşündüğü bir sırada işveren çevrelerinin ve Ankara Belediye Başkanı Sayın Vedat Dalokay'ın Türk—İş'in bu davranışına aynı anlayışı göstermemesi ve bu tutumu fırsat bilerek Genel—İş'in Ankara'da sürdürmekte olduğu grevi kırma yolunda kamuoyuna maksatlı ve yanlış bilgiler vermek suretiyle kamuoyunu işçiler aleyhine kışkırtma eğilimine girmiş bulunmasını İcra Kurulumuz esefle karşılamaktadır.

Bilindiği üzere, toplu sözleşme düzeni iyiniyet düzenidir. Sorunlar iyiniyetle ele alınarak değerlendirildiğinde, taraflar bir anlaşma noktasına getirilebilir. Oysa, Ankarada devam eden Genel—İş grevinde Sayın Belediye Başkanı ve Belediye yetkilileri durumu iyiniyetle ele alınmamış, sendikanın geniş pazarlık marjı olan ham tekliflerini kamuoyuna, sendikanın israr ettiği teklifler olarak yansıtmış ve konuyu demagojik bir tartışma ortamına itmiştir. Bu da yetmiyormuş gibi Sayın Belediye Başkanı sık sık düz işçi, çöpçü, temizlik işçisi, ham emek gibi deyimlerle bu hizmeti yapanları küçümseyen ve hatta hor gören bir tutum içine girmiştir. Oysa, temizlik hizmetleri, çağımız dünyasının her yerinde en ağır işlerden sayılmakta, hizmetlerin en kutsallarından birisi olarak değerlendirilmektedir.

Belediye Başkanının kamuoyunu kışkırtma yerine yapılagelmekte olan toplu iş sözleşmelerini örnek alarak soruna barışçı çözüm yollarını araması daha akılcı bir yoldur. Bu grev uygulaması sırasında da ortaya atılan ve Türk İşçi Hareketinin üzüntü duymasına neden olan bir noktayı da kamuoyunun bilmesinde yarar görüyoruz.

Türk—İş İcra Kurulu'nun bu açıklamasının yayınlandığı anlarda Kıbrıs konusunda da son kararlar alınıyordu. Nitekim ertesi gün sabah Türk Silahlı Kuvvetlerinin Ada'ya çıkarma hareketine başladıkları haberi alındı. Bu haber üzerine derhal toplanan Türk—İş İcra Kurulu, Türk—İş'e bağlı teşkilatlarca yürütülen grevlerin durdurulmasna ve tüm işçilerin işbaşı yapmalarına karar verdi.

Bu karar üzerine, Genel—İş Sendikasına bağlı grevci işçiler işbaşı yaptılar ve Ankara'daki Belediye hizmetleri tekrar normal şekilde devam etmeye başladı.

Türk İşçi Hareketi, bir kere daha ulusal çıkarları, kişisel çıkarlarından üstün tutuğunu gösteriyor ve ülkenin içinde olduğu kritik günlerde tüm gücünü ve varlığın ulusuna adıyordu.

ÇİMSE—İŞ İN GREVLERİ

Türkiye Çimento, Seramik ve Toprak Sanayii İşçileri Sendikası (Çimse—İş), İstanbul'da kurulu bazı işyerrini temsilen Türkiye Toprak Sanayi İşverenleri Sendikası ile sürdürdüğü toplu sözleşme görüşmeleri sonunda anlaşmaya varılamadığı için, bu işyerlerinde greve gitti.

Süper Ateş Tuğla Fabrikasında iki aydanberi sürdürülen grevin yanında Türk—Ytong Fabrikası, Kurt Kiremit ve Tuğla Fabrikası, Büyükdere Tuğla fabrikası ve Haznedar Ateş Tuğla fabrikasında başlatılan grevler, anlaşma olmadığı taktirde Paşabahçe, Küçüksu, Mürefte ve Arslan Tuğla fabrikalarında da uygulanmaya başlayacaktır.

ÇİMSE—İŞ GENEL BAŞKANI'NIN DEMECİ

Çimse—İş Genel Başkanı Hasan Türkay İstanbul'da birçok işyerinde birden başlatılan grevler konusunda şunları söyledi :

«Memleketimizdeki inşaat mevsiminin en hızlı devresinde, işverenlerin uzlaştırma kurulu toplantılarına katılmayarak, sendikamızı adeta greve itmeleri, İstanbul ve havalisinde zaten temininde güçlük çekilen inşaat malzemelerinin teminini imkansız kılarak, fiyatlarını anormal bir şekilde yükseltmek ve böylelikle ilerdeki haksız kazançlarının zeminini şimdiden hazırlamaktan başka birşey değildir.

İşçinin alın terinin karşılığı ve en tabii hakkı olan emeğinin değerini vermemekte direnen işverenlerin, kendi kazançları için istikbale matuf bu yatırımlarının başlıca amaçlarından bir tanesi de, malzeme temininde piyasada çekilen güçlüğün sorumluluğunu sendikamıza yükleyerek kamuoyuönünde sendikamızı yıpratmak ve sendikamızı zayıf düşürerek, işçiyi istediğince çalıştırmayı planlamaktadır.

Çimse—İş Sendikası, bütün bu oyunları kıracak ve işverenlerin gerçek amacını Türk milletine duyuracaktır.»

Almanya'da Türk işçileri

Alman İşçi Sendikaları Birliği (DGB) tarafından 1973 yılı sonunda yapılan, Almanya'daki Türk işçileriyle ilgili araştırmanın ilk bölümünü geçen sayımızda sizlere sunmuştuk. Bu sayımızda da araştırmanın son bölümünü sayfalarımıza aldık.

Türk işçileri dil güçlüklerini şu yollardan yenmektedirler:

% 63 ü Tercümanlardan

% 11 i Arkadaşlarından

% 2 si Sözlükten

% 3 ü Tercüman ve arkadaştan

% 4 ü aile üyelerinden

yararlanmakta,

% 18 i kimseden istifade etmemektedir.

Diğer yabancı işçiler büyük ölçüde arkadaşlarından yararlanırlarken, Türkler bu yola hiç başvurmamaktadırlar.

d — Hastalanma nisbeti :

1972 yılına kadar işçilerimizin % 43'ü hiç hastalanmamışlardır. Bu oran Portekizlilerde % 47; Yugoslavlarda % 45; İspanyollarda % 42; İtalyanlarda % 41; Yunanlılarda % 39 dur.

İşçilerimizin % 17'si 10 güne kadar, % 27'si 10—30 gün, % 13'ü ise 1 aydan fazla süre ile çalışamamışlardır.

Hastalanma oranı erkek işçilerimizde % 56, kadın işçilerimizde % 61 dir.

Hastalanma oranları yabancı işçi gruplarına göre önemli bir farklılık göstermemektedir.

İşçilerimizin % 13'ü hastalık veya kaza sebebi ile 4 haftadan fazla çalışamaz durumda kalmışlardır. Bu oran İtalyanlarda % 15, İspanyollarda % 16, Yunanlılarda % 13, Yugoslavlarda % 12, Portekizlilerde % 11 dir.

Kaza ve hastalığı müteakip bu işçilerin % 1'i işlerini değiştirmişlerdir.

e — Almanya'da kalış süreleri:
Türk işçilerinin Almanya'da kalış süreleri şöyledir:

	1972	1968
7 yıldan fazla kalanlar	% 11	% 4
7 yıl kalanlar	% 7	
6 yıl kalanlar	% 5	
4 ve 5 yıl kalanlar	% 9	% 39
3 yıl kalanlar	% 20	
2 yıl kalanlar	% 24	% 37
1 yıl kalanlar	% 21	
Daha az kalanlar	% 3	% 20

Görülüyorki 5 yıldan fazla Almanya'da kalan Türk işçisi oranı % 23 dür. Aynı oran İtalyanlarda % 48; Yunanlılarda % 37; İspanyollarda % 48; Portekizlilerde % 23; Yugoslavlarda % 16 dır. 1968 de işçilerimizin sadece % 4'ü 7 yıldan fazla Almanya'da kalmış durumda idiler.

Bu oranlardan Türk işçilerinin Almanya'da daha az kaldıkları sonucunu çıkarmak doğru değildir. Zira, Türk işçilerinin büyük çoğunluğu 1969 yılından sonra Almanya'ya gelmiştir.

f — Almanya'ya devamlı yerleşme niyeti:

Yabancı işçilerden % 20 si Federal Almanya'da devamlı şekilde kalma arzusunu dile getirmişlerdir. Bu oranın milliyetlere göre dağılımı şöyledir:

	Oran	Takribî sayı
Türklerin	% 9 u	40.000
İtalyanlarn	% 14 ü	96.000
İspanyolların	% 19 u	33.000
Yugoslavların	% 16 sı	72.000
Portekizlilerin	% 14 ü	8.400
Yunanlıların	% 11 i	30.000
Avusturyalıların	% 51 i	

Türk işçilerinin tümü içinde her ne kadar Almanyada yerleşmek istiyenlerin oranı diğer yabancı gruplara nazaran en düşük durumda ise de, mutlak sayı yönünden görünüş daha farklıdır.

İşçilerimizin önemli sayılabilecek bir kısmının Alman vatandaşları ile evli olduğu dikkate alınırsa, Almanya'da devamlı kalmak isteyenlerin daha çok ailevi sebeplerle böyle bir arzuyu dile getirdikleri sonucu çıkartılabilinir.

Diğer yandan, sözkonusu oranları yabancı işçilerin Alman iş ve çalışma hayatına intibaktaki başarı derecelerinin göstergesi addetmek pek hatalı olmayacaktır. Keza bu temayül, müstakbel istihdam planlarımız açısından önemli bir unsur teşkil etmektedir.

Kalma süresi yönünden işçilerimizin arzularına gelince şöyle bir tablo çizilebilir:

İşçilerimizin,

% 29,2 si	1 — 3 yıl
% 28,6 sı	3 — 5 yıl
% 7,1	1 yıl
% 5,2	5 — 10 yıl
% 1,9	10 yıldan fazla

süre ile Almanya'da kalmak niyetindedirler.

Ayrıca, % 21,3 kararsızdır. % 52'si yeteri kadar tasarrufu gerçekleştirene değin Almanya'da kalmak arzusundadırlar.

10. İş hayatı

a — İşyeri büyüklüğü :

Çalıştıkları işyerinin büyüklüğüne göre işçilerimizin dağılımı şöyledir :

	Erkek %	Kadın %
50 den az işçi çalıştıran işyeri	16	17
50—200 işçi çalıştıran işyeri	17	23
200—500 işçi çalıştıran işyeri	16	22
500—1000 işçi çalıştıran işyeri	10	11
1000'den fazla çalştran işyeri	40	27

b — Haftalık çalışma süresi :

İşçilerimizin
% 2,6 sı haftada 40 saat
% 52 si » 41—42 »
% 30,5 u » 43—48 »
% 10 u » 49—55 »
% 5,3 ü » 55 saatten fazla
çalışmaktadırlar.

En uzun süre ile mesai yapanlar Yugoslav ve Türk işçileridir.

c — İşçilerimizin mesleki yükselişi

Erkek işçilerimizin % 32 si düz işçilikten yarı vasıflı işçiliğe; % 2 si vasıflı işçiliğe; % 3 ü ise yarı vasıflıdan işçiliğe yükselmişlerdir. Kadın işçilerimizde genel yükselme oranı ise % 37 dir. Yükselmelerin % 36 si düz işçilikten yarı vasıflı işçiliğe doğrudur.

Vasıflı veya yarı vasıflı hale gelme yüzdesi bakımından Türk işçileri diğer milliyetlere kıyasla sonuncu durumdadır.

Türk işçilerinin, % 40 ı mesleklerinde yükselme arzusu beslemekte; % 31 i yükselmeyi güç bulmakta; % 29 u yükselmeyi arzulamakta; % 2 si ise bu maksatla eğitim görmeye istekli bulunmaktadır.

ç — İşin Ağrlığı

Türk işçilerinin % 54 ü işlerini hafif; % 24 ü ağır; % 18 i ise çok ağır bulmaktadır. İşlerini ağır veya çok ağır bulanların oranı Türklerde en fazladır.

d — İş Saatleri :

Almanya'daki çalışma saatlerine, işçilerimizin % 54 ü kolaylıkla intibak etmişler; % 40 başlangıçta zorluk çekmişler; % 6 sı ise zor alışmışlardır.

e — İşten memnuniyet :

Türk işçilerinin % 43'ü işlerinden memnun; % 5'i memnun olmadığını beyan etmiştir. % 52'si ise işini ne iyi ne kötü bulmaktadır.

İşlerinden memnun olduklarını ifade edenlerin nisbeti en fazla Türklerde, memnun olmayanların nisbeti ise en fazla İtalyanlardadır.

f — Memnuniyetsizlik nedenleri:

İşlerinden memnun olmayan Türk işçilerinin memnuniyetsizlik nedenleri şunlardır:
% 28'i işini tehlikeli bulmakta,
% 21'i çalışma şartlarını beğenmemekte;
% 10'u işini zor bulmakta;
% 17'si ücretini az bulmakta;
% 13'ü işini sevmemektedir.

İşin ağırlığından ve tehlikeli olmasından en çok Türk işçileri şikâyetçidir.

g — İşyeri değiştirme eğilimi :

Türk işçileri arasında işyeri değiştirme eğilimi şöyledir:
% 48'i hiç değiştirmemiştir;
% 30'u bir defa değiştirmiştir;
% 17'si 2—3 defa değiştirmiştir;
% 3 ü 4—5 defa değiştirmiştir;
% 2 si 5 den fazla değiştirmiştir.
İşyerlerini değiştiren işçilerimizin;
% 70'i ücret azlığından;
% 25'i çalışma şartlarının kötülüğünden;
işlerini değiştirmişlerdir.
İşçilerimiz arasında, işyeri içinde işini değiştirme temayülü ise şöyledir:
% 78'i hiç değiştirmemiş;
% 17'si 1—2 defa;

% 5'i 3 ten fazla değiştirmişlerdir.

h — İşyeri değiştirme süresi:
Türk işçilerinin işyeri değiştirme temayülü 1972 itibarı ile şöyledir:

İş Değiştirme devresi	Erkek	Kadın
1 yıldan az	% 37	43
1 — 2 yıl	% 27	28
2 — 3 yıl	% 16	14
3 — 4 yıl	% 8	8
4 — 6 yıl	% 5	—
6 — 10 yıl	% 7	—

Yabancı işçiler arasında ilk 2 yıl içinde işyeri değiştirme temayülü kuvvetlidir.

ı — Yıllık tatilin süresi :

Türk işçilerinin yıllık tatil süresinin uzunluğu konusundaki izlenimleri şöyledir:

% 47 si mevcut süreden çok memnun;
% 33 ü memnundur;
% 12 si tatili kısa bulmaktadır;
% 7 si memnun değildir;

Yunanlıların % 13'ü, İtalyanların % 28 i, Yugoslavların % 17 si tatil süresini kısa bulmaktadırlar.

i — Diskriminasyon (Irk Ayırımı) :
Türk işçilerinin iş yerinde Almanlara kıyasla daha farklı muameleye maruz kalıp kalmadıkları konusundaki izlenimleri ise şöyledir:

% 15 i sık sık;
% 26 si ara sıra;
% 58 i ise nadiren;
farklı muamele görmüşlerdir.

Türk işçileri kendilerine farklı muamele edildiğini şu durumlarla izah etmektedirler:

% 47 si kötü işe verilmeleri ile,
% 27 si Almanlaıdan az ücret ödemeleri ile,
% 7 si Almanlara nazaran daha az eğitim görmüş olmaları ile,
% 4 ü daha kötü işçi olmaları ile,
% 4 ü dil bilmemeleri ile,

Yabancı işçiler arasında en yaygın ortak neden, yabancılara kötü işlerin gördürülmesidir.

j — İş arkadaşları ile ilişkiler:

Türk işçilerinin genel olarak iş arkaidaşları ile ilişkileri konusundaki izlenimleri şöyledir:

% 81 kötü ilişkiler,
% 2 iyi ilişkiler,
% 17 tatminkar ilişkiler,
sürdürmektedir.

Türk işçileri Alman iş arkadaşları ile ilişkileri konusunda daha müsbettirler.

% 65 i Almanlarla iyi ilişki,
% 6 sı kötü ilişki,
% 29 u tatminkâr ilişki,
sürdürmektedir.

Alman meslekdaşları ile en iyi ilişkileri İtalyanlar kurmaktadırlar.

Türk işçileri iş arkadaşı olarak aşağıdaki tercihlerde bulunmuşlardır:

% 33 ü Türkleri.
% 29 u Almanları,
% 5 i diğer yabancıları,
tercih etmekte,

% 24 ü ise herhangi bir ayırım yapmamaktadır.

k — Amirleri ile ilişkileri:

İşçilerimizin en yakın amirlerine karşı hissiyatı şu şekildedir:

% 81 i amirlerini iyi veya çok iyi,
% 17si tatminkâr,
% 2'si kötü
bulmaktadır.

Amirlerini iyi bulma oranı Türklerde en yüksektir. İtalyanlarda % 58; Yugoslavlarda % 55; Yunanlılarda % 63.

Amir olarak Türk işçilerinin,

% 54'ü Türkleri,
% 18'i Almanları
tercih etmekte;

% 26'sı tercih yapmamaktadır.

Kendi vatandaşlarını amir olarak tercih nisbeti diğer yabancı işçilerde daha düşüktür. Bu gruplar daha çok Almanları tercih etmektedir.

II. İşçilerimizin Kazanç Durumu :

a) Brüt saat ücretleri

a) Türk erkek işçilerinin saat başına ücret durumları şu şekildedir:

% 37'si 6 — 7DM.
% 29.u 5 — 6 »
% 17'si 7 — 8 »
% 11'i 8 ve daha fazla DM
kazanmakta;

% 6'sı 5 DM'tan az kazanmaktadır.

Yabancı erkek işçilerin büyük kısmı 6—7 D. Marklık gruba girmektedir. Ancak Yugoslavlar % 46 ile başta gelirken, işçilerimizin % 37 ile yabancı işçiler arasında sonuncu durumdadır.

Yabancı işçiler arasında en iyi ücret alanlar Yugoslavlaıdır. Bu durumu Yugoslavların vasıflı işçi olmaları ile izah etmek mümkündür. Türk işçileri genellikle Portekizlilerden sonra en az ücret alan grubu teşkil etmektedir. Ancak Yugoslavlar hariç diğer yabancı gruplar arasındaki ücret farkları pek azdır.

b) Kadın işçilerimizin ücret durumu :

Saat başına,
% 44'ü 4 — 5 DM.
% 26'sı 5 — 6 DM.
% 12'si 5 DM'tan az
% 10'u 6 DM'tan fazla kazanmaktadır.

Kadın işçilerimiz, yabancı kadın işçiler arasında en az ücret alan gruptur. En yüksek ücreti ise Yunanlılar almaktadır.

B) Aylık ücretler :

Aylık kazançlarına göre işçilerimizin dağılımı şöyledir:

a) Erkek işçilerimizin

% 33'ü 1200—1500 DM.
% 26'sı 1500 DM'tan çok
% 17'si 1000—1200 DM
% 12'si 1000 DM'tan az
aylık brüt ücret almaktadırlar. 1500 D. Marktan fazla ücret alanlar arasında işçilerimiz genel ortalamanın bile çok altında kalmaktadırlar.

b) Kadın işçilere gelince :

Bunların
% 20'si 1000—1200 DM.
% 17'si 800—900 »
% 14'ü 900—1000 »
% 14'ü 700—800 »
% 12'si 700 DM'tan az
% 10'u 1200 DM'tan çok
aylık brüt ücret almaktadırlar. Kadın işçilerimiz de diğer

milliyetler arasında en düşük geliri olan grubu teşkil etmektedir.

C) Net aylık ücretler

İşçilerimizin net aylık ücretleri ise şöyledir:

a) Erkek işçilerimizin :

% 28 i 1000—2000 DM
% 17 si 1200 DM
% 15 i 800 DM'tan çok
% 14 ü 900—1000 DM
% 4 ü 1500 DM'tan çok

net aylık ücret almaktadırlar.

b) Kadın işçilerimizin :

% 21 i 700—800 DM
% 20 si 600—700 DM
% 15 i 500—600 DM
% 13 ü 800—900 DM
% 10 u 500 DM'tan az
% 10u 900 DM'tan çok

net aylık ücret almaktadırlar.

D) Tasarruf eğilimi:

Türk işçileri arasındaki tasarruf eğilimi şöyledir:

Türk işçilerinin,
% 21 i tasarruf yapmakta
% 7 si ayda 100 DM
% 16 si » 200 DM
% 17 si » 300 DM
% 10 u » 400 DM
% 17 si » 500 DM
% 12 si » 500 DM'tan çok

biriktirmektedirler.

Yabancı işçiler arasında Türkler ve Yugoslavlar en fazla tasarruf yapan gruplar olarak belirmektedir.

E) Ücretlerden memnuniyet derecesi :

Türk işçilerinin % 7,2 si ücretlerinden memnun değillerdir (İtalyanların % 21'i) % 42 si orta derecede memnun, % 51'i ise çok memnundurlar.

Türk işçileri ücret düşüklüğünden en çok şikâyet eden gruptur.

Türk işçilerin,
% 45'i ücret seviyelerini beklediklerinden yüksek,
% 30'u bekledikleri seviyede,
% 8'i bekledikleri seviyeden düşük bulmuşlar,
% 18'i ise bu hususta fikir beyan etmemişlerdir.

F) Vergi yükü:

Türk işçilerinin % 23'ü Almanya'daki vergileri yüksek bulmaktadırlar. Bu oran İtalyanlarda % 37, Yugoslavlarda % 43, Yunanlılarda % 33 tür.

G) Otomobil sahibi olanlar:

Türk işçilerinin % 18'3'ü özel otomobil sahibidirler. Bu oran İtalyanlarda % 27,2, Yugoslavlarda % 22,4, Yunanlılarda % 19,5, İspanyollarda % 18,9 dur.

Otomobil sahibi Türk işçilerinin % 37'si Opel, % 33'ü Ford, % 18'i VW, % 7'si Fiat ve % 1,4'ü Mercedes marka araba kullanmaktadır.

12. İşçilerimizin Döviz Transferleri:

Yurt dışında çalışan işçilerimizin memleketimize yaptıkları döviz transferleri, tahminlerin ötesinde devamlı bir artış göstermektedir. Bu artışın bilhassa 1970'i izleyen devrede hızlandığı bir gerçektir. Aylık transferlerde bazan iniş ve çıkışlar görülmektedir, tatillere ve izinlere tesadüf eden devrelerde memleketimize daha çok döviz girmektedir.

Almanya'daki işçilerimiz tarafından memleketimize yapılan döviz transferleri ile işçi sayımızdaki ortalama artış mukayeseli olarak aşağıda gösterilmiştir:

Yıl	Genel transfer (Milyon Dolar)	Almanya'dan yapılan transfer (milyon Dolar)	Almanya'daki ortalama işçi sayısı	İşçi başına ortalama havale (Dolar)
1964	8	6,8	70.000	114
1965	70	60	120.000	583
1966	115	98	160.000	713
1967	97	80	130.000	746
1968	107	90	150.000	713
1969	141	120	220.000	640
1970	273	232	325.000	840
1971	473	403	400.000	1182
1972	732	622	480.000	1296
1973	1108	942	550.000	1712

Transfer temayülü :

İşçilerimizin,
% 8 i hiç para göndermiyor
% 14 'ü ayda 100,— DM
% 23 'ü » 200,— DM
% 24 'ü » 300,— DM
% 10 'u » 400,— DM
% 15,5'i » 500,— DM
% 2,6'sı » 600,— DM
% 4 'ü » 600,— DM tan fazla

Türkiye'ye para göndermektedir.

Memleketlerine hiç para göndermeyenlerin nisbeti Türklerde en düşük, İtalyanlarda en yüksektir.

13. Mesken Durumu :

a) Meskenin şekli :

İşçilerimizin % 48 i özel evlerde ikamet etmektedirler. Bunlardan % 41 i özel şahıslara, % 7 si işyerine aittir. Özel evlerde oturma oranı İtalyan ve Yunanlılarda % 65, İspanyollarda % 58, Yugoslavlarda % 48, dir.

İşçilerimizin % 18 i müstakil odalarda, % 28 i ise yurtlarda (heim) kalmaktadır. Yurtlarda kalma oranı Türk işçilerinde en yüksektir.

Erkek ve kadın işçilerin % 43'ü, kadın işçilerin % 67 si özel evlerde kalmaktadır .Odalarda kalma oranı erkeklerde % 16, kadınlarda % 12 dir. Yurtlarda kalma oranı ise erkeklerde % 39, kadınlarda % 15 dir

1968'den bu yana, Türk işçi sayısında kaydedilen büyük gelişmeyte muvazi olarak işçilerimizin özel evde oturma temayülünün geliştiği, bununla beraber, diğer milli-

yetler arasında Türklerin hala sonuncu durumda kaldıkları görülmektedir.

b) Mesken temini :

Türk işçilerinin ev bulmalarına yardım edenler,

% 67,5 ne işveren
% 20 sine arkadaşlar
% 5 ine akrabalar
% 5 ine diğerleri

yardım etmişler,

% 2,5 u ise yardım temin edememiştir.

Ev temininde işçilerimizin;

% 26 sı büyük güçlüklerle karşılaşmışlar,
% 21 i orta derecede güçlüklerle karşılaşmışlar
% 53 ü hiç güçlükle karşılaşmamışlar veya az güçlükle karşılaşmışlar.

c — Ev kiraları :

Türk işçilerinin,

% 22,5 i 70,— DM
% 19 u 100,— »
% 18 i 250,— »
% 16 sı 50,— »
% 15 i 150,— »
% 7 si 300,— »
% 2 si 350,— »
% 0,7 si 500,— » kadar ev kirası ödemektedirler.

Türklerin % 57,5 u 100,— DM'ın altında kira ödemektedirler. Yunanlılar en fazla kira ödeyen grup olarak gözükmektedirler.

d) Mesken şartlarından memnuniyet:

Türk erkek işçilerinin % 9'u, kadın işçilerinin % 12 si mesleklerinden çok memnun olduklarını ifade etmişlerdir.

Erkek işçilerimizin % 48'i, kadın işçilerinin % 44'ü meskenlerinden memnundurlar.

Erkek işçilerin % 19 u, kadın işçilerin % 18'i az memnun, erkek işçilerin % 23'ü, kadın işçilerin % 25'i meskenlerinden hiç memnun değildirler.

İşçilerimiz meskenlerinden en az memnun olan yabancı işçi grubunu teşkil etmekte ve erkek işçilerimizin % 35'i, kadın işçilerin % 40'ı meskenini değiştirmeyi düşünmektedir.

e — Mesken şikâyetler:

Türk işçilerinin mesken şartlarından şikâyetleri şunlardır :

% 33 ü kiracı sayısının çokluğundan
% 17 si kiranın yüksekliğinden
% 17 si mesken azlığından
% 10 u gürültüden
% 7 si meskenin durumundan
% 3 ü temizlik noksanlığından

yakınmışlardır.

Türk işçilerinin % 25 i kiraların çok yüksek, % 7 si düşük olduğu izlenimindedirler.

f) Mesken genişliği :

işçilerimizin % 59 u 20 m^2, % 21 i 50 m^2, % 10 u 30 m^2, % 9 u 80 m^2, % 1,3 ü daha geniş alanlı evlerde oturmaktadırlar.

g) Ortak konut:

İşçilerimizin % 43 ü 3 kişi ile, % 20 si 2 kişi ile, 19 u 1 kişi ile % 11 i yalnız, % 4 ü 4 kişi ile, % 4 ü 5-6 kişi ile, % 1,4 ü 6 dan fazla kişi ile birlikte oturmaktadır. 6—7 kişi mesken paylaşma nisbeti diğer milliyetlerde % 0,7 nin altındadır.

Meskenlerinde Türk işçilerinin % 98 i erkek ziyaretçi, % 53 ü kadın ziyaretçi kabul edebilmekte % 100 ü radyo dinliyebilmekte ve yemek pişirebilmektedir.

h) Komşular :

Müstakil olmayan evde oturan Türk işçilerinin;

% 30,3 ü Türklerle,
% 27 si yalnız Almanlarla,
% 14 ü Türk ve yabancılarla,
% 13,5 i karışık
% 10 u Türk ve Almanlarla,

aynı bina içinde komşuluk etmektedirler.

Türkler ve Yugoslavlar daha ziyade kendi vatandaşları ile veya yabancıilarla yaşamakta, Yunanlılar ise daha çok Almanlarla yaşamaktadırlar.

Genel olarak yabncı işçilerin 1/4 ü Almanlarla oturmaktadırlar. Bu alanda Türkler ilk sırada gelmektedir.

Türk işçilerinin komşuları ile ilişkileri şu şekildedir:

% 5,9 unun hiç teması yok
% 65 i komşusunu nazik buluyor
% 25 i komşusunun iyi buluyor
% 2 si komşusunu kötü buluyor

Müstakil evlerde oturan Türklerin % 66 sı Almanlarla, % 13 ü diğer yabancılarla, sadece % 1,1 i Türklerle komşudur.

Görülüyor ki, ikamet alanında Almanlarla en fazla konuşan grup Türk işçileridir.

ı) Ev değiştirme temayülü :

Türk işçilerinin % 29 u 3 defa, % 28 i 2 defa, % 19 u 4 ve daha fazla ev değiştirmişler; % 23,5 i ise ilk evlerinde kalmışlardır. Yugoslav ve Türkler ev değiştirme temayülü daha kuvvetlidir.

14. Sosyal Hayat :

Türk işçilerinin

% 7 si Türklerle
% 29 u Türk ve Almanlarla
% 8,5 i Türk, yabancı ve Almanlarla
% 6,5 i Almanlarla

sosyal alanda ilişki kurmuştur.

Türk işçeri, tanıdıkları ile şu mahallerde karşılaşmışlardır:

% 34 ü Yurtta (Heim'da)
% 28 i Almanya'da
% 15 i İş yerinde
% 12 si Türkiye'de
% 6 sı Lokantada
% 3 ü Kahvede
% 1,4 ü yolda
% 0,7 si istasyonda

Türk işçi çocukları ise aşağıdaki gruplarda temas kurmuşlardır :

% 74 ü Almanlarla
% 4 ü Türklerle
% 11 i ise kimse ile temas kurmamış
% 11 i yabancı ve Almanlarla temas kurmuştur.

Alman çocukları ile en çok ilişkiyi, yabancılar arasında Türk çocukları kurmuşlardır.

Türk işçilerinin Almanlarla sosyal ilişki kurma eğlemleri şöyledir:

% 19 u ilişki kurmayı reddetmekte
% 61 i aldırmamakta
% 21 i ise arzulamaktadır.

Türk işçilerinin % 80 i Almanlarla temas kurmayı arzulamamalarını dil güçlüğüne dayandırmaktadırlar. Bu oran Türklerde en yüksektir.

Almanlar temas kurmayı, Türklerin:

% 15 i zor
% 50 si orta
% 35 i kolay
bulmaktadır.

Türk işçilerinin % 15 i çok sık, % 60 ı ara sıra, % 18 i ise nadiren kendilerine Almanlardan daha farklı muamele edildiği izlenimdedirler. En çok farklı muameleye tabi tutulanlar İtalyan işçileridir.

İşçilerimiz boş zamanlarını şu şekilde geçirmektedirler:

% 32 si evde iş yapmakla
% 30 u televizyon seyretmekle
% 17 si gezinti ile
% 10 u dışarda
% 5 i ziyaretle
% 3 ü okulda
% 2 si uykuda

Türk işçilerinin % 76 sı işyerinde ,bir işçi temsilcisi (Betriebsrat) bulunduğunu bilmektedir. Bu oran diğer yabancı gruplarda nisbeten daha yüksektir.

İlginç bir netice, Sendika Temsilcileri (Vertrauensmann) konusundadır: Diğer yabancı işçi gruplarının ortalama % 50 si sendika temsilcilerinden yararlanmalarına mukabil, bu oran Türk işçilerinde sadece % 18 dir. İşçilerimizin % 42 si ise sendika temsilcileri bulunmadığını belirtmişlerdir.

Tercüman konusunda ise, işçilerimizin % 21 i işyerinde tercüman bulunmadığını, % 78 i bulunduğunu ifade etmiştir. Tercüman bulundurma oranı Yugoslavlarda % 87 ile en yüksek, Yunanlılarda ise % 64 ile en düştüktür.

15. **İşçilerimiz Tarafından İşlenen Suçlar**

1968 yılında Federal Almanya'da yabancılar tarafından işlenen 56.231 suçun % 13,2 si yani 6.851'i vatandaşlarımız tarafından işlenmiştir.

1969 yılında işlenen 65.063 suçun 8.470'i yani % 13'ü vatandaşlarımız tarafından işlenmiştir.

1971 yılında yabancılar tarafından işlenen suç sayısı hızla artarak 107.388'e çıkmıştır. Türklerin bu sayıdaki yeri % 17 idi ve Yugoslavlar % 21 ile başta gelmekte, İtalyanlar % 15,1; Amerikalılar % 8,1; Yunanlılar % 7; İspanyollar % 2,8 ile Türkleri izlemekte idiler.

1972 yılında yabancılar tarafından işlenen suçların sayısı 119.210'a çıkmıştır. Bu suçlardan 24.401'i (% 20,5'i) Yugoslavlar, 21.437'si (% 18'i) Türkler, 17.139'u (% 14,4-ü) İtalyanlar, 8.575'i (% 7,2) Yunanlılar, 8.383'ü (% 7) Amerikalılar, 6.782'si (% 5,7) Avusturyalılar, 3.497'si (% 2,9) İspanyollar tarafından işlenmiştir. İşçi gönderen diğer ülkeler içinde, Tunus % 1.4, Fas % 1,1, Portekiz % 0,7, oranlarını almışlardır.

Suç nevileri itibarı ile 1972'deki durum şöyledir:

a) Cinayet:

Türkler tarafından işlenen cinayet sayısı 258 dir. (Yunanlılar 39, İtalyanlar 97, Yugoslavlar 239). Çocuk düşürme dolayısı ile Türkler 48 suç işlemişlerdir. Yunan 6, İtalyan 5, Yugoslav 42).

b) Edebe mugayir suçlar

Türkler tarafından işlenen edebe mugayir suç sayısı 1129 dur .(Yunan 325, İtalyan 807, Yugoslav 629).

Bu rakamın 590'ı fuhuş ve ırza tecavüzle ilgilidir. (Yunan 85, İtalyan 208, Yugoslav 304). Fuhuş olaylarından 302 si ise çocuklara ika edilmiştir.

c) Hürriyeti kısıtlayıcı suçlar

Türkler 6441 hürriyeti kısıtlayıcı (gasp) suç işlemişlerdir. (Yunan 1626, İtalyan 2937, Yugoslav 5406).

Bunlardan 363'ü soygun suçudur. (Yunan 100, İtalyan 265, Yugoslav 406) 5037'si ise yaralama suçudur. (Yunan 1316 İtalyan 2225, Yugoslav 3309). Bunun 2508'i ağır, 1977'si hafif yaralamadır.

Şahsi hürriyeti kısıtlama suç sayısı 965'dir

d) Hırsızlık

Türkler 3392 hafif hırsızlık suçu işlemiştir. (Yunanlılar 2695, İtalyan 4682, Yugoslav 6458). Bunun 1781'i mağazalarda işlenmiştir.

Türkler 1016 ağır hırsızlık suçu işlemişlerdir. (Yunan 524, İtalyan 1996, Yugoslav 1646).

Toplam hırsızlık suçu şöyledir: Türkler 4316, Yunan 3101, İtalyan 6573, Yugoslav 8065.

e) Dolandırıcılık ve sahtekârlık.

Türkler 2243 dolandırıcılık ve sahtekârlık suçu işlemişlerdir (Yunan 804, İtalyan 1977, Yugoslav 3725).

Bunun 1293'ü dolandırıcılık, 625'i evraka sahtekârlıktır.

f) Polise mukavemet

Türkler 498 polise mukavemet suçu işlemişlerdir (Yunan 198, İtalyan 550, Yugoslav 854).

g) Kumar

Kumar suçu işleyen Türk sayısı 188'dir (Yunan 304, İtalyan 64, Yugoslav 92).

Türkler 447 hakaret suçu işlemişlerdir. (Yunan 183, İtalyan 277, Yugoslav 291).

j) Uyuşturucu madde :

Türkler uyuşturucu maddeler ile ilgili 442 suç işlemişlerdir (Yunan 92, İtalyan 159, Yugoslav 70, Fransız 127, İngiliz 66, İran 53, Avusturya 152, ABD 1448).

Türkler tarafından işlenen suçun 312'si uyuşturucu madde kaçakçılığıdır.

Suç nevi itibarı ile işçilerimizin suç işleme oranı şöyledir:

Cinayet	% 1,2
Edebe mugayir suç	% 5,2
Hürriyeti kısıtlayıcı suçlar	% 30
yaralama (ağır)	% 12
yaralama (hafif)	% 9
Hırsızlık	% 21
Hırsızlık (hafif)	% 16
Hırsızlık (ağır)	% 5
Dolandırıcılık ve sahtekârlık	% 10
Kumar	% 0,9
Hakaret	% 2
Uyuşturucu madde kaçakçılığı	% 2

Suç nevileri ve sayıları diğer milliyetlerle mukayese edildiğinde, cinayet, ahlâka aykırı davranış, hürriyeti kısıtlama, hakaret ve uyuşturucu madde alanlarında en çok suç vatandaşlarımız tarafından işlenmiş olduğu görülür.

Buna karşı, hırsızlık, dolandırıcılık ve sahtekârlık, polise mukavemet, kumar suçlarında vatandaşlarımızın payı daha düşüktür.

1972 yılında Federal Almanya'daki yabancıların suç işleme ve işçi oranları şöyledir:

	İşçi oranı	Toplam suç oranı
Yugoslav	% 20.2	% 20,5
Türk	% 21,6	% 18
Yunan	% 18	% 14,4
İspanyol	% 11	% 7,2
Portekiz	% 2,8	% 0,7

Genel işçi oranları ile suç işleme oranları karşılaştırıldığında, genellikle bu iki oranın birbirine eş olduğu sonucuna varılmaktadır. Bunun istisnası Yugoslavlardır. Dolayısiyle, Türk işçilerinin en fazla suç işledikleri iddiası Alman istatistikleri ile de yalanlanmaktadır.

16. İş Dallarına Göre İşçilerimizin Dağılımı

1973 Ocak ayı itibarı ile Federal Almanya'da bulunan 528.414 işçimizin iş dallarına göre dağılımı şudur:

	Türk işçi	sayısma oranı
Metal sanayii	219.000	% 41
İmalat sanayii	137.000	% 26
İnşaat sanayii	75.000	% 14
Demir—Çelik—Enerji— üretimi	32.000	% 6
Kamu hizmetleri	18.000	% 3
Ticaret ve Bankacılık	17.000	% 3
Hizmetler	14.000	% 2,6
Ulaştırma	12.000	% 2
Tarım ve Hayvancılık	4.000	% 0,8

Metal işleri dalında çalışan yabancı işçilerin 1970'de % 21'ini, 1971'de % 22,9'unu, 1972'de % 25'ini ve 1973 de % 26 sını Türk işçileri teşkil etmiştir. Bu sanayi dalında çalışan Türk işçi sayısı, diğer milliyetler aleyhine devamlı bir gelişme göstermektedir.

İmalât Sektöründe ise Türk işçilerinin nisbeti 1970'de % 18,2; 1971'de % 21; 1972'de % 23 ve 1973'de % 24,5 olmuştur. Bu sektörde de işçilerimiz birinci sıradadırlar.

İnşaat Sektöründe çalışan tüm yabancı işçilerin 1973 de % 20 sini işçilerimiz teşkil etmektedir. Bu sektörde işçilerimiz Yugoslav ve İtalyanlardan sonra üçüncü sıradadır.

İşçilerimiz en çok istihdam edildikleri spesifik iş alanları ise şöylece sıralanabilir.

	Ocak 1973 Türk işçi sayısı
Kömür Ocakları	18.792
Demir ve Çelik Dökümü	21.539
Metal işleri	30.729
Makine yapımı	32.079
Oto sanayii	49.666
Elektro—teknik	44.861
Tekstil	30.854
Yeraltı ve yerüstü inşaatı	68.438
Ticaret	16.625
Giysi	13.704

Türk kadın işçilerinin çalıştıkları başlıca iş alanları ise şunlardır:

Elektroteknik aletler	24.550
Tekstil	12.197
Giysi	11.244
Ticaret	5.346
Hizmet	4.208
Hastanelerde	5.614
Metal işleri	8.988

17 — İşçilerimizin Eyaletlere Göre Dağılımı

1973 yılı başı ve sonu itibarı ile işçilerimizin Sekiz Eyalete göre dağılımı şöyledir: (1973 yılı sonu rakamları tahminidir).

	1973/Ocak	1973/Aralık	%
Baden—Württemberg	105.516	118.000	19,4
Kuzey—Ren—Vestfalya	154.037	172.000	29
Hessen	53.216	62.000	10,5
Bavyera	87.083	100.000	16
Saksonya	42.756	50.000	8,3
Berlin	36.982	47.000	7,8
Şilezvig Holştayn	27.095	30.000	5
Rheinland—Pfalz	21.544	24.000	4
Toplam	528.239	600.000	

Görüldüğü gibi, her 5 Türk işçisinden biri Baden—

Würtemmberg eyaletinde, her 3 işçiden biri de Kuzey—Ren—Vestfalya Eyaletinde bulunmaktadır. Diğer deyimle, işçilerimizin hemen hemen yarısı mezkur iki Eyalette çalışmaktadır.

18 — İ...şçilerimizin Konsolosluk Bölgelerine Göre Dağılımı

1973 yılı başı ve sonu itibarı ile, işçilerimizin Konsolosluk bölgelerine göre dağılımı şöyledir: (1973 sonu rakamları tahminidir).

	1973/Ocak	1973/Aralık	%
Stuttgart Başkonsolosluğu	106.000	77.000	13
Essen Konsolosluğu	87.000	68.000	11
Frankfurt Başkonsolosluğu	74.000	62.000	10,5
Münih Başkonsolosluğu	53.000	60.000	10,2
Düsseldorf Başkonsolosluğu	—	56.000	9.3
Hannover Başkonsolosluğu	43.000	50.000	8,3
Kolonya Başkonsolosluğu	67.000	48.000	8
Berlin Başkonsolosluğu	37.000	47.000	7,8
Nürnberg Konsolosluğu	34.000	40.000	6,6
Karlsruhe Konsolosluğu	—	38.000	6,3
Hamburg Başkonsolosluğu	27.000	30.000	5
Mainz Başkonsolosluğu	—	24.000	4
Toplam	528.230	600.000	100

1973 yılı içinde 3 yeni Konsolosluk açılmıştr. Bunlardan, Karlsruhe Konsolosluğu Stuttgart Başkonsolosluğuğunun; Düsseldorf Başkonsolosluğu Essen ve Kolonya Konsolosluklarının; Mainz Başkonsolosluğu ise Frankfurt Başkonsolosluğunun yükünü hafifletmiştir. Buna rağmen, yine de çevresinde en fazla vatandaş bulunan Konsolosluklarımız sırası ile Stuttgart, Essen ve Frankfurttur.

19 — İşçilerimizin Toplu Yerleşme Merkezleri:

İşçilerimizi ntoplu halde bulundukları yerleşme merkezleri, çalışma bölgeleri, (Arbeitsamtsbezirk) itibarı ile aşağıdadır:

Hamburg	15.812
Braunschweig	6.037
Bremen	7.345
Hannover	8.658
Bielfeld	6.501
Bochum	5.186
Bonn	3.874
Dortmund	5.145
Düsseldorf	7.006
Duisburg	9.115
Gelsenkirchen	6.201
Köln	22.643
Krefeld	5.127
Mönchengladbach	7.923
Solingen	7.430
Weil	6.274
Wuppertal	5.190
Darmstadt	11.136
Frankfurt	15.611
Göppingen	10.827
Heidelberg	5.912
Heilbronn	6.165
Karlsruhe	5.152
Ludwigsburg	7.301
Mannheim	8.332
Stuttgart	18.885
Aschaffenburg	5.617
Nürnberg	12.325
Augsburg	7.685
Münih	25.502

2. Kişisel Durum Kayıtları :

Doğum

Federal Almanya'da doğan Türk çocuğu sayısındaki artış hızı eski seviyesini korumaktadır:

	Toplam doğum	Evlilik dışı
1970	11.987	263
1971	19.995	354
1972	26.148	363
1973	34.221	472

Evlenme

Vatandaşlarımız tarafından yapılan evlenmeler şu gelişmeyi göstermiştir:

	Toplam	Yabancı ile
1970	1.197	566
1971	1.512	692
1972	2.050	260
1973	2.120	766

Ölüm

Son yıllara ait ölüm istatistikleri ise şunlardır:

1970	704
1971	1096
1972	1420
1973	1698

Ölüm olaylarının sebeplerine göre dağılımı ise şöyledir:

Ölüm sebebi	1970	1971	1972	1973
Ecel	420	606	808	1087
Trafik kazası	186	230	327	333
İş kazası	90	126	120	125
Boğulma ve zehirlenme	27	45	49	51
İntihar	15	21	29	32
Cinayet	38	40	48	36

Doğum sayısı 1970 ile 1973 yılları arasında % 184 oranında artmıştır. 1973'de kaydedilen 34.221 doğum olayı, toplam vatandaş sayısı (ki çocuklar hariç 735.000) ve yıllık ölüm olayları ile (1700) karşılaştırıldığı zaman Almanya'daki Türk nüfusunun artış hızı daha kolay anlaşılır (% 5). Bu oranın genel Türkiye ortalamasından (% 2,5—3) daha yüksek olmasının sebeplerinden biri de, Almanya'daki vatandaşlarımızın yaş itibarı ile etkin nüfus olmasıdır.

Aynı devrede evlenmeler % 80 oranında artmıştır. İlginç husus, 1970'de evlenmeler % 47 si yabancılarla yapılmıştır, 1973'de bu oran % 36 ya düşmüştür.

Ölüm olayları ise son 3 yıl zarfında % 110 oranında artmıştır. Ecel ile ölenlerin toplam ölümü oranı 1973'de % 64 dür. Trafik kazalarında ölenlerin tüm ölüm olayına oranı 1972'de % 23 iken 1973 % 20'ye düşmüştür.

İş kazası sebebi ile ölümlerin, vatandaş sayısındaki önemli artışa rağmen, 2 yıl zarfında eski seviyesinin muhafaza ettiği görülmektedir

Kaza, cinayet neticesinde ölenlerin sayısı da azalma eğilimi göstermektedir Bu durum, Almanya'daki yabancı işçiler arasında en fazla Türklerin cinayet işledikleri ve cinayete kurban gittikleri hakkındaki genel kanıyı çürütmektedir

BİTTİ

BİR AYIN İÇİNDEN

Türk—İş Yönetim Kurulu Temmuz ayı başında toplandı. Genel Başkan Halil Tunç'un başkanlığındaki toplantıda önemli kararlar alındı. Yukarıdaki resimde Yönetim Kurulu toplantı halinde görülüyor. Yandaki resimde, Haziran ayı sonunda yapılan SSK. 29'uncu Genel Kuruluna katılan delegeler, aşağıdaki resimde de, Genel—İş Sendikasının Ankara Belediyesindeki grevine katılan işçiler ellerinde pankartlarla görülüyor.

